

Box 248
301 06 Halmstad
035-13 70 00
direkt@halmstad.se

Plats: Fredriksvallsgatan 7, sammanträdesrum Oden

Sammanträdesdatum: 2023-02-27

Tid: 08:30

Ordförande: Christofer Lundholm

Sekreterare: Sara Ebeling

Kallade: Christofer Lundholm (M), Ordförande
Micael Nilsson (S), 1:e vice ordförande
Lars Larsson (SD), 2:e vice ordförande
Mikael Ekfeldt (V)
Dan Törnenger (M)
Rebecca Nordström (S)
Sandra Forsberg Harila (KD)
Gzim Ramadani (C)
Kim Petersson (S)
Lars Strömberg (HFH)
Philip Norrman (M)
Niklas Johansson (SD)
Eva Nilsson (S)
Adam Sträng (M)
Harald Nord (S)
Alexander Engman (L)
Ola Ström (KD)
Andreas Kårheim (SD)
Birgitta Nilsson (M)
Ghaader Al-Bayat (S)

Agenda

- 08.30-12.00 Fördjupning: Organisation, finansiering och utveckling
- 12.00-13.15 Lunch (*ordnas på egen hand*)
- 13.15-16.00 Sammanträde (*ungefärlig sluttid*)

Ärenden	Tid
<i>Observera att tiderna är ungefärliga.</i>	
1. UAN 2023/00004 Val av justerare	13.15
2. UAN 2023/00005 Godkännande av dagordning	13.20
3. UAN 2023/00006 Informationsärenden	
• Tillbakablick på mandatperioden 2019–2022 <i>Christofer Lundholm, Ewa Kristensson</i>	13.25
4. UAN 2023/00013 Verksamhetsberättelse/bokslut 2022 <i>Hanna Glans, Marcus Neck m.fl.</i>	13.35
5. PAUS 25 minuter	14.30
6. UAN 2022/00314 Remiss: Uppföljning av arbetet med kommunstyrelsens kemikalieplan <i>Jörgen Krantz</i>	14.55
7. UAN 2023/00006 Informationsärenden <i>forts.</i>	
• Arbetet med skyddsbehövande från Ukraina <i>Bobby Svitzer, Henrik Andersson</i>	15.10
• Förvaltningschefen informerar <i>Ewa Kristensson</i>	15.40
8. UAN 2022/00510 Kontaktpolitisk verksamhet 2023–2026	15.45
9. UAN 2023/00001 Delegationsbeslut	15.50

Ärenden

Tid

Observera att tiderna är ungefärliga.

10. UAN 2023/00007
Anmälningssärenden

15.55

Ärende UAN 2023/00013

Beslutsinstans: Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden
Ärendets ursprung: Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen

Verksamhetsberättelse/bokslut 2022

Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningens förslag till beslut

1. Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden beslutar att godkänna *Verksamhetsberättelse 2022* enligt bilaga 1, daterad den 1 februari 2023 och lägga den till handlingarna.
2. Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden beslutar att godkänna redovisningen av det ekonomiska bokslutet för 2022, enligt bilaga 2 och 3 daterade den 6 februari 2023 och lägga dem till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Året har präglats av oro och stora prövningar både i vår omvärld och närvärld. Krig, människor på flykt, ekonomisk kris, elkris samt osäkerhet kring hur coronapandemin kommer att utvecklas är några av utmaningarna. Detta har ställt stora krav på flexibilitet och lösningsfokus för flera av nämndens verksamheter. Kriget i Ukraina har lett till ett stort hjälpbehov och miljontals människor har hamnat i nöd. Nämnden har med anledning av detta fått en ny målgrupp, bestående av individer som omfattas av EU:s massflyktsdirektiv.

Enligt Halmstads kommuns styrmodell, ska alla nämnder och bolag lämna en verksamhetsberättelse/årsredovisning som beskriver föregående års verksamhet i relation till de mål, kvalitetsfaktorer och den internkontrollplan som nämnden/bolagsstyrelsen har beslutat om.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden arbetar utifrån fyra stora och övergripande mål, där det behövs ett gediget flerårigt arbete.

Vi ser en förflyttning i positiv riktning, men än har vi inte uppnått alla mål under året. Vi ser samma trend gällande kvalitetsfaktorerna. Den negativa samhällsutvecklingen under året har i många fall förstärkt våra målgruppers utsatthet. Dessa förutsättningar har haft en inverkan på måluppfyllelsen. De utmaningar vi har, kommer vi att arbeta vidare med under 2023.

Nämndens ekonomiska utfall för verksamhetsområde *Ekonomiskt bistånd* ger en nettokostnad om -75,7 mnkr vilket innebär en negativ budgetavvikelse med -1,3 mnkr. Det innebär en lägre nettokostnad i förhållande till år 2021 då utfallet var 77,5. Trenden har under året varit färre familjer med ekonomiskt bistånd men kostnaden per familj ökar. Med riksnormen för ekonomiskt bistånd 2023 prognostiseras kostnaderna öka ytterligare per familj.

Nämndens nettokostnad för verksamhetsområde *Arbetsmarknad, omsorg och utbildning* år 2022 är 717 mnkr vilket är 27,4 mnkr mer än föregående år och en budgetavvikelse med 2,7 mnkr. Denna positiva budgetavvikelse som är 3,5 mnkr exklusive kapitalkostnader tar nämnden med sig till år 2023 för att användas då förutsatt kommunfullmäktiges beslut.

Ärendets beredning

Inom kommunen

Verksamhetsberättelsen har tagits fram i samverkan mellan kvalitetsutvecklare, HR-utvecklare, ekonomer och chefer i förvaltningens ledningsgrupp. Ärendet har beretts av kvalitetsutvecklare och ekonomer.

Facklig samverkan

Information i HUKSAM den 22 februari 2023.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Enligt Halmstads kommuns styrmodell, ska alla nämnder och bolag lämna en verksamhetsberättelse/årsredovisning som beskriver föregående års verksamhet i relation till de mål, kvalitetsfaktorer och den internkontrollplan som nämnden/bolagsstyrelsen har beslutat om. Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden beslutade i november 2021 om verksamhetsplan 2022 med sikte på 2027. Planen följs upp tre gånger per år (i maj, i september och i januari efterföljande år). Verksamhetsberättelsen för år 2022 utgör den sista av dessa uppföljningar och summerar året som helhet.

Analys

Analys av förslaget

Året har präglats av oro och stora prövningar både i vår omvärld och närvärld. Krig, människor på flykt, ekonomisk kris, elkris samt osäkerhet kring hur coronapandemin kommer att utvecklas är några av utmaningarna. Detta har ställt stora krav på flexibilitet och lösningsfokus för flera av nämndens verksamheter. Kriget i Ukraina har lett till ett stort hjälpbehov och miljontals människor har hamnat i nöd. Nämnden har med anledning av detta fått en ny målgrupp, bestående av individer som omfattas av EU:s massflyktsdirektiv.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden arbetar utifrån fyra stora och övergripande mål, där det behövs ett gediget flerårigt arbete.

Vi ser en förflyttning i positiv riktning, men än har vi inte uppnått alla mål under året. Vi ser samma trend gällande kvalitetsfaktorerna. Den negativa samhällsutvecklingen under året har i många fall förstärkt våra målgruppers utsatthet. Dessa förutsättningar har haft en inverkan på måluppfyllelsen. De utmaningar vi har, kommer vi att arbeta vidare med under 2023.

Hållbarhetsanalys

Bedömningen är att ingen fördjupad hållbarhetsanalys utifrån ett socialt perspektiv behöver göras. Arbetet ur detta perspektiv är integrerat i den beslutade verksamhetsplanen som nu följs upp.

Utifrån ekonomisk hållbarhet bedöms ingen fördjupad hållbarhetsanalys göras, då prognosticerade resultat ligger inom en normal avvikelse utifrån omständigheterna.

Inte heller en fördjupad hållbarhetsanalys utifrån ett miljömässigt perspektiv bedöms behövas i ärendet.

Ärendets beslutsgång

Ärendet beslutas av utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden.

Beslutsunderlag

1. Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens verksamhetsberättelse 2022, daterad den 1 februari 2023
2. Årsbokslut 2022 text, daterad den 6 februari 2023.
3. Årsbokslut 2022 siffror, daterad den 6 februari 2023
4. Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningens verksamhetsberättelse 2022, daterad den 1 februari 2023

Information om beslutet

-

Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen

Ewa Kristensson, förvaltningschef
Hanna Glans, kvalitetschef
Marcus Neck, ekonomichef
Martin Olsson, ekonom
Marina Zivojinovic, kvalitetsutvecklare
Sara Ebeling, kvalitetsutvecklare/nämndsekreterare

Verksamhetsberättelse (T3)

2022

**Utbildnings- och
arbetsmarknadsnämnden**

Verksamhetsberättelse (T3) 2022

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Grunduppdrag	5
2.1	Struktur/input.....	5
2.2	Process/genomförande.....	6
2.3	Resultat/output.....	7
3	Mål.....	8
3.1	I Halmstads gymnasieskola och vuxenutbildning ska måluppfyllelsen öka genom likvärdiga förutsättningar och en utvecklad undervisning.....	8
3.2	Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden ska stärka arbetslinjen i Halmstads kommun genom insatser som rustar individer i att nå en långsiktig etablering på den ordinarie arbetsmarknaden.....	9
3.3	Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden ska arbeta för ökad digitalisering i syfte att utveckla och stödja verksamheternas processer	10
3.4	Alla unga ska ges förutsättningar för att uppnå och bibehålla en god psykisk hälsa oavsett bakgrund, kön, funktionsvariationer, sexuell läggning etc.	11
4	Kvalitet.....	12
4.1	Struktur/input.....	12
4.2	Process/genomförande.....	12
4.3	Resultat/output.....	12
5	Resurser och förutsättningar.....	14
5.1	Ekonomi	14
5.2	Personal.....	14
6	Internkontroll	19
6.1	Samverkan.....	19
6.2	Nämnden fattar beslut på bristande underlag.....	19
6.3	Representation	19
6.4	Slutattester	20
6.5	Inköp	20
6.6	Effektiviseringar	21
6.7	Dokumenthantering.....	21
6.8	Dataskyddsförordningen (GDPR).....	22
6.9	Delegationsordning.....	23
6.10	Bisyssla	24
7	Vertikal dialog	25

Bilagor

Bilaga 1: Årlig uppföljning SAM förvaltningsgemensamt

1 Inledning

Vi lämnar ett år bakom oss som har bestått av oro och stora prövningar både i vår omvärld och närvärld. Krig, människor på flykt, ekonomisk kris, elkris samt osäkerhet kring hur coronapandemin kommer att utvecklas är bara några av de utmaningar som har präglat vår vardag. Vi har blivit satta på prov, inte minst genom att kriget i Ukraina har lett till ett stort hjälpbehov och miljontals människor har hamnat i nöd. Detta har ställt stora krav på flexibilitet och lösningsfokus i hela kommunkoncernen och så även för vår förvaltning. Vilken kreativitet, kraft och positiv energi som finns i vår organisation! Det har varit fantastiska insatser som gjorts, vilket gör mig både tacksam och stolt.

Kriserna har präglat våra målgrupper på olika sätt. Många har mått dåligt psykiskt, både ungdomar och vuxna. Sista veckan i november gick ett antal medarbetare på förvaltningen en utbildning för att bli instruktörer i "Första hjälpen till psykisk hälsa" (MHFA). Utbildningen, som hölls av Karolinska institutet, syftade till att öka kunskapen om psykiska sjukdomar och kristillstånd. Kursen ger medarbetare behörighet att organisera och utföra egna "Första hjälpen-kurser" till kollegor så att vi kan göra en gemensam kraftansträngning för att ta oss an denna utmaning i relation till både våra målgrupper och kollegor i behov av stöd.

Med grund i två genomförda barnkonsekvensanalyser har jag fattat ett flertal riktighetsbeslut som ska vägleda vårt arbete med unga i åldern 16–29 år under de kommande fem åren och där syftet är att säkerställa ungas rätt till en god psykisk hälsa samt förbättrad kvalitet i undervisningen. Språkutvecklande arbetssätt, stärkt mentorskap och utbildning i tjänstedesign är exempel på åtgärder för utveckling av kvaliteten i undervisningen. En viktig verksamhet som arbetar med ungas psykiska hälsa är Aleskogens hunddags, som precis fyllt 25 år. Hundarna skapar välmående till unga i en trygg och stimulerande miljö och hjälper dem att finna kraft och väg framåt för att stärka sina förutsättningar till etablering på arbetsmarknaden.

Att inkludera våra målgrupper i samhället och på arbetsmarknaden är vår röda tråd, digitalisering är ett av de viktigaste verktygen vi har. Förvaltningen har fortsatt den digitala resan under året, bland annat med hjälp av vår nya digitaliseringsstrategi. Daglig verksamhet har skapat datarum och vi har även börjat arbeta med nya metoder där förvaltningens målgrupper blivit mer delaktiga i sin planering genom utökad användning av digitala verktyg. Individernas planering syftar till etablering på arbetsmarknaden och egenförsörjning, vilket har främjats under året genom ökat samarbete med olika arbetsgivare. Skräddarsydda utbildningar utifrån kompetensbehov har exempelvis lett till jobbspår inom restaurang samt inom housekeeping på hotell för individer som står långt ifrån arbetsmarknaden. Ett annat framgångsrikt samarbete har skett med HFAB i form av "Framtidsakademins jobb", vilket också har lett till att individer har fått arbete inom olika branscher.

Våra insatser för att rusta och kompetenshöja individer präglas av medvetenhet om hållbarhet, där den sociala hållbarhetsaspekten ofta kombineras med miljömässig och ekonomisk hållbarhet, till gagn för hela kommunkoncernen. En värdefull insats i detta avseende är Halvin, som ger viktig arbetsträning till människor som snart ska ut på arbetsmarknaden. Halvin förmedlar och främjar återbruk av kontorsmöbler och medverkar till att vi sparar miljontals kronor samt minskar utsläppen och avfallsberget. I denna anda verkar även det nya samarbetet mellan vår byggåtervinning och HEM på återvinningscentralen Villmanstrand, där man har öppnat upp en bom mellan verksamheterna. Genom detta har vi skapat en lösning som underlättar för kommuninvånarna att bli hållbara. Nu kan de lätt lämna till återbruk och sedan köra vidare in på återvinningscentralen, vilket är ett sätt att främja hela

kommunens hållbarhetsarbete.

Årets medarbetarundersökning visar en positiv utveckling bland annat avseende trivsel och att våra medarbetare ser sitt arbete som meningsfullt. För mig är det viktigt att vår förvaltning präglas av en stark och välkänd identitet och därför har 14 medarbetare under året deltagit i den nya metodstödjarutbildningen i medarbetarskap. Utbildningen har syftat till att skapa samarbete, utveckling och motivation i förvaltningens olika verksamheter samt till att främja en god arbetsmiljö.

Året avslutades med att utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen tackade av utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden för deras insatser under mandatperioden. I och med höstens val är det nu dags för utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden att få en ny sammansättning och jag ser fram emot det kommande samarbetet.

Jag ser tillbaka på året som gått med stolthet och tacksamhet över den kompetens, entusiasm och engagemang som finns i vår förvaltning och blickar framåt med trygg förvisning om god energi att ta oss an våra kommande utmaningar.

Ewa Kristensson, förvaltningschef
Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen

2 Grunduppdrag

2.1 Struktur/input

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden ansvarar för att nationella och kommunala mål i tillämpliga delar förverkligas inom givna ekonomiska ramar samt att verksamheten drivs i enlighet med gällande arbetsmiljölagstiftning och föreskrifter för arbetsmiljön. Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens huvudsakliga ansvars- och arbetsområden kan kort beskrivas enligt nedan:

- huvudman för gymnasieskola och gymnasiesärskola
- kommunernas aktivitetsansvar för ungdomar (KAA)
- huvudman för grundläggande vuxenutbildning, gymnasial vuxenutbildning, yrkesvux, Särvox, Svenska för invandrare (SFI) samt yrkeshögskolan
- samhällsorientering för nyanlända
- arbetsmarknads- och sysselsättningspolitiska insatser
- daglig verksamhet för individer med funktionsvariationer
- bosättning av nyanlända
- tolkförmedling
- handläggning av ekonomiskt bistånd
- handläggning av dödsboärenden

Ett nytt reglemente för utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden börjar gälla den 1 januari 2022.

Organisation och resurser:

Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen har 870 anställda år 2021. Av dessa är 758 tillsvidareanställda (70 % kvinnor och 30 % män) och 112 visstidsanställda (61 % kvinnor och 39 % män).

Verksamheter:

- Arbetsmarknad och försörjning
- Daglig verksamhet
- Vuxenutbildningen i Halmstads kommun
- Gymnasieskola och gymnasiesärskola
- Ekonomiavdelning
- HR-avdelning
- Kvalitetsavdelning

Huvudsakliga målgrupper:

- elever i gymnasieskola, gymnasiesärskola, vuxenutbildning samt särskola för vuxna (Lärvux)
- elever inom nya gymnasielagen (NGL)
- deltagare i samhällsorientering
- individer som behöver hjälp med studie- och yrkesvägledning
- deltagare inom daglig verksamhet som har ett beslut enligt LSS eller SoL
- individer som ansöker om ekonomiskt bistånd
- individer som deltar i arbetsmarknadspolitiska insatser
- ungdomar som omfattas av kommunernas aktivitetsansvar (KAA)

- individer med uppehållstillstånd som har anvisats en kommunplats till Halmstad av Migrationsverket

Ekonomi:

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden har två ekonomiska anslag:

131 Ekonomiskt bistånd.

Utbetalningar av ekonomiskt bistånd samt medlemsavgift till Samordningsförbundet i Halland.

Nettobudget 2022: 74 481,0 kkr.

655 Arbetsmarknad, omsorg och utbildning.

Driftsbudget för förvaltningens samtliga verksamheter.

Nettobudget 2022: 691 464,0 kkr.

Halmstads kommun växer och fler kommuninvånare innebär fler elever inom gymnasiet, fler studerande inom vuxenutbildningen, fler deltagare inom daglig verksamhet, fler deltagare i arbetsmarknadsåtgärder samt fler individer i behov av ekonomiskt bistånd.

Förvaltningen kompenseras utifrån ökade volymer men förväntas även att kostnadsanpassa sina verksamheter kontinuerligt enligt planeringsdirektiv med budget 2022-2026.

Huvudsakliga styrdokument, lagar och riktlinjer som styr verksamheten:

- Kommunallag (2017:725)
- Förvaltningslag (2017:900)
- Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade
- Lag (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning
- Lag (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå ("gymnasielagen")
- Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter
- Skollag (2010:800)
- Socialtjänstlag (2001:453)

- Plan för attraktivitet och hållbar tillväxt 2020-2024
- Plan för den inkluderande kommunen 2020-2024
- Planeringsdirektiv med budget 2022-2026
- Riktlinje för Halmstads kommuns styrning

2.2 Process/genomförande

Huvudprocess:

- arbeta utifrån en tydlig arbetslinje, för att individer ska etableras på arbetsmarknaden och uppnå självförsörjning. Därigenom ska vi även verka för att möta omvärldens och arbetsmarknadens behov av arbetskraft.

Delprocesser:

- bedriva utbildning för unga och vuxna
- utföra arbetsmarknadsinsatser för individer som står utanför arbetsmarknaden
- utföra insatser för deltagare inom daglig verksamhet

- utreda och bedöma rätten till ekonomiskt bistånd

Halmstad är staden med tre hjärtan och dessa symboliserar också vår vision: hemstaden, kunskapsstaden och upplevelsestaden. För utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden står det andra hjärtat i huvudfokus, nämligen det som handlar om kunskap. Vi utformar den utbildning som tar sin början i gymnasiet och som sedan leder till det livslånga lärandet där människor får möjlighet att växa och utveckla sig själva och sin kreativitet.

Nämndens fokus är att hitta former för samverkan för att fler individer ska komma i sysselsättning; klara av sina studier samt komma ut i arbete. En röd tråd i arbetet har varit att utveckla insatser och aktiviteter för att stärka den kommunala arbetslinjen. Den interna samverkan mellan våra verksamheter är i ständig utveckling för att möta målgruppernas behov. En viktig aspekt i utvecklingsarbetet är även att förstärka samarbetet med andra samhällsaktörer och näringslivet för att inkludera individer på arbetsmarknaden samt för att möta arbetslivets behov av kompetensförsörjning.

Halmstad ska vara en kommun som är tydlig i sitt värdegrundsarbete. Nämnden arbetar tillitsbaserat med viktiga faktorer för att medvetandegöra en stark och välkänd identitet. Inkludering av våra målgrupper och tydligt gehör för deras behov och förutsättningar är viktigt för nämnden.

2.3 Resultat/output

Att elever klarar av och fullföljer den utbildning de valt

Att individer kommer ut i sysselsättning/arbete eller vidare studier

Att individer upplever att deras möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden stärks

Att individer upplever större delaktighet i samhället

3 Mål

3.1 I Halmstads gymnasieskola och vuxenutbildning ska måluppfyllelsen öka genom likvärdiga förutsättningar och en utvecklad undervisning

Kopplad till

Process/genomförande

Önskat läge/effekter

- Minska skillnaderna i skolresultat med fokus på kön, bakgrund, funktionsnedsättning och socioekonomi.
- Fler behöriga elever.
- Bättre förutsättningar för målgrupperna att komma ut i arbete eller till vidare utbildning.
- I Halmstad utbildas gymnasieelever och vuxenstuderande av kompetenta och engagerade medarbetare som ges möjlighet att utvecklas i sin profession.

Kommentar

Arbetet med en av huvudmannens två riktade insatser, som togs fram 2021, språk- och kunskapsutvecklande arbete (SKUA), och som grundar sig i rektorernas nulägesanalyser, har fortsatt under 2022. Extern utbildare i språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt har upphandlats och kommer att utföras av Lunds universitet med start januari 2023. Under 2022 blev det också klart att Skolverket genomför en statlig riktad insats i SKUA i Halmstads kommun. Kommunen har ett stort antal nyanlända elever och elever med annat modersmål än svenska och utbildningsinsatsen via Skolverket kommer att pågå 2023-2025. Ca 120 lärare samt övrig personal kommer att beröras av utbildningsinsatser. SKUA-insatserna finansieras av Omställningsfonden och Skolverket.

Förväntade effekter

1. En mer likvärdig och kvalitativ utbildning för nyanlända- och elever med annat modersmål än svenska.
2. Att det ska ge verktyg och modeller i styrkedjan i att leda effektivt utvecklingsarbete för undervisningens kvalitet för eleverna.
3. Eleverna får mer utvecklad och varierad undervisning, ökade kunskaper i svenska språket och mer stöd i undervisningen.
4. En mer likvärdig undervisning som gynnar alla elevers lärande och utveckling och leder till en ökad måluppfyllelse.

Arbetet med huvudmannens andra riktade insats, förstärkt mentorskap, skjuts fram i tid. Detta på grund av Skolverkets stora satsning i Halmstads kommun med många berörda lärare och personal.

3.2 Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden ska stärka arbetslinjen i Halmstads kommun genom insatser som rustar individer i att nå en långsiktig etablering på den ordinarie arbetsmarknaden

Kopplad till

Process/genomförande

Önskat läge/effekter

- Öka individens möjligheter att skapa, utveckla och bibehålla en långsiktig och hållbar etablering på arbetsmarknaden eller inom företagande.
- Öka etableringen i arbetslivet med fokus på de grupper som står längst ifrån arbetsmarknaden. Bedriva utbildningar som möter arbetsmarknadens efterfrågan i samverkan med näringslivet.
- Erbjud insatser som möter arbetsmarknadens framtida kompetensbehov.
- Arbeta med kompetensförsörjning utifrån ett arbetsgivarperspektiv. Det kan exempelvis ske genom ett utvecklat samarbete avseende praktikplatser, erbjudande av utbildning till kommunens personal samt intensifierat samarbete med olika utbildningar på Högskolan i Halmstad.

Kommentar

Under 2022 har stor kraft lagts på att se över och utvärdera vissa arbetsprocesser. Med de nyvunna erfarenheterna kommer arbetsprocessen för våra målgrupper att förändras och förbättras. Ca 150 individer som varit aktuella på avdelningen för arbetsmarknad och försörjning i arbetslinjen har gått vidare till ett arbete, ca 40 har börjat studera. Inom daglig verksamhet har två personer gått vidare till anställning.

Under 2022 har det funnits ett ökat fokus på samverkan med aktörer som möjliggör en etablering på arbetsmarknaden för målgrupper som står långt ifrån arbetsmarknaden. Genom olika samverkansprojekt har flera individer fått reguljära anställningar, till exempel samverkan med socialförvaltningen, HFAB och hemvårdsförvaltningen. Ett ideellt och offentligt partnerskap har initierats med Women on Wednesday (WOW) och detta samarbete har lett till arbete för 10 personer. Ur ett regionalt perspektiv förs för närvarande en dialog med Markaryds och Laholms kommuner avseende hur våra målgrupper kan rustas i samband med ett konkret behov på arbetsmarknaden. Halmstads kommuns förvaltningar och bolag ska erbjuda praktikplatser som gör det möjligt för individer att prova olika yrken och arbetsuppgifter.

Ytterligare exempel på åtgärder som har genomförts är arbetsförmågeutredningar, hälsofrämjande insatser, coaching, språkträning, arbetsträning samt praktik och arbetsmarknadsanställningar. Verksamheten driver också ett socialfondsprojekt, Sileo, för individer med svaga kunskaper i det svenska språket. Projektet avslutas under 2023 och den kunskap som förvärvats förs nu över till den ordinarie verksamheten.

Inom avdelningen för arbetsmarknad och försörjning har metoden SKAPA (skattning av progression

mot arbete) börjat användas och tanken är att denna metod ska kunna användas inom flera verksamheter på förvaltningen. Skapa är ett verktyg uppbyggt för att mäta progression inom olika områden med fokus mot arbete, utifrån dansk forskning. Inom denna forskning har man kunnat ta fram vilka indikatorer som gör att personer faktiskt kommer i arbete.

Den digitala kommunikationen med deltagarna har utvecklats men det finns fortfarande stort behov av stöd i denna fråga för delar av målgruppen. Utbildning för att stärka personalen i att motivera individen genom samtal har getts under 2022 och ges fortsatt under 2023 i form av MI (motiverande samtal) och arbetsmarknadscoaching.

Det finns ett fortsatt behov av att utveckla verksamheten inom språkträning och inkludering liksom ett fortsatt fokus på samverkan, vilka är av vikt för att öka individernas möjligheter. Det är avgörande att kontinuerligt anpassa verksamheten efter de behov som finns. Beträffande samverkan mellan vuxenutbildningen och avdelningen för arbetsmarknad och försörjning med ungdomar inom kommunernas aktivitetsansvar (KAA) finns en identifierad utvecklingspotential som verksamheten kommer att ta sig an under 2023 och framåt.

3.3 Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden ska arbeta för ökad digitalisering i syfte att utveckla och stödja verksamheternas processer

Kopplad till

Process/genomförande

Önskat läge/effekter

- Säkerställd digital kompetens och tillgång till digitala verktyg för målgrupper och medarbetare.

Kommentar

Under 2022 har åtgärder vidtagits för att stärka och säkerställa den digitala kompetensen hos medarbetare och målgrupper. En digitaliseringsstrategi har anställts och har som en del i sitt uppdrag att arbeta för att den digitala kompetensen ska öka och säkerställas hos medarbetare och målgrupper. Det har även arbetats fram en digitaliseringsplan vars syfte är att peka ut riktning och grunder för den digitala utvecklingen. Planen innehåller fem pelare som ska vara mätbara.

Även på koncernledningsnivå har det funnits åtgärder för att den digitala kompetensen och tillgången till digitala verktyg i kommunen ska stärkas och säkerställas, främst för medarbetare. En av dessa är DiMiOS, en mätmetod som utarbetats av Göteborgs universitet (Digital förvaltning) tillsammans med ADDA, för att mäta den digitala mognaden i offentlig sektor. Jämförelser kommer att kunna göras med andra kommuner i landet.

Inom nämndens ansvarsområden har det skett ett antal förflyttningar inom det digitala området, här följer några exempel.

- Det har genomförts projekt i förvaltningen som resulterat i en ökad trygghet avseende användandet av digitala verktyg. Bland annat har avdelningen för arbetsmarknad och försörjning

upprättat en automationsprocess kopplad till utbetalning av ekonomiskt bistånd, vilket har effektiviserat och underlättat arbetet för berörda handläggare.

- Våren 2022 gjordes ett projekt inom gymnasieskolan i tjänstedesign, som undersökte hur lärare med hjälp av digitalt stöd kan utveckla sin återkoppling för att fler elever ska klara sin utbildning.
- Antalet e-tjänster har under året ökat från fyra till tio och även antalet ärenden ökar kontinuerligt.
- Daglig verksamhet har under året infört ett nytt hanteringssystem som tillsammans med socialförvaltningen gör att processen för hanteringen av deltagare förenklas och görs med högre kvalitet.

3.4 Alla unga ska ges förutsättningar för att uppnå och bibehålla en god psykisk hälsa oavsett bakgrund, kön, funktionsvariationer, sexuell läggning etc.

Kopplad till

Resultat/output

Önskat läge/effekter

- Verksamheter är utformade och bedrivs utifrån ungas behov oavsett bakgrund, kön, funktionsvariationer, sexuell läggning etc.
- Unga ges möjlighet att delta i utformningen av de insatser som erbjuds på lika villkor oavsett bakgrund, kön, funktionsvariationer, sexuell läggning etc.
- Förbättrad folkhälsa med fokus på unga som står längst ifrån arbetsmarknaden.

Kommentar

Vi kan se att det är ett ökat fokus på psykisk hälsa hos personalen och att det påverkar beslut och insatser i verksamheterna och att målområdet är med i planeringen framåt över tid. Ökad kunskap möjliggör förändring. Här är exempel på insatser;

- Inom daglig verksamhet har en utbildning kring NPF diagnoser påbörjats för att kunna möta deltagare och genom ökad kunskap utveckla bemötande och utformning av verksamheten.
- Gymnasieskolan har inlett ett samarbete med BUF där vi använder oss av en evidensbaserad metod, YAM, Youth aware of mental health, som främjar diskussion och samtal om psykisk hälsa i vardagen. Samordnare psykisk hälsa är anställd och har utbildats tillsammans med 4 andra till instruktörer i YAM för att börja utbilda elever i årskurs 8 på grundskolan och årskurs 1 på gymnasiet. Under hösten har instruktörerna utbildats och övat för att påbörja insatsen under vt 23.
- Utbildning av 15 instruktörer i psykisk livräddning har genomförts som i sin tur ska utbilda personalen inom UAF.

4 Kvalitet

4.1 Struktur/input

4.2 Process/genomförande

4.3 Resultat/output

4.3.1 Andel elever som tar gymnasieexamen

Kommentar

Andel elever som får gymnasieexamen i de nationella program är 88,9% (yrkesprogram 83,9% respektive högskoleförberedande program 91,3%).

I syfte att hålla en hög kvalitet, lägger gymnasieskolan stor vikt vid att följa rutiner för arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram. I detta arbete är flera olika arbetsgrupper involverade. Föreslagna extra anpassningar i den ordinarie undervisningen utformas och kartläggning sker av elevers studie och skolsituation i syfte att se till att eleven får det stöd och hjälp som krävs.

4.3.2 Andel elever i vuxenutbildningen som fullföljer påbörjad utbildning

Kommentar

Studieresultaten för år 2021 för komvux på grundläggande nivå, komvux på gymnasial nivå samt komvux i sfi publicerades den 9 juni 2022 på Skolverkets webbplats:

- Svenska för invandrare, andel godkända betyg: 42 % Halmstad, 52% Riket
- Grundläggande nivå, andel godkända betyg: 76% Halmstad, 71% Riket
- Gymnasial nivå, andel godkända betyg: 69% Halmstad, 70% Riket
- Komvux totalt andel godkända betyg: 68% Halmstad, 68% Riket

Betygsresultaten för vuxenutbildningen ligger i linje med nationell nivå. Andel godkända betyg för svenska för invandrare var inte publicerat, men ingår i andel godkända betyg totalt på komvux. Andel kvinnor med godkända betyg i komvux totalt ligger på 70% och andel män med godkända betyg i komvux totalt ligger på 66%.

I egen framtagen statistik ser vi att år 2022 fortsätter en lägre andel godkända betyg på SFI precis i linje med år 2021, men att grundläggande och gymnasial nivå håller i sig. En djupgående analys om bakomliggande orsaker finns ännu inte, då vi är 11 dagar in på året. En hypotes som arbetslaget har arbetat systematiskt med närvaron i klassrummet, vilket har höjt antalet avbrott. Bakåt i tiden var pedagogerna inte lika noggranna i närvarohanteringen.

4.3.3 Andel individer som kommer ut i arbete eller utbildning efter individuell insats

Kommentar

I en koncerngemensam arbetsgrupp (taktisk grupp integration) identifieras orsakssamband och initieras olika insatser som syftar till att minska stuprör mellan verksamheter i relation till individernas integrationsprocess. En av de insatser som har genomförts under 2021 samt 2022 har samordnats av vuxenutbildningen. Insatsen heter *individuellt stöd i integrationsprocessen* och innebär en fördjupad kartläggning av individens förutsättningar och behov för en förbättrad språkprogression. Det handlar om olika insatser dels i relation till hälsa men kan också vara andra behov av stöd i relation till myndigheter för att minska stress etc.

4.3.4 Nämndens målgrupper upplever en större delaktighet i samhället

Kommentar

Under våren 2021 har dialog förts med representanter för nämndens olika målgrupper, inom tre olika studier. Dessa studier är nu avslutade och ansvaret och kunskap som förmedlats är förankrad i chefsleden

5 Resurser och förutsättningar

5.1 Ekonomi

Uppföljningen av ekonomin redovisas separat.

5.2 Personal

5.2.1 Tillsvidare och visstidsanställda

Antalet tillsvidareanställda den 31 december 2022 är 811, vilket är en ökning med 33 medarbetare jämfört med den 31 december 2021. Störst ökning visar förvaltningskontoret, Sturegymnasiet samt vuxenutbildningen. För att, i enlighet med koncernövergripande inriktningar, utvecklas mot en mer självbärande förvaltning har några nyinrättade funktioner tillsatts på förvaltningskontoret. På Sturegymnasiet har gymnasiesärskolan vuxit och elevunderlaget kräver mindre grupper. Ökningen på vuxenutbildningen är knuten till kommunernas aktivitetsansvar för ungdomar (KAA), som nu har organiserats inom vuxenutbildningen och lett till att man har anställt mer personal. En annan faktor som har påverkat ökningen är att antalet visstidsanställningar har minskat med elva från den 31 december 2021 till motsvarande tidpunkt 2022 och ersatts med tillsvidareanställningar.

Antalet tillsvidareanställningar inkluderar 31 lönebidragsanställda, varav åtta har sin anställning inom utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen (UAF). Övriga 23 har sin placering inom andra förvaltningar i kommunen.

	Totalt T3 2022	Antal kvinnor T3 2022	Antal män T3 2022	Totalt T3 2021
Antal tillsvidareanställda	811	571	240	778
Antal tillsvidareanställda - 29 år och yngre	30	23	7	33
Antal tillsvidareanställda - 30-49 år	391	284	107	365
Antal tillsvidareanställda - 50 år och äldre	390	264	126	380
Antal visstidsanställda	86	41	45	97
Antal tillsvidareanställda årsarbetare	787	550	236	756

5.2.2 Timavlönad personal

Timavlönad personal har ökat med motsvarande tre årsarbetare jämfört med föregående år. Ökningen kan dels bero på att sjukfrånvaron har ökat, dels på att verksamheterna har återgått till en mer normal drift efter pandemin och därmed har ett ökat behov av timavlönad personal. Dock är mängden timavlönad personal fortfarande lägre än vad den var före pandemiåren, det vill säga två årsarbetare lägre 2022 jämfört med 2019.

	Totalt T3 2022	Totalt T3 2021
Timavlönad personal - totalt antal timmar	28 504	21 114
Timavlönad personal - totalt antal årsarbetare	14	11

5.2.3 Obligatorisk redovisning av sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron har ökat något från 4,6% till 5,9% och man kan se att det är främst korttidsfrånvaron som har ökat i samtliga åldersgrupper. Korttidsfrånvaron påverkas av att personal ska vara hemma vid symptom på sjukdom vilket påverkar utfallet. Coronaviruset fortsätter påverka våra verksamheter och många har även under 2022 blivit sjuka. Långtidssjukfrånvaron har minskat från 49,9% till 46,7 %.

	Utfall (%) T3 2022	Kvinnor (%) T3 2022	Män (%) T3 2022	Utfall (%) T3 2021
Total sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid (%)	5,9%	6,9%	3,7%	4,6%
Summa tid med långtidssjukfrånvaro - mer än 60 dagar (%)	46,7%	46,3%	48,2%	49,9%
Summa sjukfrånvarotid - 29 år och yngre (%)	5,1%	4,4%	6,3%	3,1%
Summa sjukfrånvarotid - 30-49 år (%)	4,8%	6%	1,7%	4,7%
Summa sjukfrånvarotid - 50 år och äldre (%)	7%	8%	4,9%	4,7%

5.2.4 Årlig uppföljning av SAM

Se bifogad fil för mer information

5.2.4.1 Åtgärder inom arbetsmiljöarbetet

Se bifogad fil för mer information

5.2.5 Sammanfattande analys

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare

Att arbeta med förebyggande insatser handlar om att ställa om organisation och medarbetare för att möta framtida rekryteringsbehov och samtidigt minimera riskerna för arbetsbrist. Det rör sig om såväl strategisk kompetensförsörjning och att möta behov av nya tjänster som att vara en attraktiv arbetsgivare.

Den 1 oktober 2022 trädde det nya kompetens- och omställningsavtalet KOM-KR i kraft. Det nya offentliga omställningspaketet är den största reformen på svensk arbetsmarknad i modern tid och är en lagstadgad systemförändring för att möta kompetensbristen. Här finns olika studiestöd som medarbetaren kan söka för utbildningar som stärker dennes framtida ställning på arbetsmarknaden. I samband med omställningspaketet trädde även ett antal lag- och kollektivavtalsförändringar i kraft som har stor betydelse på arbetsmarknaden. HR-avdelningen har därför besökt förvaltningens ledningsgrupper under hösten för att utbilda alla chefer i vad förändringarna innebär ur ett arbetsrättsligt perspektiv.

Förvaltningen blev under våren även beviljad medel via Omställningsfondens förebyggande insatser. De förebyggande insatserna ska stärka arbetsgivarens kompetensförsörjning och arbetstagarens anställningstrygghet hos arbetsgivaren. Med dessa medel kommer daglig verksamhet att utbilda medarbetare i NPF-diagnoser (neuropsykiatriska funktionsnedsättningar) och gymnasieskolorna har blivit beviljade medel för språkutvecklande undervisning.

Genom arbetet med HÖK 21 har en strategisk kompetensförsörjningsplan färdigställts och genomförande av aktiviteter pågår. Syftet är att öka antalet lärare, behålla lärare samt utveckla organisation och arbetssätt. Som det ser ut idag behöver attraktiviteten och antalet behöriga lärare öka,

men vi kan inte rekrytera oss ur situationen utan behöver se över organisation och arbetssätt.

I februari 2022 genomförde alla medarbetare inom förvaltningen en digital utbildning om lönebildning. Även en digital introduktionsutbildning samt en digital utbildning om lärares arbetstider har arbetats fram under 2022 och kommer att implementeras i början av 2023. Utbildningen gällande lärares arbetstider är ett komplement till en fysisk utbildning som kommer att ske med start 2023 utifrån handlingsplanen för HÖK 21. HR-avdelning, rektor och fackliga representanter kommer tillsammans att hålla utbildningar för lärarna inom gymnasieskolan om kollektivavtal, arbetstider, ferietjänst etc.

För att stärka och utveckla rekryteringsprocessen har HR-avdelningen arbetat fram kravprofiler för de aktuella tjänster som rekryteras inom förvaltningen. Dessa kravprofiler har testats inom ett antal verksamheter och implementeras nu fullt ut.

Under våren 2022 slutfördes utbildning av 15 metodstödare i aktivt medarbetarskap. Utbildningen i medarbetarskap har gett konkreta tips och verktyg på hur man kan arbeta för att bidra till en arbetsplats som skapar mervärde för medarbetaren, chefen, kollegorna och kunderna. Utbildningen är till för att skapa förståelse för allas lika värden och hur viktiga vi alla är för att ha en välmående och fungerande organisation, där alla känner att de är delaktiga i organisationens mål och visioner. Gruppen fortsätter att nätverka, och har bland annat deltagit i dialog med kvalitetschef och förvaltningschef gällande förvaltningens ledord *stark och välkänd identitet*. Metodstödarna kommer att utbildas vidare under 2023 i barnkonventionen, kränkande särbehandling och kunskaper i psykisk ohälsa.

Den medarbetarundersökning som skulle genomföras i februari skjuts upp till hösten 2022 på grund av coronapandemin. Under hösten har resultatet från undersökningen diskuterats på arbetsplatsträffar. Man har gemensamt lyft de styrkor som finns och prioriterat de frågor som är viktiga att arbeta vidare med. Dessa styrkor och utvecklingsområden kommer sedan att tas med i kommande verksamhetsplanering.

Årets medarbetarundersökning visar en positiv utveckling från förra undersökningen som genomfördes 2020. Av de som arbetar inom förvaltningen ökade antalet medarbetare som starkt rekommenderar förvaltningen som arbetsgivare med 5 procentenheter och de flesta trivs på jobbet. Av de som svarat ser 91 % sitt arbete som meningsfullt och 81 % ser fram emot att gå till jobbet på morgonen.

Det finns dock några områden som behöver förbättras. Endast 51 % tycker att de har ett uppdrag med rimliga förutställningar och endast hälften upplever att de kan koppla av från jobbet på fritiden. Här kommer cheferna att titta närmare på om det är några speciella enheter som berörs av överbelastning för att utreda vad man kan göra för att förbättra arbetssituationen där. Något som också efterfrågas av många är tydligare uppföljning och dialog om uppsatta mål i verksamheterna. 17 % har någon gång känt sig diskriminerade eller trakasserade på jobbet. Att medarbetare känner sig diskriminerade eller trakasserade är något förvaltningsledningen tar på största allvar och kommer att arbeta vidare med.

Ledarskapsförsörjning

Kompetenta chefer är avgörande för kommunens roll som samhällsaktör, välfärdsaktör och attraktiv arbetsgivare. Med chefs- och ledarprogrammet som startade under 2022 får alla förvaltningens chefer tillsammans med övriga chefer i Halmstads kommun möjligheten till att växa som ledare. Programmet erbjuder lärande och kunskapspåfyllning över tid, genom hela uppdraget. Tillsammans med andra chefer sker det kollegiala lärandet, genom dialog och inspiration. Målet och dess önskade effekter av programmet är bland annat att Halmstads kommun ska upplevas som en attraktiv arbetsgivare, ge chefer bättre förutsättningar, öka möjligheten för ett gott medarbetarskap, uppnå vårt samhälls- och

välståndsuppdrag samt öka samverkan över kommunkoncernen.

Inom utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen är det även obligatoriskt för chefer att genomgå ledarprogrammet Utvecklande Ledarskap (UL).

Heltid som norm

Inom ramen för heltid som norm har ett samarbete påbörjats mellan daglig verksamhet och gymnasieskolorna. Gymnasieverksamhetens behov är oftast begränsade till skoltid under dagen (ca kl. 8.00-15.00) och skoldagar. Samarbetet går ut på att fylla upp arbetstiden till heltid genom att kombinera anställningarna med arbete i annan verksamhet/andra arbetsuppgifter före och efter skoltid under dagen samt under skolans lov. Pedagogiska assistenter har nu möjlighet att arbeta inom daglig verksamhet då skolan har lov. En förhoppning är att detta samarbete även framöver kan utökas till före och efter skoltid under dagen.

Central bemanningsfunktion för daglig verksamhet

Från och med den 1 november 2022 har Halmstads kommun ett bemanningscenter för akut rekrytering. Daglig verksamhet anslöt den 1 december. Bemanningcenters uppdrag är att hantera berörda verksamheters vikariebehov vid frånvaro upp till sex månader. Ett bemanningscenter innebär *en* väg in i kommunen för våra timavlönade medarbetare och är en viktig pusselbit i att Halmstads kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare. Halmstad har som alla andra kommuner en utmaning med framtida kompetensförsörjning.

Jämställdhet och inkludering

Förvaltningen arbetar aktivt med frågor gällande jämställdhet och inkludering. Metodstödjarna inom jämställdhet har tillsammans utvecklat ett utbildningspaket för att förenkla dialogerna inom området på arbetsplatsen. Detta paket ingår även för dem som går utbildningen i medarbetarskap.

Första hjälpen till psykisk hälsa, MHFA (Mental Health First Aid)

Under året har förvaltningen utbildat 15 certifierade instruktörer i hela MHFA konceptet - Första hjälpen till psykisk hälsa (MHFA Ungdom, MHFA Vuxna och MHFA Äldre). Dessa instruktörer har nu möjlighet att utbilda förvaltningens medarbetare i konceptet genom en tvådagars internutbildning. Målet är att öka kunskapen om psykisk ohälsa, ångestproblematik, suicid och hur man kan hjälpa vid akuta situationer samt att minska stigmatiseringen kring psykisk ohälsa.

Hälsofrämjande

Förvaltningen har under 2022 arbetat aktivt med det hälsofrämjande arbetet. Alla verksamheter har fått möjlighet att ansöka om medel för att stärka upp sina arbetsgrupper. De aktiviteter som har beviljats är t.ex. curling, travskola, Prison Island på Slottsmöllan, matlagningskurser, rida islandshästar, kunskapsafari på Norrvikens trädgårdar och mycket mer. Vi har också haft gemensamma hälsoluncher med föreläsningar inom bättre hälsa, sömn, kost, stresshantering, kroppskännedom, Hälsoluncherna har också innehållit lättare träning med medicinsk yoga, ryggträning, tai-chi och andningsövningar. Det hälsofrämjande arbetet kommer att utvecklas mer under 2023 då vi nu har utbildat fler hälsoinspiratörer så vi kan göra fler gemensamma satsningar för förvaltningens medarbetare. Därtill erbjuds kommunens medarbetare ett friskvårdsbidrag.

Årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet (SAM)

Vi ser en del förbättringsområden inom det systematiska arbetsmiljöarbetet (SAM) som behöver

utvecklas under 2023. Vi måste uppdatera och skapa uppföljningsbara mål. Skapa tydligare mål inom hälsa och arbetsmiljö samt öka kunskapen gällande de olika föreskrifter i Arbetsmiljöverkets författningssamling (AFS) som förvaltningens medarbetare berörs av.. Fördelningen av arbetsmiljöuppgifter behöver också utvecklas och effektiviseras.

Vi behöver genomföra organisatorisk och social skydds rond (OSA). Vissa verksamheter behöver även göra en ergonomisk skydds rond.

Tillbuds- och arbetsskaderapportering behöver följas upp bättre i KIA samt hur man återrapporterar åtgärder som vidtagits.

Händelsetyp registrerad i KIA 2022

- Riskobservation: 10
- Tillbud: 50
- Olycksfall: 30
- Färdolycksfall: 8
- Arbetssjukdom: 3
- Egendom/säkerhet: 0
- Övrigt: 0

Se bilaga för mer information.

6 Internkontroll

6.1 Samverkan

■ Risk = prioriterad

Inom ramen för hur en internkontroll ska genomföras har kontrollmomentet inte kunnat granskas. Däremot har löpande uppföljning av sammanslagningens effekter skett under året.

6.2 Nämnden fattar beslut på bristande underlag

■ Risk = prioriterad

Resultatet visar att majoriteten av alla ärenden varit kompletta och anmälda till sammanträdet vid deadline och att de ärenden som inte har vara färdiga vid deadline oftast är ekonomiärenden alternativt ärenden med ekonomidelar. Ekonomiärendena tenderar att vara inlämnade efter deadline eftersom politiken ska få så exakta siffror som möjlig. De handlingar som lämnas in efter deadline kan inte kvalitetsgranskas lika noggrant, då det är en snabb process från inlämning till kallelseutskick. Detta kan göra att underlaget håller en lägre standard och att politikerna inte får ärendena i tillräckligt god tid för att kunna läsa in sig. Konsekvenserna kan även bli att ärenden återremitteras i högre utsträckning och att ärendeförloppet blir utdraget. Det är även viktigt att fördelningen av handläggare är tydlig.

6.3 Representation

■ Risk = medium

Granskningen visar att man inte följer de riktlinjer som finns på intranätet för representation. Den största bristen är att det saknas underlag som syfte och deltagare om vilka som deltagit. Att uppge namn på deltagare och syfte med mötet förkommer i större utsträckning på first card redovisningarna än i Unit4. Att skilja mellan extern representation och intern representation har blivit bättre än tidigare år och inga felkonteringar har påträffats i granskningen. Momsavdragen för representation över 300 kr per person har inte gjorts enligt instruktionerna som finns på intranätet varpå felaktigt momsbelopp har betalats. Gäller både för fakturor i Unit4 och first card.

Extern representation				
Typ av verifikation	Antal	Summa	Antal granskade	Granskade belopp
Externa Fakturor	20	28 325,87	3	0,00
Interna Fakturor	2	674,56	1	337,28
First Card	25	20 422,08	4	3 536,76
Personligt utlägg	1	1 388,00	1	1 388,00
Bokföringsordrar	6	1 015,00	0	0,00
Totalt Externt	54	51 825,51		5 262,04

Intern representation

Typ av verifikation	Antal	Summa	Antal granskade	Granskade belopp
Fakturor	128	969 703,87	18	190 593,20
Interna Fakturor	23	143 087,10	4	10 706,00
First Card	85	59 404,18	8	12 521,82
Personligt utlägg	5	4 628,61		
Bokföringsordrar	52	47 019,87	0	0,00
Totalt Internt	293	1 223 843,63		213 821,02

Åtgärder som kan vidtas är ännu mer information på intranätet och ett fysiskt möte med samtliga fakturahanterare där man visar hur fakturorna ska hanteras. För first card kommer redovisningen att ske digitalt i systemet Kwick, som har en inbyggd redovisningsregel för representation över 300 kr per person. Uppger man rätt information och antal ska man inte behöva tänka på att momsbetalningen blir rätt.

6.4 Slutattester

■ Risk = medium

Kontroll att ansvar och objekt följer attestplanen har gjorts. Inga avvikelser finns.

6.5 Inköp

■ Risk = medium

Avtalsuppföljning under året har inte kontrollerats regelbundet som planerat. KLF gör numera internkontroll varje tertiäl och för att inte göra dubbla kontrollen på samma sak har vi valt att avstå.

Istället har internkontroll genomförts på bussresor med elever och om det har hanterats enligt instruktioner i Avtalskatalogen på Intranätet.

Alla beställningar av bussresor med elever ska konkurrensutsättas och en förfrågan ska skickas till samtliga upphandlade bussbolag. Förfrågningsmallen är lätt att fylla i med tydliga, konkreta frågor. Svar ska anges inom 2 arbetsdagar.

41 fakturor (443 157 kr) har hanterats under året varav 5 (145 507 kr) har kontrollerades.

5 mail skickades ut till respektive konterare och chefsattestant för fakturan, om begäran av dokumentation av den FKU (Förenklad konkurrensutsättning) som ska göras vid beställningen av bussar.

Svar på 4 fakturor kom in.

1 avstod från att svara trots att det stod tydligt att det var internkontroll.

Av svaren som kom in framkom att, en följt kommunens rutiner för beställning av buss, på rätt sätt. Beställningen var dock inte gjord av behörig inköpare, vilket är en del av instruktionen. De tre övriga svaren var att man inte hade kännedom om rutinerna eller att man trott att man gjort rätt. Nu när det blev känt hur man ska göra har man på samtliga verksamheter som blev kontrollerade, ändrat sina rutiner.

Verktyg som finns för hjälp med inköp.

På förvaltningen kan man få hjälp och råd av samordnande inköpare, om man är osäker på vad som gäller eller hur man ska gå tillväga vid inköp/upphandling.

Inköparna, en på varje verksamhet, får regelbundet information om vad som gäller och de hålls uppdaterade med aktuell information från förvaltningens samordnare i inköps- och upphandlingsfrågor.

Varje verksamhet har inkommit med en inköpsorganisation som finns tillgänglig på Teams för inköparna. Där man angett vilka som är avropare och vem som är inköpare i verksamheten,

Kommunens avtalskatalog är tillgänglig för alla, på intranätet.

Utbildning för avropare och Doris-avropare finns likaså för inköpare. Inköpare ska finnas en på varje verksamhet, Doris-avropare kan man var flera. Alla som är innehavare av First Card ska ha gått avroparutbildning.

Vad behöver åtgärdas?

Inköpsorganisationen ute i verksamheterna måste bli tydligare och följas.

Arbetet med inplantering av inköpsorganisation måste fortsätta för att bli en naturlig del i medarbetarna och chefernas vardag. Hur arbete ska fortlöpa står inte klart men en del är att arbeta med chefsgruppen eftersom det är där som inköp ska godkännas. Intranätets grundutbildning i upphandling och inköp är ett verktyg som kan användas av nyanställda i kommunen för att få mer information om vad som gäller. Även de som varit anställda en tid är utbildningen bra för. Man kan med fördel förnya sina kunskaper inom upphandlingsområdet genom utbildningen.

Svarsfrekvensen på frågor som gäller internkontroll ska vara 100%.

6.6 Effektiviseringar

■ Risk = hög

Inom ramen för hur en internkontroll ska genomföras har kontrollmomentet inte kunnat granskas. Däremot sker löpande uppföljning av ekonomiska prognoser och utfall.

6.7 Dokumenthantering

■ Risk = prioriterad

Följsamhet av dokumenthanteringsplan

Kontrollen är utförd under december 2022 och januari 2023. Från dokumenthanteringsplanen har 26 handlingstyper slumpmässigt valts ut, två till tre från varje verksamhetsområde. Frågor om hanteringen av dokumenttyperna har besvarats av respektive verksamheter. Resultatet visade följande:

- 24 (92%) frågorformulär besvarades, 2 (8%) förblev obesvarade
- Av de 24 besvarade formulären hanterades 18 (75%) handlingstyper i enlighet med dokumenthanteringsplan. 4 (17%) handlingstyper hade en avvikande hantering, 2 (8%) av handlingstyperna var inte aktuella i verksamheten.

Åtgärder

- Genomföra handläggartutbildning i dokument- och ärendehanteringssystemet Ciceron (obligatoriskt deltagande för handläggare)
- Revidera dokumenthanteringsplanen
- Kontrollera att gallringsfrist i it-system/databaser/e-tjänster överensstämmer med dokumenthanteringsplanen
- Tydliggöra vem som har ansvar för gallring av digitala stödsystem och e-tjänster samt överlämning till kommunarkiv
- Påtala vilka lagar och regler som styr samt vilka konsekvenser en bristande hantering kan få

Diarieföring av nämndhandlingar

De senaste sex sammanträdesdatumen har kontrollerats och två handlingar per sammanträdesdatum har slumpmässigt valts ut och granskats. Då ett sammanträde endast innehöll ett beslutsärende, har endast 11 handlingar kunnat granskas. Granskningen görs i två delar, 1) om handläggare begärt diarieföring av handlingen och 2) om begäran om diarieföring har gjorts inom utsatt tid. Resultatet visade att för 45 % av handlingarna hade begäran om diarieföring skickats, och för 0 % av handlingarna hade detta gjorts i utsatt tid.

Åtgärder

- Genomföra handläggartutbildning i dokument- och ärendehanteringssystemet Ciceron (obligatoriskt deltagande för handläggare)
- Förtydliga rutinen gällande begäran om diarieföring av handlingar samt utcheckade dokument för handläggare
- Påtala vilka lagar och regler som styr samt vilka konsekvenser en bristande hantering kan få

6.8 Dataskyddsförordningen (GDPR)

■ *Risk = prioriterad*

Kontrollmomentet har utförts utifrån den kunskap som personuppgiftssamordnare har inom området. Kontrollen har utförts på följande rutiner kopplade till GDPR:

- Rutin för utlämnande av registerutdrag
- Rutin för upprättande av registerförteckning
- Rutin för konsekvensbedömningar

Utlämnande av registerutdrag

Kontrollen har utförts på inkomna ärenden under 2022, endast ett ärende har inkommit. Under 2021 kom det fyra ärenden om begäran av registerutdrag. Ärendena diarieförs i Ciceron och kontrollen utfördes genom att ansvarig person gick igenom ärendet och kontrollerade att det besvarats enligt rutinen.

Upprättande av registerförteckning

Alla personuppgiftsansvariga ska enligt paragraf 30 i Dataskyddsförordningen (GDPR) upprätta en

förteckning över vilka personuppgiftsbehandlingar som sker inom den personuppgiftsansvariges verksamhetsområden, en så kallad registerförteckning. I Halmstads kommun används DraftIT för att skapa och upprätthålla denna registerförteckning. För Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningens del har arbetet med registerförteckningen i DraftIT varit lågt prioriterat sedan lagen kom i maj 2018. Kontrollen har utförts genom en stickprovskontroll av en av de få personuppgiftshanteringar som finns inlagda i DraftIT idag. Kontrollen utfördes på registreringen i DraftIT av personuppgiftshantering i Skola24, skolans system för närvarokontroll. Registreringen utfördes 2018 och är inte fullständig. Slutligen konstaterades det att DraftIT innehåller ett fåtal registreringar av de personuppgiftshanteringar som förekommer i Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningens verksamhetsområden. Följaktligen efterlevs inte lagen och DraftIT kan heller inte användas för att svara på en begäran om ett registerutdrag.

Konsekvensbedömningar

Stickprov på två avtal/avrop i Ciceron har gjorts. Det gäller upphandling av elever till elevregistret UAN 2022/00199 och direktupphandling av ett verksamhetssystem till arbetsmarknadsenheten UAN 2022/00197. Båda upphandlingarna saknar en konsekvensbedömning med utgångspunkt från den hantering av personuppgifter som kommer att ske i systemen. Konsekvensen av att inte utföra en konsekvensbedömning av hanteringen av personuppgifter kan leda till felaktigheter i hanteringen på sikt och att misstag begås i hanteringen som kan riskera den enskildes rättigheter.

Resultat

Följa befintliga rutiner

Gällande den första rutinen, utlämnande av registerutdrag, så följs den eftersom den initieras av att det inkommer en begäran från e-tjänsten "Begäran om registerutdrag". Rutinen för skapandet av en registerförteckning har inte fullgjorts inom förvaltningen. De lagkrav som GDPR har gällande att varje personuppgiftsansvarig ska hålla en förteckning över de personuppgiftshanteringar som förekommer inom den personuppgiftsansvariges verksamheter påbörjades under 2018 men har sedan dess lågprioriterats på grund av bristande tid. Konsekvensen av detta är givetvis att lagen inte följs med allt vad det kan innebära vid en granskning av IMY, men också att frågan om en begäran om registerförteckning innebär en mera omfattande arbetsinsats. Rutinen för att utföra konsekvensbedömningar gällande nya personuppgiftshanteringar har följts i de flesta fall men här krävs bättre och konsekventare hantering. Rutinen har kopplats till registerförteckningen då det gäller äldre hanteringar och då hanteringen av registerförteckningen kommer igång kommer fler konsekvensbedömningar att göras.

Hålla rutiner uppdaterade

Rutiner kopplade till GDPR uppdateras då så krävs. GDPR-frågan är levande inom förvaltningen och då saker sker som påverkar rutinerna ändras dessa löpande.

6.9 Delegationsordning

■ *Risk = prioriterad*

Granskningen avser att kontrollera om delegat fattat beslut i enlighet med delegationsordningen. Ett stickprov på 30 anmälda delegationsbeslut tagna under perioden 2022-07-01 - 2022-12-31 valdes ut för granskningen. Resultatet visade att 30 beslut var tagna av rätt delegat. Av dessa 30 beslut var 29

vidaredelegerade till annan tjänsteperson. Samtliga 29 beslut på vidaredelegation var fattade av rätt tjänsteperson.

Under 2022 har anmälan av delegationsbeslut och beslut på vidaredelegation setts över. Istället för att anmäla via pappersblanketter sker numera anmälan digitalt. Detta har effektiviserat hanteringen.

Då inga avvikelser påträffades föranleder detta inga åtgärder. Under hösten 2022 har information och utbildningar avseende delegationsordningen genomförts för chefer i förvaltningen. Det är dock angeläget att fortsätta att kontinuerligt informera och utbilda tjänstepersoner i delegationsordningen samt att se till att rutiner är uppdaterade.

Det bör understrykas att endast anmälda beslut ingick i stickprovet. Att granska om beslut fattas utan att anmälas till nämnd skulle vara en möjlig utveckling av granskningen. En sådan typ av granskning är dock mer tidskrävande.

6.10 Bisyssla

■ *Risk = medium*

Bakgrund: Rutinen för bisyssla innebär att varje chef minst en gång per år i samband med medarbetarsamtalet informerar medarbetaren om skyldigheten att anmäla om hen har bisyssla eller ej, och därutöver informera på lämpligt vis, till exempel på arbetsplatsträffar och vid introduktion av nya medarbetare. Denna rutin har skapats för att öka besvarandet samt för att hålla svaret aktuellt.

Tillvägagångssätt: Efter att tagit fram rapporten "Bisyssla inventering" från Heroma, har nedanstående uppgifter tagits fram på de medarbetare som besvarat frågan om de har bisyssla eller ej samt på de medarbetare som inte har besvarat frågan. Detta har gjorts för respektive verksamhet samt även totalt för hela förvaltningen. Underlaget baserades på data som är framtagen under perioden 2021-10-01 till 2021-12-02.

Resultat: Resultatet visar att 85,75 % av förvaltningens medarbetare har följt rutinen med att anmäla om de har en bisyssla eller ej. Detta är endast en liten ökning från 2021 då det var 85,66% som fyllt i uppgiften om bisyssla.

Uppföljning: HR mejlade jan 2023 ut en lista till respektive chef med namn på de personer som ännu inte besvarat frågan om bisyssla. Chefen i sin tur informerar medarbetaren om skyldigheten att svara på frågan om bisyssla. I maj månad sker åter en uppföljning för att stämma av om fler medarbetare har anmält om de har bisyssla eller ej. Fortsättningsvis kommer granskningen utföras i form av egenkontroll

7 Vertikal dialog

Sammanställning årlig uppföljning SAM

Sammanställning årlig uppföljning SAM	
Förvaltning Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen	Datum 2023-01-11

Denna sammanställning används för att sammanfatta resultatet av den årliga uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Ja = finns komplett/fungerar, Nej = sakna/fungerar inte, Delvis = finns delvis/påbörjat. I kolumnen "Förbättringsområden" anges vilka delar som bör utvecklas och vilka åtgärder som ska utföras.

	Område	Ja	Nej	Delvis	Förbättringsområden/åtgärder
1.	Arbetsmiljöriktlinje			x	Vi måste uppdatera och skapa uppföljningsbara mål i vårt arbetsmiljöarbete. Utbildning behövs och uppföljningar på APT.
2.	Samverkan			x	Vi har ej tydliga mål inom hälsa och arbetsmiljö. Målen inom hälsa och arbetsmiljö är ej kända av alla medarbetarna? Vi upprättar inte handlingsplan om arbetsplats/enhet inte lever upp till målen eftersom de inte är tydliga.
3.	Rutiner och dokumentation			x	Fördelning av hur arbetsmiljöuppgifter behöver utvecklas och effektiviseras.
4.	Förutsättningar och kunskaper	x			
5.	Undersökning av arbetsmiljön			x	Vi behöver genomföra organisatorisk och social skyddsround (OSA) samt ergonomiuppföljning i vissa verksamheter. Öka kunskapen om den organisatoriska och sociala arbetsmiljön. Skapa APT paket som stöd för dialog i arbetsgrupperna om arbetsklimatet.
6.	Risker			x	Man kartlägger risker för hot och våld på hela förvaltningskontoret.
7.	Handlingsplaner	x			

8.	Tillbuds- och arbetsskade-rapportering			x	Återkoppling kan förbättras
9.	Uppföljning, sakkunskap och regelverk			x	Uppdatering av förvaltningens AFS:ar behöver göras. Finns på intranätet med behöver följas upp på APT. Uppföljningar av de åtgärder som genomförts för att se om de har fått önskad effekt behöver förbättras av förvaltningskontoret.

Händelsetyp registrerad i KIA 2022

Riskobservation - 10

Tillbud - 50

Olycksfall - 30

Färdolycksfall - 8

Arbetssjukdom - 3

Egendom/säkerhet - 0

Övrigt - 0

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Nämnden ansvarar i huvudsak för kommunens "ekonomiska bistånd" enligt Socialtjänstlagen och "Arbetsmarknad, omsorg och utbildning" som har var sin beslutad budgetram.

Verksamhetsområde - Ekonomiskt bistånd

Verksamheten består av ekonomiskt bistånd - försörjningsstöd enligt Socialtjänstlagen – men endast bidragsdelen och inte handläggningen och kostnaden för nämndens medlemskap i Samordningsförbundet (1,5 mnkr) avseende elever som söker sig mellan medlemskommunerna.

Driftredovisning

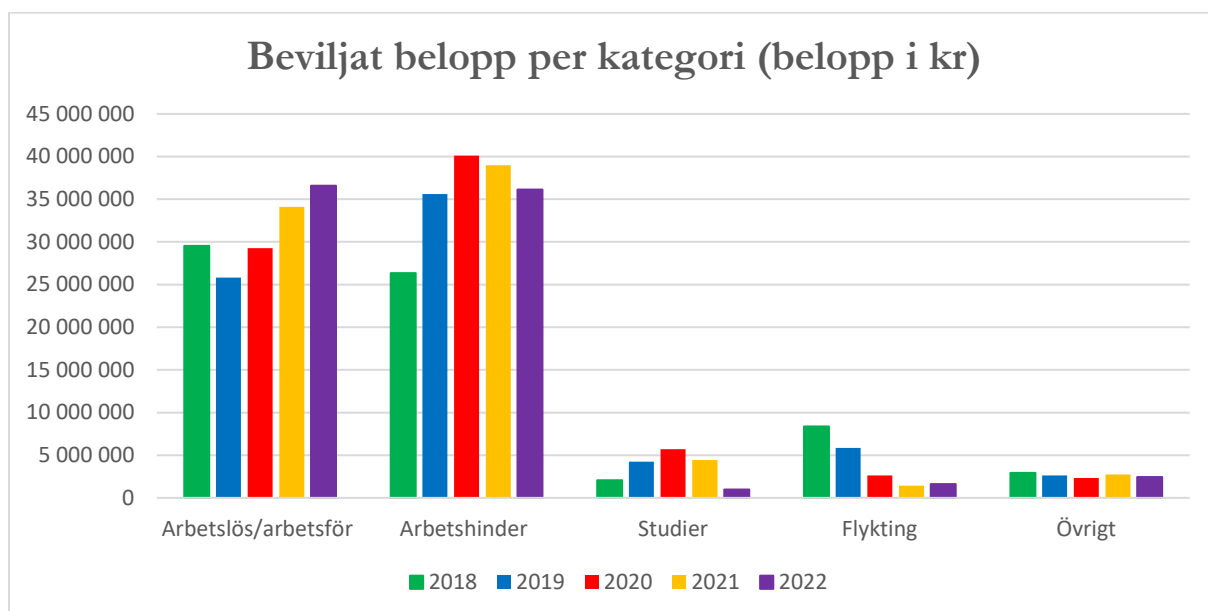
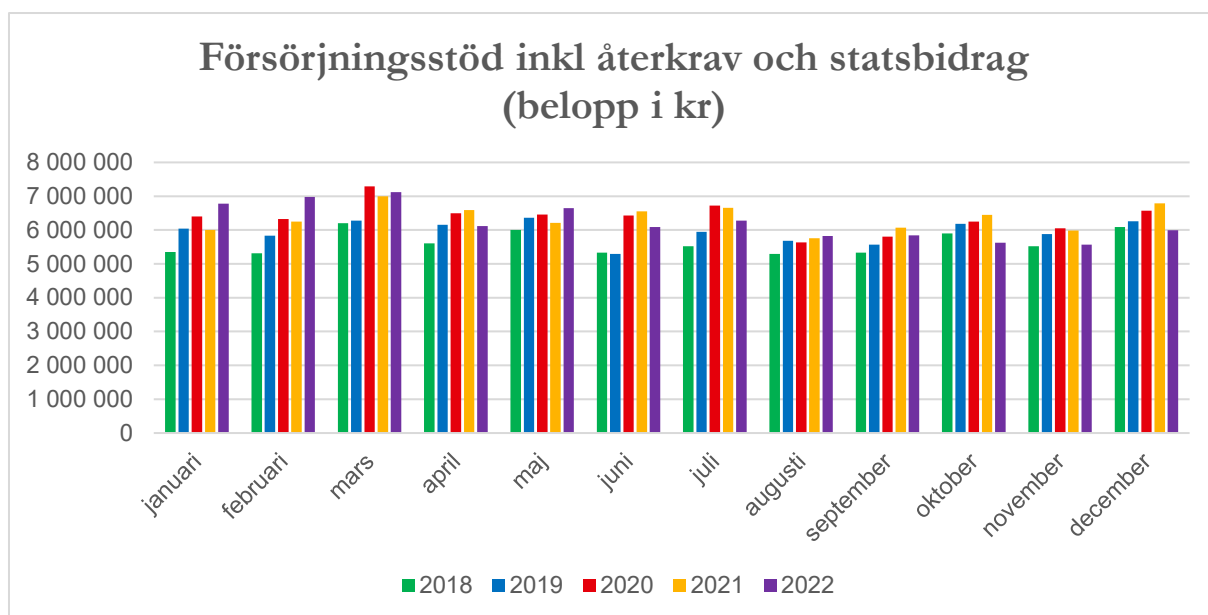
(samtliga belopp i tkr)	Utfall 2021-12	Utfall 2022-12	Budget 2022	% av budget 2022 Riktvärde 100 %	Budget- avvikelse
Verksamhetens Intäkter	3 217	2 679	3 100	86,4%	-421
varav statsbidrag	3 216	2 679	3 100	86,4%	-421
Lönekostnader	0	0	0	0,0%	0
Lokalkostnader	0	0	0	0,0%	0
Kapitalkostnader	0	0	0	0,0%	0
Övriga kostnader	-80 692	-78 413	-77 581	101,1%	-832
Verksamhetens kostnader	-80 692	-78 413	-77 581	101,1%	-832
Periodens resultat / nettokostnad	-77 476	-75 734	-74 481	101,7%	-1 253

Kostnaden för utbetalningar av försörjningsstöd är 74,9 mnkr vilket är 1,7 mnkr lägre än föregående år. Det är färre hushåll som får försörjningsstöd 2022 men riksnormen har räknats upp med 1,6 % från och med 1 januari 2022 vilket leder till att snittkostnaden per hushåll ökat mellan åren. Se vidare om utbetalt försörjningsstöd per månad och år nedan.

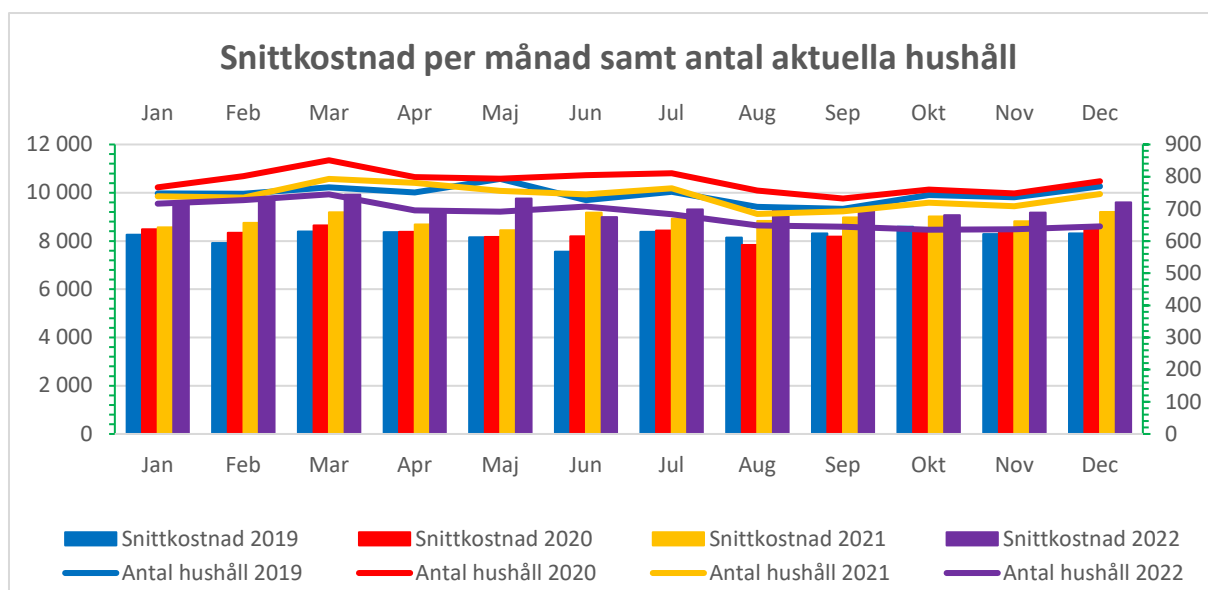
Riksnormen för 2023 ökar 8,6% på grund av inflation m.m. varför kostnaden prognostiseras öka oavsett om det är fler eller färre hushåll.

Under året så har tolkkostnaderna flyttats från detta verksamhetsområde till Utbildning, omsorg och arbetsmarknadsinsatser. Kostnaden för detta är på totalt 0,6 mnkr. Statsbidragen från Migrationsverket har minskat med 0,3 mnkr.

Sammantaget ger det här kostnader för året om 78,7 mnkr vilket ger en budgetavvikelse med 1,3 mnkr (se vidare nedan).

En större andel av sökande av försörjningsstöd har sedan årsskiftet av Arbetsförmedlingen bedömts kunna ingå i "Rusta och matcha" och för dessa väljs kodning arbetslös/arbetsför i stället för arbetshinder. Det finns en ökande trend med beviljande försörjningsstöd på grund av arbetslöshet samtidigt som gruppen med arbetshinder minskar de senaste åren.

Budgetavvikelse

Kortfattade kommenterar driftbudgetavvikelse	Budget-avvikelse	Föregående budget-avvikelse	Prognos-förändring
Intäkter: Minskade återbetalningar från Försäkringskassan och minskade statsbidrag från Migrationsverket	-421	-400	-21
Övriga kostnader: Försörjningsstöd motsvarande 2021 års nivå (-3 000) samt flytt av tolkkostnader från vht 131 till vht 655 (400)	-832	-2 600	1 768
Summa avvikelse driftredovisning	-1 253	-3 000	1 747

Resultatet avviker med 1,3 mkr. mot budget. Den negativa avvikelsen beror på följande:

- 0,4 mkr. Lägre intäkter mot budget. Minskade återbetalningar från Försäkringskassan och minskade statsbidrag från Migrationsverket för initiala kostnader för eget boende (EBO) och anvisat boende (ABO) mot budget.
- 0,8 mkr. Ökade kostnader mot budget. Rambudgeten är 2 mnkr högre 2022 än 2021. Resultatet för 2021 visade på ett underskott på 5 mnkr. Mellanskillnaden på 3, mnkr ligger till grund för ett underskott mot budget 2022. Under andra delen av året så har utbetalningarna av försörjningsstödet minskat mot budget. I september har *tolkkostnaderna* flyttats från detta verksamhetsområde till Utbildning, omsorg och arbetsmarknadsinsatser.

Prognos – förändring mot föregående prognos

Fortsatt lägre utbetalningar av försörjningsstödet i november och december än föregående prognos. Prognosen framgent är dock ökande beroende på det högre riktvärdet för år 2023.

Verksamhetsområde - Arbetsmarknad, omsorg och utbildning

Driftredovisning

(samtliga belopp i tkr)	Utfall 2021-12	Utfall 2022-12	Budget 2022	% av budget 2022 Riktvärde 100 %	Budget- avvikelse
Verksamhetens Intäkter	211 531	209 206	206 936	101,1%	2 270
varav statsbidrag	103 956	95 959	91 435	104,9%	4 523
Lönekostnader	-526 888	-529 363	-549 584	96,3%	20 221
Lokalkostnader	-87 085	-101 074	-90 131	112,1%	-10 943
Kapitalkostnader	-8 085	-9 463	-8 629	109,7%	-834
Övriga kostnader	-279 018	-286 279	-278 216	102,9%	-8 062
Verksamhetens kostnader	-901 076	-926 179	-926 560	100,0%	382
Periodens resultat / nettokostnad	-689 545	-716 973	-719 625	99,6%	2 652

Nämndens nettokostnad för 2022 är 717 mnkr vilket är 27 mnkr mer än föregående år och en budgetavvikelse 2022 med 2,7 mnkr.

Nettokostnadens *utveckling sedan föregående* år förklaras främst med färre deltagare i arbetsmarknadsåtgärder liksom färre elever i Vuxenutbildningarna. Även ökade lönekostnader och lokalkostnader för gymnasiet bidrar till utvecklingen mellan åren.

Nettokostnadens *positiva budgetavvikelse* beror främst på tidigare års reserverade kostnader för JohnBauer-konkursen. Verksamheten vann målet kring retroaktiv ersättning som konkursbona efter JB-koncernen drev mot förvaltningen. Det innebär att de medel som tidigare avsatts för en eventuell förlust har bokförts om till driften. Lägre kostnader för externa vuxenutbildningar då antal vuxenelever minskat är en annan förklaring till den positiva budgetavvikelsen.

Men i budgetavvikelsen finns även flera *negativa avvikelser* som vägs upp av ovan *positiva* som vi behöver fokusera på för framtiden. Bland annat rör detta bosättning för flyktingar från Ukraina som logiskt sett inte var budgeterade för året. Under 2022 har vi haft en del statsbidrag för detta och inför år 2023 ser vi att dessa statsbidrag minskar utan att vi ser motsvarande minskning för kostnaderna.

En annan negativ budgetavvikelse som ser ut att fortsätta kommande år är kostnaden för fristående skolor där antalet elever tenderar att öka. Kostanden för elever som väljer att studera i andra kommuner bidrar också till den negativa budgetavvikelsen samtidigt som intäkterna för interkommunal ersättning från andra kommuner inte når upp till budgeterad nivå trots att elevantalet ökar och det beror bland annat på Halmstads samverkansavtal med kommunerna i regionen.

Kompetensförsörjningsprojektet som slutfördes under året kostade något mer än budgeterat.

Som framgår nedan påverkar de här budgetavvikelserna både intäkt- och kostnadssidan.

Kortfattade kommentarer driftbudgetavvikelse	Budget-avvikelse	Föregående budget-avvikelse	Prognos-förändring
Intäkter:	2 270	-5 000	7 270
+ Statsbidrag för att bosätta flyktingar från Ukraina			
+ Statsbidrag för asylsökande gymnasieungdommar			
- Färre deltagare än budgeterat inom arbetsmarknadsåtgärder leder till minskat statsbidrag			
- Lägre intäkter inom vuxenutbildningen än budgeterat			
- Interkommunal ersättning för sålda gymnasieutb till andra kommuner lägre än budgeterat			
Lönekostnader:	20 221	19 100	1 121
+ Färre deltagare än budgeterat inom arbetsmarknadsåtgärder leder till lägre lönekostnader			
+ Ej tillsatta tjänster inom Stab och vuxenutbildningen			
+ Färre elever i den kommunala gymnasieskolan än prognosticerat innebär att skolorna anpassat sin organisation			
Lokalkostnader:	-10 943	-10 700	-243
- Kostnader för bosättning av flyktingar från Ukraina.			
Kapitalkostnader	-834	0	-834
- Avvikelse kapitalkostnader			
Övriga kostnader:	-8 062	600	-8 662
+ Reserverade medel för JohnBauer-konkursen till resultatet			
+ Kostnader för inköp av externa utbildningar till vuxenutbildningen minskar på grund av minskat antal elever			
- Grundbelopp (elevpeng) till kommuner och fristående skolor på grund av fler elever än prognosticerat			
- Div kostnader (materialinköp, tolkkostnader, women on Wednesday, licenskostnader)			
- Slutfakturan för kompetensförsörjningsprojektet blev högre än budgeterat			
Summa avvikelse driftredovisning	2 652	4 000	-1 348

Den viktigaste trenden som behöver hanteras vidare är att det kommer fler elever som saknar gymnasiebehörighet samtidigt som fler kommer än längre ifrån att vara behöriga. Detta leder logiskt sett till trenden att fler inte tar gymnasieexamen (måluppfyllelse för eleverna). Sammantaget bidrar detta till ökade kostnader för 2023 och kommande år.

Investeringsredovisning

(samtliga belopp i tkr)	Utfall 2022-12	Budget 2022	Utfall 2022	Budget-avvikelse
Investeringsnetto	-7 350	-10 316	-7 350	2 966

Förvaltningen har under 2022 investerat för sammanlagt 10,3 mnkr vilket i förhållande till investeringsbudgeten ger en avvikelse om +3 mnkr. Liksom föregående år med speciella förhållanden med pandemin och nu även med krig i vår närhet så har det till viss del påverkat nämndens investeringar genom:

- Halvledarbrist i världen. Flertalet investeringar har uteblivit pga. detta.
- Långa leveranstider. Några beställningar har inte levererats innan årsskiftet och därmed inte heller fakturerats.

En av de främsta orsakerna till lägre investeringar än budgeterat beror på försenad flytt av Vuxenutbildningen till nya lokaler och en del förseningar av andra lokalanpassningar.

Rapportering per verksamhet för Arbetsmarknad, omsorg och utbildning

Arbetsmarknad och Försörjning

I Arbetsmarknad och Försörjning ingår Arbetsmarknadsenheten, Integration och handläggning av Ekonomiskt bistånd (ej utbetalningar).

(samtliga belopp i tkr)	Utfall 2021-12	Utfall 2022-12	Budget 2022	% av budget 2022 Riktvärde 100 %	Budget- avvikelse
Verksamhetens Intäkter	53 111	52 878	46 254	114,3%	6 624
varav statsbidrag	42 235	39 208	32 814	119,5%	6 394
Lönekostnader	-105 680	-93 166	-103 241	90,2%	10 075
varav egen personal	-50 037	-49 591	-53 570	92,6%	3 979
varav deltagare i åtgärder	-47 669	-35 162	-41 371	85,0%	6 209
varav tolkarvode	-2 959	-3 557	-3 300	107,8%	-257
varav Ungdomsinsatser	-5 015	-4 857	-5 000	97,1%	143
Lokalkostnader	-6 512	-16 140	-6 475	249,3%	-9 665
Kapitalkostnader	-230	-254	-250	101,7%	-4
Övriga kostnader	-9 727	-13 378	-9 345	143,2%	-4 033
Verksamhetens kostnader	-122 149	-122 939	-119 311	103,0%	-3 627
Periodens resultat / nettokostnad	-69 039	-70 061	-73 057	95,9%	2 996

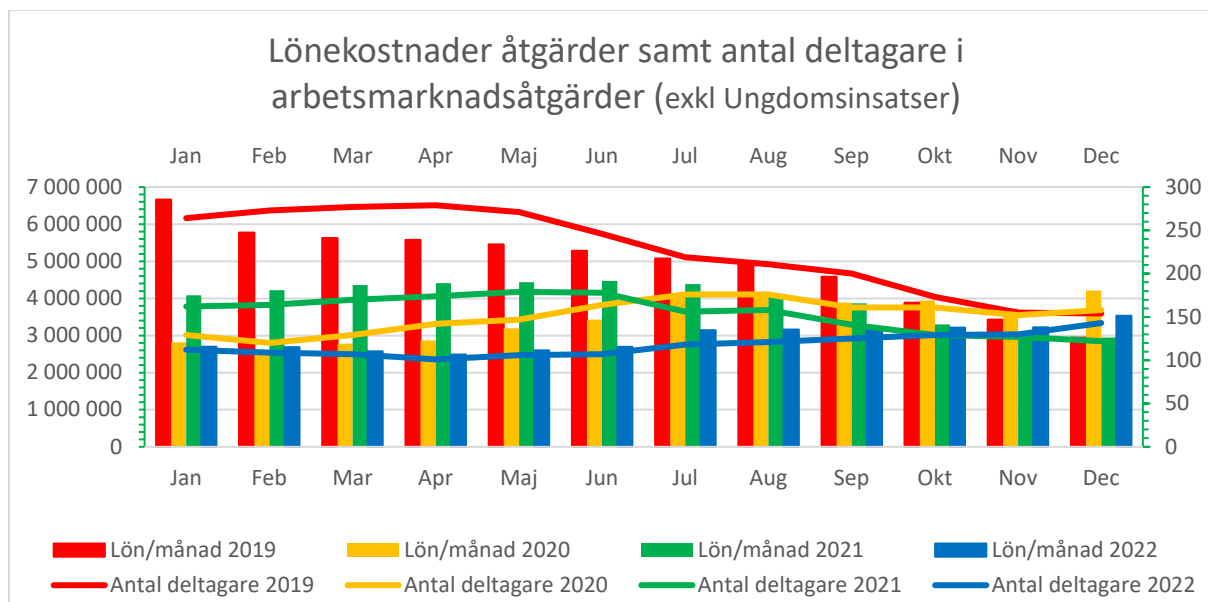
Analys:

Jämförelse mellan 2021 och 2022:

Nettokostnaden för Arbetsmarknad och Försörjning (AoF) har ökat med 1 mnkr jämfört med föregående år. Utvecklingen består främst av följande:

- **Intäkterna** har minskat med -0,2 mnkr på grund av att färre deltagare i åtgärder genererar lägre statsbidrag från Arbetsförmedlingen. Intäktsbortfallet vägs upp av att Migrationsverket har kompenserat Sveriges kommuner för bosättningen av flyktingar från Ukraina.
- **Lönekostnaderna** är betydligt lägre 2022 (12,5 mnkr) och detta förklaras till största del av färre deltagare i åtgärder men också av vakanser på de olika enheterna i verksamheten.
- **Lokalkostnaderna** har ökat med 9,6 mnkr och har direkt samband med boenden för bosättningen av flyktingar från Ukraina (täcks upp av statsbidrag från Migrationsverket).
- **Övriga kostnader** har ökat med 3,7 mnkr. *Tolkkostnaderna*, 600 tkr 2022, flyttade från verksamhetsområde *Försörjningsstöd* till verksamhetsområde för *Arbetsmarknad, omsorg och utbildning*. Under året så har UAN ingått ett idéburet partnerskap (IOP) med Women On

Wednesday (kvinnligt nätverk) som ska jobba för att få ut fler nyanlända kvinnor på arbetsmarknaden. Detta till en kostnad av 0,5 mnkr. Ökade kostnader för ett kompetensförsörjningsprojekt i samarbete med Hemvårdsförvaltningen. Utköp av stolna datorer. Kostnaderna för inköp av förbrukningsmaterial i verkstäderna och IT- och telefonikostnader är andra poster som också har ökat.

Utfall i förhållande till budget 2022:

Verksamhetens resultat för 2022 ger en positiv budgetavvikelse som främst förklaras enligt nedan:

- **Intäkter (+6,6 mnkr)**
Färre deltagare i åtgärder än budgeterat genererar lägre intäkter från Arbetsförmedlingen. Ej budgeterat statsbidrag från Migrationsverket för bosättning av flyktingar från Ukraina.
- **Lönekostnader (+10,1 mnkr)**
Vakanser ”egen personal” och färre deltagare i åtgärder än budgeterat.
- **Lokalkostnader (-9,7 mnkr)**
Hyreskostnader för bosättning av flyktingar från Ukraina.
- **Övriga kostnader (-4,0 mnkr)**
Under året har UAN ingått ett idéburet partnerskap (IOP) med Women On Wednesday (kvinnligt nätverk) som ska jobba för att få ut fler nyanlända kvinnor på arbetsmarknaden. Tolkkostnader flyttade från verksamhetsområde *Ekonomiskt bistånd* till verksamhetsområde för *Arbetsmarknad, omsorg och utbildning*. Ökade kostnader för inköp av förbrukningsmaterial för verkstäderna och ett kompetensförsörjningsprojekt i samarbete med Hemvårdsförvaltningen. Utköp av stolna datorer och högre IT- och telefonikostnader är andra poster.

Investeringar:

(samtliga belopp i tkr)	Utfall 2022-12	Budget 2022	Utfall 2022	Budget-avvikelse
Investeringsnetto	-37	-285	-37	248

Verksamheten har avvaktat med vissa investeringar då behov ändrats.

Daglig verksamhet

Daglig verksamhet är en insats enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade för att ge invånare meningsfull sysselsättning utifrån individens egna förutsättningar.

(samtliga belopp i tkr)	Utfall 2021-12	Utfall 2022-12	Budget 2022	% av budget 2022 Riktvärde 100,0 %	Budget- avvikelse
Verksamhetens Intäkter	7 302	9 397	9 703	96,9%	-306
varav statsbidrag	4 153	4 318	3 920	0,0%	398
Lönekostnader	-67 203	-69 641	-70 650	98,6%	1 009
Lokalkostnader	-10 890	-10 182	-10 472	97,2%	290
Kapitalkostnader	-675	-670	-674	99,3%	4
Övriga kostnader	-17 940	-19 633	-17 870	109,9%	-1 763
Verksamhetens kostnader	-96 708	-100 125	-99 666	100,5%	-459
Periodens resultat / nettokostnad	-89 406	-90 728	-89 963	100,9%	-765

Analys:

Jämförelse mellan 2021 och 2022:

Nettokostnaden för Daglig verksamhet (DV) har ökat med 1,3 mnkr jämfört med föregående år. Det består av följande:

- **Intäkterna** har ökat med 2,1 mnkr. Ökningen består till största del av faktureringen av Heltid som Norm som kom igång först 2022 och då även inkluderar oktober till december 2021.
- **Lönekostnaderna** har ökat med 2,5 mnkr 2022 och detta förklaras av Heltid som Norm, vikariekostnader och ökade sjukkostnader.
- **Lokalkostnaderna** har minskat med 0,7 mnkr enligt plan då lokaler som har haft hyreskontrakt löpt ut under året.
- **Övriga kostnader** har ökat med 1,7 mnkr. Störst ökning är det på systemkostnader och inköp av måltider till deltagare. 2021 var många deltagare hemma och därmed köptes det in färre portioner vilket nu ger en ökning mellan åren. Inhyrd personal har ökat då vi betalar för Heltid som Norm från Socialförvaltningen som jobbar på Daglig verksamhet. Kostnad för förbrukningsmaterial har ökat 2022.

Pågående ärenden/månad/år					
Månad	2018	2019	2020	2021	2022
Januari	372	374	395	427	441
Februari	367	378	396	421	439
Mars	368	378	398	424	434
April	365	378	398	424	429
Maj	367	373	400	424	433
Juni	380	384	405	430	447
Juli	375	384	405	430	445
Augusti	379	387	408	437	456
September	379	386	410	434	451
Oktober	378	389	424	430	451
November	376	391	424	428	449
December	374	392	427	434	449
Snitt	373	383	408	429	444
Ökning antal Dec till Dec	14	18	35	7	15
Ökning %	4%	5%	9%	2%	3%

Utfall i förhållande till budget 2022:

Verksamhetens resultat för 2022 visar på en negativ avvikelse med -0,8 mkr mot budget som i huvudsak beror på nedan:

- **Intäkter (-0,3 mkr)**
Intäkter för måltider är lägre än förväntat. Intäkter för Heltid som Norm blev mindre än budgeterat då behovet av utlånad personal till Socialförvaltningen blev lägre än förväntat.
- **Lönekostnader (+1,0 mkr)**
Lönekostnad för Heltid som Norm blev mindre än budgeterat då behovet av utlånad personal till Socialförvaltningen blev lägre än förväntat.
- **Lokalkostnader (+0,3 mkr)**
Mindre fastighetsunderhåll än beräknat.
- **Övriga kostnader (-1,8 mkr)**
Systemkostnader och inköp av måltider till deltagare är högre än budgeterat. Inhyrd personal har ökat då vi betalar för Heltid som Norm från Socialförvaltningen som jobbar på Daglig verksamhet. Kostnad för förbrukningsmaterial och Friskvårdbidraget för anställda har ökat 2022.

Investeringar:

(samtliga belopp i tkr)	Utfall 2022-12	Budget 2022	Utfall 2022	Budget-avvikelse
Investeringsnetto	-310	-510	-310	200

Analys:

Verksamheten har avvaktat med vissa investeringar då behov ändrats.

Förvaltningsgemensamt och Stab

I förvaltningsgemensamt och Stab ingår gemensamma kostnader för hela utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen samt kostnader för staben.

Period: januari – december 2022

(samtliga belopp i tkr)	Utfall 2021-12	Utfall 2022-12	Budget 2022	% av budget 2022 Riktvärde 100,0 %	Budget- avvikelse
Verksamhetens Intäkter	3 729	4 028	3 763	107,0%	265
varav statsbidrag	669	941	996	0,0%	-55
Lönekostnader	-21 574	-23 275	-24 943	93,3%	1 668
Lokalkostnader	-1 821	-1 669	-1 715	97,3%	46
Kapitalkostnader	-180	-188	-498	37,7%	310
Övriga kostnader	-18 975	-20 386	-18 786	108,5%	-1 600
Verksamhetens kostnader	-42 548	-45 518	-45 942	99,1%	424
Periodens resultat / nettokostnad	-38 820	-41 491	-42 179	98,4%	688

Analys

Nettokostnaden för verksamheten är 41,5 mnkr vilket är 2,7 mnkr. högre jämfört med motsvarande period föregående år. Utöver genomförd lönerrevision består ökningen av att nya funktioner tillsatts under året. Detta för att, i enlighet med koncernövergripande inriktningar, utvecklas mot en mer självbärande förvaltning. Ökningen av utfallet, för övriga kostnader, består bland annat av att verksamheten återgått till ett normalläge vad gäller fortbildningen samt att kostnader för dataprogram och licenser har ökat.

Verksamheten redovisar en budgetavvikelse på +0,7 mnkr. Överskottet består av att lönekostnaderna är lägre än budgeterat till följd av att nya funktionerna (enligt stycket ovan) på Stab tillsatts senare än planerat. Köp av personaltjänster, kopplat till verksamhetens utvecklingskostnader, ger ett underskott på 0,4 mnkr. Kostnader från IT-service för Ekonomi- och stödsystem, gemensamma IT-kostnader och IT-utveckling för 2022 har blivit 0,5 mnkr högre än budgeterat.

Pandemipåverkan:

Pandemin har inte påverkat verksamheten ekonomiskt under 2022.

Investeringar:

(samtliga belopp i tkr)	Utfall 2022-12	Budget 2022	Utfall 2022	Budget-avvikelse
Investeringsnetto	-361	-1 458	-361	1 097

Analys:

Verksamheten har genomfört investeringar för 361 tkr. Planerad omlokalisering av verksamhet, som blivit förskjuten i tid, innebär att planerade inköp kommer att utföras under år 2023.

Gymnasiet

I Gymnasiet ingår huvudmannskapet för de tre kommunala gymnasieskolorna (Kattegatt- Sannarps- och Sturegymnasiet), och Övergripande verksamhet med kostnader för elever studerande på fristående skolor och i andra kommuner/regioner samt intäkter i form av interkommunal ersättning.

Period: januari – december 2022

(samtliga belopp i tkr)	Utfall 2021-12	Utfall 2022-12	Budget 2022	% av budget 2022 Riktvärde 100 %	Budget- avvikelse
Verksamhetens Intäkter	108 978	110 537	109 109	101,3%	1 427
varav statsbidrag	21 593	22 761	18 182	125,2%	4 579
Lönekostnader	-281 170	-292 978	-297 771	98,4%	4 793
Lokalkostnader	-58 519	-63 421	-62 053	102,2%	-1 368
Kapitalkostnader	-6 843	-8 207	-7 067	116,1%	-1 140
Övriga kostnader	-200 245	-208 895	-199 263	104,8%	-9 632
Verksamhetens kostnader	-546 777	-573 501	-566 154	101,3%	-7 347
Periodens resultat / nettokostnad	-437 799	-462 965	-457 045	101,3%	-5 920

Analys:

Jämförelse mellan 2021 och 2022:

Verksamheternas nettokostnad är 25,2 mnkr högre än föregående år och beror främst på:

- **Intäkter** Intäkterna har ökat med 1,6 mnkr. Detta genom att interkommunala intäkter är högre än föregående år. Främsta orsak till detta är att elever hemmahörande i andra kommuner, som studerar i Halmstads kommunala gymnasieskola, har ökat. Även bidrag från Migrationsverket för asylsökande elever har ökat. Bidrag för karriärtjänster har minskat på grund av avslag på delar av ansökan till Skolverket. Intäkter för resekort har minskat till följd av ändrade rutiner inom den regionala samverkan.
- **Lönekostnader** Lönekostnaderna har ökat med 4,2 % (11,8 mnkr.). Förändringen beror främst på att elevtalen har ökat på några av gymnasieskolans program som därför har tvingats utöka sin organisation till följd av fler klasser/grupper.
- **Lokalkostnader** Lokalkostnaderna har ökat med 4,9 mnkr då Kattegattgymnasiet utökat med nya lokaler. Därav har lokalhyran från Teknik och fastighetsförvaltningen ökat med 3,1 mnkr. samt städkostnaderna med 1,7 mnkr.
- **Övriga kostnader** Övriga kostnader har ökat med 8,7 mnkr på grund av köp av verksamhet från andra huvudmän och fristående skolor, som är högre än föregående år (6,6 mnkr.). Kostnadsökningen beror främst på att antalet elever som studerar utanför den kommunala gymnasieskolan i Halmstad har ökat från 822 elever 2021 till 866 elever 2022. Även kostnader för så kallade EU-elevens utbildningsplatser har ökat till följd av att restriktioner kring

pandemin har upphört, vilket har inneburit att elever har fått möjlighet att studera utomlands åter igen.

Gymnasieskolan redovisar ett sämre ekonomiskt resultat 2022 (-463 mnkr) jämfört med 2021(438 mnkr). Detta på grund av att verksamheten har fått ökade krav på kostnadseffektiviseringar, att ersättningen för unga i arbete har försvunnit, att verksamheten hade minskade kostnader på grund av pandemin 2021 samt att verksamheten avsätter mer till förvaltningsgemensamma funktioner 2022.

Utfall i förhållande till budget 2022:

Totalt sett innebär gymnasieskolans utfall en negativ budgetavvikelse på -5,9 mnkr.

	Föregående			Budgetavvikelse
	Budget	budgetavvikelse	Förändring	
Övergripande gymnasiet (IKE/AHM/FRI)	45 717	-3 400	-2 984	-6 384
Kattegattgymnasiet	166 620	3 200	602	3 802
Sannarpsgymnasiet	134 070	-300	-1 808	-2 108
Sturegymnasiet	110 638	-400	-830	-1 230
Summa	457 045	-900	-5 020	-5 920

Övergripande verksamhet för gymnasiet redovisar en negativ budgetavvikelse med -6,4 mnkr. De interkommunala intäkterna blev lägre än förväntat samtidigt som kostnader för köp av undervisning av fristående skolor och andra huvudmän har ökat. Under år 2022 återfördes medel till driften, som avsatts föregående år för eventuell kompensation till konkursboet efter JB-koncernen.

Samtliga kommunala gymnasieskolor redovisar positiva budgetavvikelser för intäkterna. Språkinstruktionen har erhållit mer i ersättning för asylsökande elever än budgeterat från Migrationsverket. Samtliga skolor har dessutom erhållit statsbidrag för lärarassistenter som inte är budgeterade. Intäkterna skulle varit ännu högre om inte verksamheten fått avslag på delar av ansökan för karriärtjänster av Skolverket.

Lönekostnaderna genererar positiv budgetavvikelse på totalt 4,8 mnkr för året. Avvikelsen beror på att verksamheten anpassat organisationen efter de nya eleverna till årskurs 1, anpassningar beroende av förväntat negativ budgetavvikelse för verksamheten vid årets start, men även på grund av felprognosticerade kostnader i samband med budgetering.

Övriga kostnader har betydande negativ budgetavvikelse om -9,4 mnkr som bland annat beror på underbudgetering till följd av rampåverkan (kostnadseffektivisering, borttagen budgetram för Unga i arbete) för gymnasieverksamheten. Detta hänger samman med ökade behov utifrån fler elever utan gymnasiebehörighet och elever som står längre ifrån en gymnasieexamen. Gymnasieskolorna har totalt sett färre elever än budgeterat efter genomförd elevavläsning. Det innebär att gymnasieskolorna får mindre i grundbelopp (elevpeng) som påverkar det ekonomiska utfallet negativt. Resultatbalanserade medel från 2021 (som fördelats mellan skolorna) på 1,3 mnkr har under året förbättrat resultatet.

Nedan redovisas budget och utfall per gymnasieskola:

	Budget	Intäkter	Lönekostnader	Övriga kostnader	Budgetavvikelse*
Övergripande gymnasiet (IKE/AHM/FRI)	45 717	-3 709	0	-2 675	-6 384
Kattegattgymnasiet	166 620	4 842	417	-240	3 802
Sannarpsgymnasiet	134 070	149	2 037	-3 528	-2 108
Sturegymnasiet	110 638	145	2 340	-3 188	-1 230
Summa	457 045	1 427	4 793	-9 631	-5 920

**Inklusive kapitalkostnader som inte specificeras i tabellen.*

Pandemipåverkan:

Under året har gymnasieskolan haft kostnader för covid -19 uppgående till 1,8 mnkr. Verksamheten har tagit del av den så kallade Skolmiljarden som täcker årets merkostnader.

Investeringar:

(samtliga belopp i tkr)	Utfall 2022-12	Budget 2022	Utfall 2022	Budget-avvikelse
Investeringsnetto	-6 303	-7 563	-6 303	1 260

Analys:

Gymnasieskolan har inte använt de tilldelade medlen fullt ut, då de genomförda upphandlingarna gett lägre pris än budgeterat samt att några investeringar inte hunnit genomförts.

Vuxenutbildningen

I Vuxenutbildningen ingår de tidigare enskilda verksamheterna Kommunvux och Halmstad Lärcentrum.

Verksamheten anordnar utbildning för vuxna i kommunal regi samt uppbandlar och köper utbildning av externa anordnare.

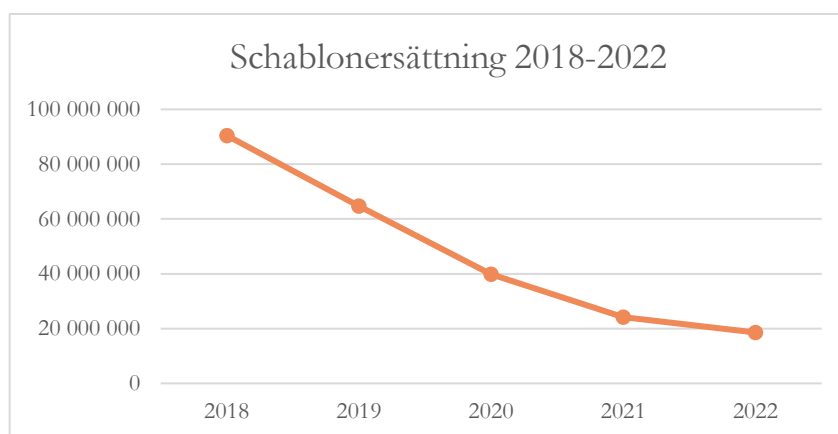
(samtliga belopp i tkr)	Utfall 2021-12	Utfall 2022-12	Budget 2022	% av budget 2022 Riktvärde 100 %	Budget- avvikelse
Verksamhetens Intäkter	38 411	32 368	38 107	84,9%	-5 740
varav statsbidrag	35 306	28 730	35 523	80,9%	-6 793
Lönekostnader	-51 261	-50 303	-52 979	94,9%	2 676
Lokalkostnader	-9 344	-9 662	-9 416	102,6%	-246
Kapitalkostnader	-157	-144	-140	103,1%	-4
Övriga kostnader	-32 131	-23 986	-32 952	72,8%	8 966
varav köp av utbildning	-27 615	-19 458	-29 016	67,1%	9 558
Verksamhetens kostnader	-92 893	-84 096	-95 488	88,1%	11 392
Periodens resultat / nettokostnad	-54 481	-51 728	-57 380	90,1%	5 652

Analys:

Intäkter

Intäkterna utfaller till 32,4 mnkr jämfört med 38,1 mnkr i budget. Föregående år var intäkterna 38,4 mnkr. Anledningen till att intäkterna minskade mot budget beror till största delen av minskade statsbidrag på Yrkesvux på grund av för högt satta mål på antalet elever.

Schablonersättning från Migrationsverket var högre än budget under 2022. Budget sattes 50 % av utfall 2021 men verkligt utfall 2022 blev -23 %. Ur ett längre perspektiv är minskningen än kraftigare som ger en tydlig trend. I förhållande till år 2018 är minskningen -79 %. Under året har dock minskningstakten avtagit som observeras noggrant för framtida planering. Se diagram nedan.

Löner

Lönekostnaderna uppgick till 50,3 mnkr jämfört med 53,0 mnkr i budget. En orsak är att flera budgeterade nya tjänster tillsattes senare än planerats och i vissa fall inte alls. Även budget för extrapersonal (timlön) var betydligt högre än utfall. Föregående år var lönekostnaderna 51,3 mnkr.

Övriga kostnader

Övriga kostnader är 33,6 mnkr för året jämfört med 42,4 mnkr i budget. Den största orsaken är minskade inköp av utbildning från externa leverantörer. Detta bidrar till en positiv avvikelse mot budget om +9,6 mnkr. Grundorsaken som även påverkar Vuxenutbildningens intäkter i form av statsbidrag, är minskat antal elever jämfört med budget.

Pandemipåverkan

Hittills i år har kostnaderna för pandemin varit 0,29 mnkr, huvudsakligen för extra städning. Inga kostnader för detta har uppstått efter juli månad.

Investeringar

<i>(samtliga belopp i tkr)</i>	Utfall 2022-12	Budget 2022	Utfall 2022	Budget-avvikelse
Investeringsnetto	-338	-500	-338	162

Analys

Hela investeringsbeloppet på 0,5 mnkr avser flytt av verksamheten till gemensamma lokaler. Flytten kom i gång först i slutet av året, därför är inte hela investeringsbudget utnyttjad. Ny investering för flytt har begärts för 2023.

Vht 131

<i>(samtliga belopp i kkr)</i>	Utfall 2021-12	Utfall 2022-12	Budget 2022	% av budget 2022 Riktvärde 100 %	Utfall 2022	Budget- avvikelse
Verksamhetens Intäkter	3 217	2 679	3 100	86,4%	2 679	-421
<i>varav statsbidrag</i>	3 216	2 679	3 100	86,4%	2 679	-421
Lönekostnader	0	0	0	0,0%	0	0
Lokalkostnader	0	0	0	0,0%	0	0
Kapitalkostnader	0	0	0	0,0%	0	0
Övriga kostnader	-80 692	-78 413	-77 581	101,1%	-78 413	-832
Verksamhetens kostnader	-80 692	-78 413	-77 581	101,1%	-78 413	-832
Periodens resultat / nettokostnad	-77 476	-75 734	-74 481	101,7%	-75 734	-1 253

Vht 655

<i>(samtliga belopp i kkr)</i>	Utfall 2021-12	Utfall 2022-12	Budget 2022	% av budget 2022 Riktvärde 100 %	Budget- avvikelse
Verksamhetens Intäkter	211 531	209 206	206 936	101,1%	2 270
<i>varav statsbidrag</i>	103 956	95 959	91 435	104,9%	4 523
Lönekostnader	-526 888	-529 363	-549 584	96,3%	20 221
Lokalkostnader	-87 085	-101 074	-90 131	112,1%	-10 943
Kapitalkostnader	-8 085	-9 463	-8 629	109,7%	-834
Övriga kostnader	-279 018	-286 279	-278 216	102,9%	-8 062
Verksamhetens kostnader	-901 076	-926 179	-926 560	100,0%	382
Periodens resultat / nettokostnad	-689 545	-716 973	-719 625	99,6%	2 652

<i>(samtliga belopp i kkr)</i>	Utfall 2022-12	Budget 2022	Utfall 2022	Budget-avvikelse
Investeringsnetto	-7 350	-10 316	-7 350	2 966

AoF

(samtliga belopp i kkr)	Utfall 2021-12	Utfall 2022-12	Budget 2022	% av budget 2022 Riktvärde 100 %	Budget- avvikelse
Verksamhetens Intäkter	53 111	52 878	46 254	114,3%	6 624
varav statsbidrag	42 235	39 208	32 814	119,5%	6 394
Lönekostnader	-105 680	-93 166	-103 241	90,2%	10 075
varav egen personal	-50 037	-49 591	-53 570	92,6%	3 979
varav deltagare i åtgärder	-47 669	-35 162	-41 371	85,0%	6 209
varav tolkarvode	-2 959	-3 557	-3 300	107,8%	-257
varav Ungdomsinsatser	-5 015	-4 857	-5 000	97,1%	143
Lokalkostnader	-6 512	-16 140	-6 475	249,3%	-9 665
Kapitalkostnader	-230	-254	-250	101,7%	-4
Övriga kostnader	-9 727	-13 378	-9 345	143,2%	-4 033
Verksamhetens kostnader	-122 149	-122 939	-119 311	103,0%	-3 627
Periodens resultat / nettokostnad	-69 039	-70 061	-73 057	95,9%	2 996

(samtliga belopp i kkr)	Utfall 2022-12	Budget 2022	Utfall 2022	Budget-avvikelse
Investeringsnetto	-37	-285	-37	248

DV

<i>(samtlige belopp i kkr)</i>	Utfall 2021-12	Utfall 2022-12	Budget 2022	% av budget 2022 Riktvärde 100,0 %	Budget- avvikelse
Verksamhetens Intäkter	7 302	9 397	9 703	96,9%	-306
<i>varav statsbidrag</i>	4 153	4 318	3 920	0,0%	398
Lönekostnader	-67 203	-69 641	-70 650	98,6%	1 009
Lokalkostnader	-10 890	-10 182	-10 472	97,2%	290
Kapitalkostnader	-675	-670	-674	99,3%	4
Övriga kostnader	-17 940	-19 633	-17 870	109,9%	-1 763
Verksamhetens kostnader	-96 708	-100 125	-99 666	100,5%	-459
Periodens resultat / nettokostnad	-89 406	-90 728	-89 963	100,9%	-765

<i>(samtlige belopp i kkr)</i>	Utfall 2022-12	Budget 2022	Utfall 2022	Budget-avvikelse
Investeringsnetto	-310	-510	-310	200

Förvaltningsgemensamt och Stab

<i>(samtliga belopp i kkr)</i>	Utfall 2021-12	Utfall 2022-12	Budget 2022	% av budget 2022 Riktvärde 100,0 %	Budget- avvikelse
Verksamhetens Intäkter	3 729	4 028	3 763	107,0%	265
<i>varav statsbidrag</i>	669	941	996	0,0%	-55
Lönekostnader	-21 574	-23 275	-24 943	93,3%	1 668
Lokalkostnader	-1 821	-1 669	-1 715	97,3%	46
Kapitalkostnader	-180	-188	-498	37,7%	310
Övriga kostnader	-18 975	-20 386	-18 786	108,5%	-1 600
Verksamhetens kostnader	-42 548	-45 518	-45 942	99,1%	424
Periodens resultat / nettokostnad	-38 820	-41 491	-42 179	98,4%	688

<i>(samtliga belopp i kkr)</i>	Utfall 2022-12	Budget 2022	Utfall 2022	Budget-avvikelse
Investeringsnetto	-361	-1 458	-361	1 097

GY

<i>(samtliga belopp i kkr)</i>	Utfall 2021-12	Utfall 2022-12	Budget 2022	% av budget 2022 Riktvärde 100 %	Budget- avvikelse
Verksamhetens Intäkter	108 978	110 537	109 109	101,3%	1 427
<i>varav statsbidrag</i>	21 593	22 761	18 182	125,2%	4 579
Lönekostnader	-281 170	-292 978	-297 771	98,4%	4 793
Lokalkostnader	-58 519	-63 421	-62 053	102,2%	-1 368
Kapitalkostnader	-6 843	-8 207	-7 067	116,1%	-1 140
Övriga kostnader	-200 245	-208 895	-199 263	104,8%	-9 632
Verksamhetens kostnader	-546 777	-573 501	-566 154	101,3%	-7 347
Periodens resultat / nettokostnad	-437 799	-462 965	-457 045	101,3%	-5 920

<i>(samtliga belopp i kkr)</i>	Utfall 2022-12	Budget 2022	Utfall 2022	Budget-avvikelse
Investeringsnetto	-6 303	-7 563	-6 303	1 260

VUX

<i>(samtliga belopp i kkr)</i>	Utfall 2021-12	Utfall 2022-12	Budget 2022	% av budget 2022 Riktvärde 100 %	Budget- avvikelse
Verksamhetens Intäkter	38 411	32 368	38 107	84,9%	-5 740
<i>varav statsbidrag</i>	35 306	28 730	35 523	80,9%	-6 793
Lönekostnader	-51 261	-50 303	-52 979	94,9%	2 676
Lokalkostnader	-9 344	-9 662	-9 416	102,6%	-246
Kapitalkostnader	-157	-144	-140	103,1%	-4
Övriga kostnader	-32 131	-23 986	-32 952	72,8%	8 966
<i>varav köp av utbildning</i>	-27 615	-19 458	-29 016	67,1%	9 558
Verksamhetens kostnader	-92 893	-84 096	-95 488	88,1%	11 392
Periodens resultat / nettokostnad	-54 481	-51 728	-57 380	90,1%	5 652

<i>(samtliga belopp i kkr)</i>	Utfall 2022-12	Budget 2022	Utfall 2022	Budget-avvikelse
Investeringsnetto	-338	-500	-338	162

Verksamhetsberättelse (T3)

2022

**Utbildning- och
arbetsmarknadsförvaltningen**

Verksamhetsberättelse (T3) 2022

Innehållsförteckning

1	Grunduppdrag	3
1.1	Struktur/input.....	3
1.2	Process/genomförande.....	4
1.3	Resultat/output.....	5
2	Mål.....	6
2.1	I Halmstads gymnasieskola och vuxenutbildning ska målpuppfyllelsen öka genom likvärdiga förutsättningar och en utvecklad undervisning.....	6
2.2	Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden ska stärka arbetslinjen i Halmstads kommun genom insatser som rustar individer i att nå en långsiktig etablering på den ordinarie arbetsmarknaden.....	8
2.3	Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden ska arbeta för ökad digitalisering i syfte att utveckla och stödja verksamheternas processer	9
2.4	Alla unga ska ges förutsättningar för att uppnå och bibehålla en god psykisk hälsa oavsett bakgrund, kön, funktionsvariationer, sexuell läggning etc.	10
3	Kvalitet.....	11
3.1	Struktur/input.....	11
3.2	Process/genomförande	11
3.3	Resultat/output.....	11
4	Internkontroll	13
4.1	Samverkan.....	13
4.2	Nämnden fattar beslut på bristande underlag.....	13
4.3	Representation	13
4.4	Slutattester	14
4.5	Inköp	14
4.6	Effektiviseringar	16
4.7	Dokumenthantering.....	16
4.8	Dataskyddsförordningen (GDPR).....	17
4.9	Delegationsordning.....	18
4.10	Bisyssla	19

1 Grunduppdrag

1.1 Struktur/input

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden ansvarar för att nationella och kommunala mål i tillämpliga delar förverkligas inom givna ekonomiska ramar samt att verksamheten drivs i enlighet med gällande arbetsmiljölagstiftning och föreskrifter för arbetsmiljön. Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens huvudsakliga ansvars- och arbetsområden kan kort beskrivas enligt nedan:

- huvudman för gymnasieskola och gymnasiesärskola
- kommunernas aktivitetsansvar för ungdomar (KAA)
- huvudman för grundläggande vuxenutbildning, gymnasial vuxenutbildning, yrkesvux, Särvux, Svenska för invandrare (SFI) samt yrkeshögskolan
- samhällsorientering för nyanlända
- arbetsmarknads- och sysselsättningspolitiska insatser
- daglig verksamhet för individer med funktionsvariationer
- bosättning av nyanlända
- tolkförmedling
- handläggning av ekonomiskt bistånd
- handläggning av dödsboärenden

Ett nytt reglemente för utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden börjar gälla den 1 januari 2022.

Organisation och resurser:

Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen har 870 anställda år 2021. Av dessa är 758 tillsvidareanställda (70 % kvinnor och 30 % män) och 112 visstidsanställda (61 % kvinnor och 39 % män).

Verksamheter:

- Arbetsmarknad och försörjning
- Daglig verksamhet
- Vuxenutbildningen i Halmstads kommun
- Gymnasieskola och gymnasiesärskola
- Ekonomiavdelning
- HR-avdelning
- Kvalitetsavdelning

Huvudsakliga målgrupper:

- elever i gymnasieskola, gymnasiesärskola, vuxenutbildning samt särskola för vuxna (Lärvux)
- elever inom nya gymnasielagen (NGL)
- deltagare i samhällsorientering
- individer som behöver hjälp med studie- och yrkesvägledning
- deltagare inom daglig verksamhet som har ett beslut enligt LSS eller SoL
- individer som ansöker om ekonomiskt bistånd
- individer som deltar i arbetsmarknadspolitiska insatser
- ungdomar som omfattas av kommunernas aktivitetsansvar (KAA)

- individer med uppehållstillstånd som har anvisats en kommunplats till Halmstad av Migrationsverket

Ekonomi:

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden har två ekonomiska anslag:

131 Ekonomiskt bistånd.

Utbetalningar av ekonomiskt bistånd samt medlemsavgift till Samordningsförbundet i Halland.

Nettobudget 2022: 74 481,0 kkr.

655 Arbetsmarknad, omsorg och utbildning.

Driftsbudget för förvaltningens samtliga verksamheter.

Nettobudget 2022: 691 464,0 kkr.

Halmstads kommun växer och fler kommuninvånare innebär fler elever inom gymnasiet, fler studerande inom vuxenutbildningen, fler deltagare inom daglig verksamhet, fler deltagare i arbetsmarknadsåtgärder samt fler individer i behov av ekonomiskt bistånd.

Förvaltningen kompenseras utifrån ökade volymer men förväntas även att kostnadsanpassa sina verksamheter kontinuerligt enligt planeringsdirektiv med budget 2022-2026.

Huvudsakliga styrdokument, lagar och riktlinjer som styr verksamheten:

- Kommunallag (2017:725)
- Förvaltningslag (2017:900)
- Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade
- Lag (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning
- Lag (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå ("gymnasielagen")
- Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter
- Skollag (2010:800)
- Socialtjänstlag (2001:453)

- Plan för attraktivitet och hållbar tillväxt 2020-2024
- Plan för den inkluderande kommunen 2020-2024
- Planeringsdirektiv med budget 2022-2026
- Riktlinje för Halmstads kommuns styrning

1.2 Process/genomförande

Huvudprocess:

- arbeta utifrån en tydlig arbetslinje, för att individer ska etableras på arbetsmarknaden och uppnå självförsörjning. Därigenom ska vi även verka för att möta omvärldens och arbetsmarknadens behov av arbetskraft.

Delprocesser:

- bedriva utbildning för unga och vuxna
- utföra arbetsmarknadsinsatser för individer som står utanför arbetsmarknaden
- utföra insatser för deltagare inom daglig verksamhet

- utreda och bedöma rätten till ekonomiskt bistånd

Halmstad är staden med tre hjärtan och dessa symboliserar också vår vision: hemstaden, kunskapsstaden och upplevelsestaden. För utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden står det andra hjärtat i huvudfokus, nämligen det som handlar om kunskap. Vi utformar den utbildning som tar sin början i gymnasiet och som sedan leder till det livslånga lärandet där människor får möjlighet att växa och utveckla sig själva och sin kreativitet.

Nämndens fokus är att hitta former för samverkan för att fler individer ska komma i sysselsättning; klara av sina studier samt komma ut i arbete. En röd tråd i arbetet har varit att utveckla insatser och aktiviteter för att stärka den kommunala arbetslinjen. Den interna samverkan mellan våra verksamheter är i ständig utveckling för att möta målgruppernas behov. En viktig aspekt i utvecklingsarbetet är även att förstärka samarbetet med andra samhällsaktörer och näringslivet för att inkludera individer på arbetsmarknaden samt för att möta arbetslivets behov av kompetensförsörjning.

Halmstad ska vara en kommun som är tydlig i sitt värdegrundsarbete. Nämnden arbetar tillitsbaserat med viktiga faktorer för att medvetandegöra en stark och välkänd identitet. Inkludering av våra målgrupper och tydligt gehör för deras behov och förutsättningar är viktigt för nämnden.

1.3 Resultat/output

Att elever klarar av och fullföljer den utbildning de valt

Att individer kommer ut i sysselsättning/arbete eller vidare studier

Att individer upplever att deras möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden stärks

Att individer upplever större delaktighet i samhället

2 Mål

2.1 I Halmstads gymnasieskola och vuxenutbildning ska måluppfyllelsen öka genom likvärdiga förutsättningar och en utvecklad undervisning

Kopplad till

Process/genomförande

Önskat läge/effekter

- Minska skillnaderna i skolresultat med fokus på kön, bakgrund, funktionsnedsättning och socioekonomi.
- Fler behöriga elever.
- Bättre förutsättningar för målgrupperna att komma ut i arbete eller till vidare utbildning.
- I Halmstad utbildas gymnasieelever och vuxenstuderande av kompetenta och engagerade medarbetare som ges möjlighet att utvecklas i sin profession.

Målindikatorer

Barnkonsekvensanalys gymnasiet

Arbetet med besluten i barnkonsekvensanalys betyg och resultat pågår ute på skolorna.

I de kommande verksamhetsdialogerna under våren 2023 kommer fördjupad analys göras ute i verksamheterna kring besluten i barnkonsekvensanalysen. Även en utvärdering kommer att göras under 2023.

Nedan är en sammanfattning av gymnasieskolornas arbete med barnkonsekvensanalys betyg och resultat.

1. Varierad undervisning

Tycker du att lärarna varierar lektionerna så att ni får arbeta på olika sätt?

Halmstad 41% (Ja och ofta).

Diskussionsfrågor kommer att tas upp i forum för elevinflytande.

Intervjuer med elever som läser svenska som andraspråk (sva) har genomförts, där bland annat följande framkommit:

Det är viktigt att inte ha för lång genomgång, då tappar man fokus.

Det blir lite lättare om läraren hjälper till att förklara orden på ett enklare sätt så man inte behöver översätta det i sitt huvud. Bilder kan också hjälpa

Det bästa är när lärare skriver på tavlan och pratar samtidigt. Då hinner man skriva samtidigt.

Power point hjälper mer än om läraren bara står och berättar. Då får man både se och höra vissa ord som man inte kan. Arbetet med att utveckla undervisningen för denna grupp av elever kommer att fortsätta genom det språk- och kunskapsutvecklade arbetssättet (SKUA).

Diskussioner har pågått i arbetslagen och tillsammans med elever. Det innebär att man inom arbetslagen, på mentorstider och i elevrepresentativa forum regelbundet går igenom aktuell belastning och vilka åtgärder man kan genomföra för nästkommande period för att höja motivationen. Kartläggningen som eleverna själva gör stärker motivationen i sig men ger också redskap till berörda lärare. De insatser man gjort och den kompetensutveckling som

Målbildikatorer

genomförts med personalen kring motivation förväntas ge ökat resultat. Det kommer att utvärderas löpande inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet.

Även inom ramen för det kollegiala lärandet kartlägger man behoven och visar vilka framgångsfaktorer enskilda lärare och grupper av lärare kan sprida vidare.

2. Kollegialt lärande

Kollegialt lärande sker i arbetslag/ämneslag, där fokus ligger på undervisningen i samtliga ämnen. Motivation, tankar och hälsa är ständigt aktuella ämnen som tas upp.

Både skollledning och elevhälsoteamen har under läsåret 2022/2023 ett särskilt fokus på arbetat med att främja närvaro bland eleverna. Dialog mellan rektor och elevhälsoteamen förs kontinuerligt.

Rektorerna har under ledning av specialpedagog läst boken "Specialpedagog med kompetens att utveckla skolan" och tillsammans reflekterar de runt sin egen praktik i förhållande till den forskning och praktik som boken tar upp.

Under året har det kollegiala lärandet utvecklats. Det kallas numera KLIV och innebär att det kollegiala lärandet får särskilt fokus på LIV-projektet som genomförs under tre år på hela skolan. LIV innebär Lärande för Insikt om Välmående. Särskild vikt läggs vid motivation och lärande. Elever och personal som inte är lärare ingår i programhälsoteam som träffas regelbundet inom programmet för att tillsammans hitta lösningar för att förtydliga undervisningens mål, effekt och vad som leder till motivation och lärande.

3. Elevers arbetsbörda (provschema)

Samtliga program arbetar med provschema. Det följs upp kontinuerligt och tas också upp med eleverna i olika elevforum. Målsättningen är en jämn arbetsbelastning och inte mer än två prov/vecka.

För att fånga upp elever i behov av tidigt stöd genomförs överlämning från grundskola och mellan årskurser, kontinuerliga elevgenomgångar med arbetslag och elevhälsa, utvecklingssamtal och när lärare/elev signalerar behov av stöd för enskild elev.

Ett vanligt sätt att arbeta med detta är att arbetslaget träffas regelbundet för att diskutera kommande perioders arbetsbelastning och gör då även korrigeringar i planeringen om så krävs. Informationen inhämtas via programforum, elevhälsoteamsmöte och elevernas mentorstid. Varje vecka går man igenom elevernas resultat och insatser sätts därefter in beroende på vilket tidigt stöd som krävs för varje enskild elev.

Betygsresultat gymnasiet/vux

Nationella program totalt 88,9%

- Yrkesprogram 83, 9%
- Högskoleförberedande program 91,3%

Andel behöriga lärare gymnasiet respektive vux

Andel behöriga lärare är 92% (timanställda är ej inräknade).

Genomströmning vux

Studieresultaten för år 2021 för komvux på grundläggande nivå, komvux på gymnasial nivå samt komvux i sfi publicerades den 9 juni 2022 på Skolverkets webbplats:

- Svenska för invandrare, andel godkända betyg: 42 % Halmstad, 52% Riket
- Grundläggande nivå, andel godkända betyg: 76% Halmstad, 71% Riket
- Gymnasial nivå, andel godkända betyg: 69% Halmstad, 70% Riket
- Komvux totalt andel godkända betyg: 68% Halmstad, 68% Riket

Betygsresultaten för vuxenutbildningen ligger i linje med nationell nivå. Andel kvinnor med godkända betyg i komvux totalt ligger på 70% och andel män med godkända betyg i komvux totalt ligger på 66%.

I egen framtagen statistik ser vi att år 2022 fortsätter en lägre andel godkända betyg på SFI precis i linje med år 2021, men att grundläggande och gymnasial nivå håller i sig. En djupgående analys om bakomliggande orsaker finns ännu

Målbildikatorer

inte, då vi är 11 dagar in på året. En hypotes som arbetslaget har arbetat systematiskt med närvaron i klassrummet, vilket har höjt antalet avbrott. Bakåt i tiden var pedagogerna inte lika noggranna i närvarohanteringen.

Målgruppsdialog vuxenutbildningen

Inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet genomförs målgruppsdialoger varje år. Under 2022 har dessa systematiska dialoger inte kunnat genomföras. Däremot har andra dialoger och annan samverkan med elever genomförts inom vuxenutbildningen under året, men mer i formen av elevråd, vilka drivs av rektorerna. I dessa dialoger har olika teman tagits upp med eleverna.

Insatser

Kommentar

▶ Aktiva åtgärder ska vara inskrivna och följas upp i gymnasieskolornas planer mot diskriminering och kränkande behandling.

▶ Utbildning i diskrimineringslagstiftningen

▶ Använda konst och kultur som ett verktyg att motverka segregation och kompensera för socioekonomiska skillnader.

2.2 Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden ska stärka arbetslinjen i Halmstads kommun genom insatser som rustar individer i att nå en långsiktig etablering på den ordinarie arbetsmarknaden

Kopplad till

Process/genomförande

Önskat läge/effekter

- Öka individens möjligheter att skapa, utveckla och bibehålla en långsiktig och hållbar etablering på arbetsmarknaden eller inom företagande.
- Öka etableringen i arbetslivet med fokus på de grupper som står längst ifrån arbetsmarknaden.
- Bedriva utbildningar som möter arbetsmarknadens efterfrågan i samverkan med näringslivet.
- Erbjud insatser som möter arbetsmarknadens framtida kompetensbehov.
- Arbeta med kompetensförsörjning utifrån ett arbetsgivarperspektiv. Det kan exempelvis ske genom ett utvecklat samarbete avseende praktikplatser, erbjudande av utbildning till kommunens personal samt intensifierat samarbete med olika utbildningar på Högskolan i Halmstad.

Målbildikatorer

Andel individer som fullföljer planerad insats

74% av de hushåll som ansökt om fortsatt ekonomiskt bistånd har beviljats bistånd under 2022.

Målandikatorer

Andel individer som har gått vidare till arbete/studier efter arbetsinriktad insats

34% av de individer som avslutats inom arbetsmarknadsverksamheten under 2022 har börjat arbeta eller studera.

Samplanering utifrån individens behov

I taktisk grupp integration identifieras orsakssamband och initieras olika insatser som syftar till minska stuprör mellan verksamheter i kommunkoncernen i relation till individernas integrationsprocess. En av de insatser som har genomförts under 2021 samt 2022 har samordnats av vuxenutbildningen. Insatsen heter individuellt stöd i integrationsprocessen och innebär en fördjupad kartläggning av individens olika förutsättningar och behov för en förbättrad språkprogression. Det handlar om olika insatser exempelvis i relation till hälsa men det kan också vara andra behov av stöd i relation till myndighetskontakter för att minska stress etc.

Antal individer inom daglig verksamhet som kommer ut i praktik minst två dagar i veckan

Antal individer inom daglig verksamhet med uppdrag/jobb/praktik i samhället under december 2022:

- 60 individer på individuell placering
- 69 individer inom företagsgruppsplacering
- 7 individer som har en placering på en "traditionell" daglig verksamhet men där insatser på företag/intresseorganisation/samhällsaktör ingår

Totalt 136 individer

(I de två föregående tertialredovisningarna under 2022 var ej individuellt placerade och deltagare inom våra företagsgrupper inräknade.)

2.3 Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden ska arbeta för ökad digitalisering i syfte att utveckla och stödja verksamheternas processer

Kopplad till

Process/genomförande

Önskat läge/effekter

- Säkerställd digital kompetens och tillgång till digitala verktyg för målgrupper och medarbetare.

Målandikatorer

Andel medarbetare som känner trygghet i befintlig teknik

En undersökning med DiMiOS mätmetod har genomförts i november 2022 på förvaltningens chefer, verksamhetsutvecklare och andra medarbetare med digitalisering som uppdrag. Resultatet av mätningen har ännu inte presenterats från kommunledningsförvaltningen som är den förvaltning som leder mätningen. Resultatet bör kunna presenteras i delårsrapport 2023 (tertialet 1).

Andel individer som känner sig nöjda med UAF:s verksamheters digitala tillgänglighet

Förvaltningen har fortsatt arbetet med automatisering av olika processer. Fokus är att kunna bli effektivare och mer antråffbara. Digitaliseringsplanen som har antagits under hösten beskriver olika strategier för att främja användningen av digitala verktyg för våra målgrupper. Under 2022 har det genomförts undersökningar med hjälp av elevbarometern i gymnasieskolan och vuxenutbildningen. Frågan som ställdes var om eleverna kände sig trygga i de digitala verktyg som skolan erbjuder. Hälften av eleverna svarade att de "helt och hållet" känner sig trygga och 30% angav att de "till stor del" känner sig trygga. Färre än 2% sa att de "inte alls" känner sig trygga.

Inom daglig verksamhet och avdelningen för arbetsmarknad och försörjning har ingen motsvarande undersökning genomförts, men planen är att mätningar ska göras inom dessa verksamheter under 2023.

Insatser

Kommentar

Digitaliseringsplan

Digitaliseringsplanen godkändes i november 2022.

2.4 Alla unga ska ges förutsättningar för att uppnå och bibehålla en god psykisk hälsa oavsett bakgrund, kön, funktionsvariationer, sexuell läggning etc.

Kopplad till

Resultat/output

Önskat läge/effekter

- Verksamheter är utformade och bedrivs utifrån ungas behov oavsett bakgrund, kön, funktionsvariationer, sexuell läggning etc.
- Unga ges möjlighet att delta i utformningen av de insatser som erbjuds på lika villkor oavsett bakgrund, kön, funktionsvariationer, sexuell läggning etc.
- Förbättrad folkhälsa med fokus på unga som står längst ifrån arbetsmarknaden.

Målandikatorer

Andel elever som avbryter sina gymnasiestudier

Antal elever som avbröt sina studier läsåret 2021/2022:

- Sturegymnasiet: 54 elever
- Sannarpsgymnasiet: 37 elever
- Kattegattgymnasiet: 85 elever

Andel ungdomar inom KAA som har aktiva insatser

25% av ungdomarna har aktiva insatser.

En rapport med utförligare statistik och beskrivning av arbetet med aktivitetsansvaret kommer att presenteras för utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden i februari/mars 2023.

Barnkonsekvensanalys gymnasiet

Barnkonsekvensanalysen avseende psykisk hälsa hos unga 16-29 år har kommunicerats med verksamhetschefer, nämnd, HUKSAM samt rektorer för gymnasiet. Nu arbetar rektorer framförallt med beslut i linje med att främja den psykiska hälsan. Under 2023 kommer barnkonsekvensanalysen utvärderas. De 13 beslutspunkter som finns i barnkonsekvensanalysen tar sikte på att stärka friskfaktorer och minska riskfaktorer i syfte att uppnå en god hälsa i målgruppen 16-29 år. I detta finns etablerat arbete som stärkts inom olika verksamheter. Det handlar dels om att stärka den fysiska aktiviteten och kunskap om att fysisk aktivitet är viktigt för en god psykisk hälsa, vikten av att skapa sociala sammanhang, arbetsmiljö, stärkt egen förmåga att skapa positiva förändringar, tidigt stöd och drogförebyggande arbete. Fortbildningsinsatserna inom YAM (Youth Aware of Mental Health) är igång, ett evidensbaserat arbetssätt för att stärka elevers förmåga att samtala om psykisk hälsa i vardagen. Åtta medarbetare i kommunen är kompetensutbildade av Karolinska Institutet och genomför nu arbete med elever i grupp, under ledning av förvaltningens samordnare för YAM.

Insatser

Kommentar

▶ **Utbildning i självledarskap**

▶ **Spridning av konceptet "hjärnsmart skola"**

3 Kvalitet

3.1 Struktur/input

3.2 Process/genomförande

3.3 Resultat/output

3.3.1 Andel elever som tar gymnasieexamen

Kvalitetsindikator

Ändamålsenliga lärmiljöer, tillgång till stöd från lärare

Gymnasieskolan följer rutinen för arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram. Extra anpassningar dokumenteras i UNIKUM. Arbetet görs tillsammans med rektor, lärare och specialpedagog.

Föreslagna extra anpassningar i den ordinarie undervisningen görs och extra anpassningar inom den ordinarie undervisningen är de första stödåtgärderna som görs. Extra anpassningar utformas med fördel av undervisande lärare

Mentorerna kartlägger elevers studie och skolsituation för att se att eleven får det stöd och hjälp som krävs och elevhälsoteamens arbete och rutin utgör en viktig del i detta arbete.

Stödlärare/specialpedagog schemalägger stödpositionen. Stödlektioner är ett komplement till undervisningen och stödlektionen ersätter inte den ordinarie undervisningen. Tidiga elevmöten med elev och vårdnadshavare där mentor och specialpedagog (vid behov rektor, skolsköterska, kurator eller SYV)

Arbetsgång vid stödinsatser

1. Eleven befinner sig i en **strukturerad undervisning** som möter alla. Elevens lärande **individualiseras** och läraren organiserar lärmiljöerna för att alla elever ska nå så långt som möjligt i förhållande till målen för utbildningen.
2. Personal **uppmärksammar att eleven** riskerar att inte utvecklas i riktning mot målen i läroplanen eller mot att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.
3. Undervisande lärare **samråder skyndsamt med mentor** (om detta inte är samma person) kring uppmärksammat behov och bestämmer **vem som kontaktar vårdnadshavare** för att samråda kring eleven. Lärare kan vid behov konsultera elevhälsan.
4. **Elevens behov av stöd tillgodoses genom Extra anpassningar** av undervisande lärare. Dokumenteras av undervisande lärare i fliken *Stödinsatser i Unikum*. Samråd med elevens lärare. Vill lärare samråda kring EA med elevhälsa görs detta på elevhälsomötet.
5. Uppföljningar som undervisande lärare gör innebär att läraren genomför en **intensifiering/utveckling av EA**.
6. Uppföljningar som undervisande lärare gör visar att eleven **med hjälp av extra anpassningar ges den ledning och stimulans som alla elever ska få** inom ordinarie undervisning.

3.3.2 Andel elever i vuxenutbildningen som fullföljer påbörjad utbildning

Kvalitetsindikator

Tillgång till stöd från lärare samt studie- och yrkesvägledning

Våra elever ska enligt skollagen ha tillgång till personal med sådan utbildning att en god pedagogisk verksamhet samt deras behov av vägledning inför val av framtida utbildning och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Därutöver behöver vi en specialpedagogisk kompetens inom vuxenutbildningen för att kunna möta elevernas behov, trots att lagkrav på elevhälsa inte finns i samma utsträckning som inom gymnasieskolan.

Kvalitetsindikator

Inom grundläggande och gymnasial vuxenutbildning har kommunvux 81,2% (80,3% i riket) lärare med pedagogisk högskoleexamen och 7,8% (2,9% i riket) har en specialpedagogisk högskoleexamen. Antalet elever per lärare var under 2021/22 lägre än i riket. Antalet elever per studie- och yrkesvägledare är också lägre än i riket.

Inom svenska för invandrare har vi 100% lärare med pedagogisk högskoleexamen år 2021/22 och 2,3% har en specialpedagogisk högskoleexamen. Den sistnämnda ligger i linje med riket. Enligt redovisad statistik för 2021/22 hade vi ingen studie- och yrkesvägledare riktad mot svenska för invandrare (SFI).

Trots hög kompetens indikerar vår elevenkät på komplexiteten i att möta varje elev, då vi har elever som upplever att skolarbetet är något för svårt.

3.3.3 Andel individer som kommer ut i arbete eller utbildning efter individuell insats

Kvalitetsindikator

Samplanerade insatskedjor med hög delaktighet för målgruppen

I taktisk grupp integration identifieras orsakssamband och initieras olika insatser som syftar till minska stuprör mellan verksamheter i kommunkoncernen i relation till individernas integrationsprocess. En av de insatser som har genomförts under 2021 samt 2022 har samordnats av vuxenutbildningen. Insatsen heter individuellt stöd i integrationsprocessen och innebär en fördjupad kartläggning av individens olika förutsättningar och behov för en förbättrad språkprogression. Det handlar om olika insatser exempelvis i relation till hälsa men det kan också vara andra behov av stöd i relation till myndighetskontakter för att minska stress etc.

3.3.4 Nämndens målgrupper upplever en större delaktighet i samhället

Kvalitetsindikator

Upplevd delaktighet i samhället hos målgruppen

Under våren 2021 har dialog förts med representanter för nämndens olika målgrupper, inom tre olika studier. Dessa studier är nu avslutade och ansvaret och kunskap som förmedlats är förankrad i chefsleden.

4 Internkontroll

4.1 Samverkan

Kontrollmoment	Kommentar + Ansvarig
<ul style="list-style-type: none"> Sammanslagning AME och EB 	Inom ramen för hur en internkontroll ska genomföras har kontrollmomentet inte kunnat granskas. Däremot har löpande uppföljning av sammanslagningens effekter skett under året.

4.2 Nämnden fattar beslut på bristande underlag

Kontrollmoment	Kommentar + Ansvarig
<ul style="list-style-type: none"> Stickprov på ärenden och beslutsunderlag 	Resultatet visar att majoriteten av alla ärenden varit kompletta och anmälda till sammanträdet vid deadline och att de ärenden som inte har vara färdiga vid deadline oftast är ekonomiärenden alternativt ärenden med ekonomidelar. Ekonomiärendena tenderar att vara inlämnade efter deadline eftersom politiken ska få så exakta siffror som möjlig. De handlingar som lämnas in efter deadline kan inte kvalitetsgranskas lika noggrant, då det är en snabb process från inlämning till kallelseutskick. Detta kan göra att underlaget håller en lägre standard och att politikerna inte får ärendena i tillräckligt god tid för att kunna läsa in sig. Konsekvenserna kan även bli att ärenden återremitteras i högre utsträckning och att ärendeförloppet blir utdraget. Det är även viktigt att fördelningen av handläggare är tydlig.

4.3 Representation

Extern representation				
Typ av verifikation	Antal	Summa	Antal granskade	Granskade belopp
Externa Fakturor	20	28 325,87	3	0,00
Interna Fakturor	2	674,56	1	337,28
First Card	25	20 422,08	4	3 536,76
Personligt utlägg	1	1 388,00	1	1 388,00
Bokföringsordrar	6	1 015,00	0	0,00
Totalt Externt	54	51 825,51		5 262,04

Intern representation				
Typ av verifikation	Antal	Summa	Antal granskade	Granskade belopp
Fakturor	128	969 703,87	18	190 593,20
Interna Fakturor	23	143 087,10	4	10 706,00
First Card	85	59 404,18	8	12 521,82

Intern representation				
Personligt utlägg	5	4 628,61		
Bokföringsordrar	52	47 019,87	0	0,00
Totalt Internt	293	1 223 843,63		213 821,02

Kontrollmoment	Kommentar
----------------	-----------

■ Översyn av hur representation används på UAF i relation till gällande anvisningar

Granskningen visar att man inte följer de riktlinjer som finns på intranätet för representation.. Den största bristen är att det saknas underlag som syfte och deltagare om vilka som deltagit. Att uppge namn på deltagare och syfte med mötet förkommer i större utsträckning på First Card-redovisningarna än i Unit4. Att skilja mellan extern representation och intern representation har blivit bättre än tidigare år och inga felkonteringar har påträffats i granskningen Momsavdragen för representation över 300 kr per person har inte gjorts enligt instruktionerna som finns på intranätet varpå felaktigt momsbelopp har betalats. Gäller både för fakturor i Unit4 och First Card.

Åtgärder som kan vidtas är ännu mer information på intranätet och ett fysiskt möte med samtliga fakturahanterare där man visar hur fakturorna ska hanteras. För First Card kommer redovisningen att ske digitalt i systemet Kwick, som har en inbyggd redovisningsregel för representation över 300 kr per person. Uppger man rätt information och antal ska man inte behöva tänka på att momsbetalningen blir rätt.

4.4 Slutattester

Kontrollmoment	Kommentar
----------------	-----------

● Kontroll av att slutattester följer delegation

Kontroll att ansvar och objekt följer attestplanen har gjorts. Inga avvikelser finns.

4.5 Inköp

Kontrollmoment	Kommentar
----------------	-----------

■ Granskning om inköp görs av behörig inköpare/avropare

Avtalsuppföljning under året har inte kontrollerats regelbundet som planerat. Kommunledningsförvaltningen gör numera internkontroll varje tertiäl och för att inte göra dubbla kontrollen på samma sak har vi valt att avstå. Istället har internkontroll genomförts på bussresor med elever och om det har hanterats enligt instruktioner i Avtalskatalogen på intranätet.

Alla beställningar av bussresor med elever ska konkurrensutsättas och en förfrågan ska skickas till samtliga upphandlade bussbolag. Förfrågningsmallen är lätt att fylla i med tydliga, konkreta frågor. Svar ska anges inom 2 arbetsdagar.

Kontrollmoment	Kommentar
	<p>41 fakturor (443 157 kr) har hanterats under året varav 5 (145 507 kr) har kontrollerades.</p> <p>5 e-postmeddelanden skickades ut till respektive konterare och chefsattestant för fakturan, om begäran av dokumentation av den FKU (Förenklad konkurrensutsättning) som ska göras vid beställningen av bussar.</p> <p>Svar på 4 fakturor kom in. 1 avstod från att svara trots att det stod tydligt att det var internkontroll. Av svaren som kom in framkom att, en följt kommunens rutiner för beställning av buss, på rätt sätt. Beställningen var dock inte gjord av behörig inköpare, vilket är en del av instruktionen. De tre övriga svaren visade att man inte hade kännedom om rutinerna eller att man trott att man gjort rätt. Nu när det blev känt hur man ska göra har man på samtliga verksamheter som blev kontrollerade, ändrat sina rutiner.</p> <p>Verktyg som finns för hjälp med inköp På förvaltningen kan man få hjälp och råd av samordnande inköpare, om man är osäker på vad som gäller eller hur man ska gå tillväga vid inköp/upphandling. Inköparna, en på varje verksamhet, får regelbundet information om vad som gäller och de hålls uppdaterade med aktuell information från förvaltningens samordnare i inköps- och upphandlingsfrågor.</p> <p>Varje verksamhet har inkommit med en inköpsorganisation som finns tillgänglig på Teams för inköparna. Där man angett vilka som är avropare och vem som är inköpare i verksamheten.</p> <p>Kommunens avtalskatalog är tillgänglig för alla, på intranätet.</p> <p>Utbildning för avropare och Doris-avropare finns likaså för inköpare. Inköpare ska finnas en på varje verksamhet, Doris-avropare kan man var flera. Alla som är innehavare av First Card ska ha gått avroparutbildning.</p> <p>Vad behöver åtgärdas? Inköpsorganisationen ute i verksamheterna måste bli tydligare och följas.</p> <p>Arbetet med inplantering av inköpsorganisation måste fortsätta för att bli en naturlig del i medarbetarna och chefernas vardag. Hur arbete ska fortlöpa står inte klart men en del är att arbeta med chefsgruppen eftersom det är där som inköp ska godkännas. Intranätets grundutbildning i upphandling och inköp är ett verktyg som kan användas av nyanställda i kommunen för att få mer information om vad som gäller. Även de som varit anställda en tid är utbildningen bra för. Man kan med fördel förnya sina kunskaper inom upphandlingsområdet genom utbildningen.</p> <p>Svarsfrekvensen på frågor som gäller internkontroll ska vara 100%.</p>

4.6 Effektiviseringar

Kontrollmoment	Kommentar
<ul style="list-style-type: none"> — Följsamhet av planering och budget 	Inom ramen för hur en internkontroll ska genomföras har kontrollmomentet inte kunnat granskas. Däremot sker löpande uppföljning av ekonomiska prognoser och utfall.

4.7 Dokumenthantering

Kontrollmoment	Kommentar
<ul style="list-style-type: none"> ■ Följsamhet av dokumenthanteringsplan 	<p>Kontrollen är utförd under december 2022 och januari 2023. Från dokumenthanteringsplanen har 26 handlingstyper slumpmässigt valts ut, två till tre från varje verksamhetsområde. Frågor om hanteringen av dokumenttyperna har besvarats av respektive verksamheter.</p> <p>Resultatet visade följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 24 (92%) frågorformulär besvarades, 2 (8%) förblev obesvarade • Av de 24 besvarade formulären hanterades 18 (75%) handlingstyper i enlighet med dokumenthanteringsplan. 4 (17%) handlingstyper hade en avvikande hantering, 2 (8%) av handlingstyperna var inte aktuella i verksamheten. <p>Åtgärder</p> <ul style="list-style-type: none"> • Genomföra handläggarutbildning i dokument- och ärendehanteringssystemet Ciceron (obligatoriskt deltagande för handläggare) • Revidera dokumenthanteringsplanen • Kontrollera att gallringsfrist i it-system/databaser/e-tjänster överensstämmer med dokumenthanteringsplanen • Tydliggöra vem som har ansvar för gallring av digitala stödsystem och e-tjänster samt överlämning till kommunarkiv • Påtala vilka lagar och regler som styr samt vilka konsekvenser en bristande hantering kan få
<ul style="list-style-type: none"> ■ Diarieföring av nämndhandlingar 	<p>De senaste sex sammanträdesdatumen har kontrollerats och två handlingar per sammanträdesdatum har slumpmässigt valts ut och granskats. Då ett sammanträde endast innehöll ett beslutsärende, har endast 11 handlingar kunnat granskas. Granskningen görs i två delar, 1) om handläggare begärt diarieföring av handlingen och 2) om begäran om diarieföring har gjorts inom utsatt tid.</p> <p>Resultatet visade att för 45 % av handlingarna hade begäran om diarieföring skickats, och för 0 % av handlingarna hade detta gjorts i utsatt tid.</p> <p>Åtgärder</p> <ul style="list-style-type: none"> • Genomföra handläggarutbildning i dokument- och ärendehanteringssystemet Ciceron (obligatoriskt deltagande för handläggare) • Förtydliga rutinen gällande begäran om diarieföring av handlingar samt utcheckade

Kontrollmoment	Kommentar
	<p>dokument för handläggare</p> <ul style="list-style-type: none"> • Påtala vilka lagar och regler som styr samt vilka konsekvenser en bristande hantering kan få

4.8 Dataskyddsförordningen (GDPR)

Kontrollmoment	Kommentar
	<p>Kontrollmomentet har utförts utifrån den kunskap som personuppgiftssamordnare har inom området. Kontrollen har utförts på följande rutiner kopplade till GDPR:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rutin för utlämnande av registerutdrag • Rutin för upprättande av registerförteckning • Rutin för konsekvensbedömningar <p>Utlämnande av registerutdrag Kontrollen har utförts på inkomna ärenden under 2022, endast ett ärende har inkommit. Under 2021 kom det fyra ärenden om begäran av registerutdrag. Ärendena diarieförs i Ciceron och kontrollen utfördes genom att ansvarig person gick igenom ärendet och kontrollerade att det besvarats enligt rutinen.</p> <p>Upprättande av registerförteckning Alla personuppgiftsansvariga ska enligt paragraf 30 i Dataskyddsförordningen (GDPR) upprätta en förteckning över vilka personuppgiftsbehandlingar som sker inom den personuppgiftsansvariges verksamhetsområden, en så kallad registerförteckning. I Halmstads kommun används DraftIT för att skapa och upprätthålla denna registerförteckning. För Utbildnings- och arbetsmarknadens del har arbetet med registerförteckningen i DraftIT varit lågt prioriterat sedan lagen kom i maj 2018. Kontrollen har utförts genom en stickprovskontroll av en av de få personuppgiftshanteringar som finns inlagda i DraftIT idag. Kontrollen utfördes på registreringen i DraftIT av personuppgiftshantering i Skola24, skolans system för närvarokontroll. Registreringen utfördes 2018 och är inte fullständig. Slutligen konstaterades det att DraftIT innehåller ett fåtal registreringar av de personuppgiftshanteringar som förekommer i Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningens verksamhetsområden. Följaktligen efterlevs inte lagen och DraftIT kan heller inte användas för att svara på en begäran om ett registerutdrag.</p> <p>Konsekvensbedömningar Stickprov på två avtal/avrop i Ciceron har gjorts. Det gäller upphandling av elever till elevregistret JAN 2022/00199 och direktupphandling av ett verksamhetssystem till arbetsmarknadsenheten JAN 2022/00197. Båda upphandlingarna saknar en konsekvensbedömning med utgångspunkt från den hantering av personuppgifter som kommer att ske i systemen. Konsekvensen av att inte utföra en konsekvensbedömning av hanteringen av personuppgifter kan leda till felaktigheter i hanteringen på sikt och att misstag begås i hanteringen som kan riskera den enskildes rättigheter.</p>

■ Granskning av rutiner

Kontrollmoment	Kommentar
	<p>Resultat Följa befintliga rutiner Gällande den första rutinen, utlämnande av registerutdrag, så följs den eftersom den initieras av att det inkommer en begäran från e-tjänsten "Begäran om registerutdrag". Rutinen för skapandet av en registerförteckning har inte fullgjorts inom förvaltningen. De lagkrav som GDPR har gällande att varje personuppgiftsansvarig ska hålla en förteckning över de personuppgiftshandlingar som förekommer inom den personuppgiftsansvariges verksamheter påbörjades under 2018 men har sedan dess lågprioriterats på grund av bristande tid. Konsekvensen av detta är givetvis att lagen inte följs med allt vad det kan innebära vid en granskning av IMY, men också att frågan om en begäran om registerförteckning innebär en mera omfattande arbetsinsats. Rutinen för att utföra konsekvensbedömningar gällande nya personuppgiftshandlingar har följts i de flesta fall men här krävs bättre och konsekventare hantering. Rutinen har kopplats till registerförteckningen då det gäller äldre handlingar och då handlingen av registerförteckningen kommer igång kommer fler konsekvensbedömningar att göras.</p> <p>Hålla rutiner uppdaterade Rutiner kopplade till GDPR uppdateras då så krävs. GDPR-frågan är levande inom förvaltningen och då saker sker som påverkar rutinerna ändras dessa löpande.</p>

4.9 Delegationsordning

Kontrollmoment	Kommentar
<p> Granskning av rutiner</p>	<p>Granskningen avser att kontrollera om delegat fattat beslut i enlighet med delegationsordningen. Ett stickprov på 30 anmälda delegationsbeslut tagna under perioden 2022-07-01 - 2022-12-31 valdes ut för granskningen.</p> <p>Resultatet visade att 30 beslut var tagna av rätt delegat. Av dessa 30 beslut var 29 vidaredelegerade till annan tjänsteperson. Samtliga 29 beslut på vidaredelegation var fattade av rätt tjänsteperson.</p> <p>Under 2022 har anmälan av delegationsbeslut och beslut på vidaredelegation setts över. Istället för att anmäla via pappersblanketter sker numera anmälan digitalt. Detta har effektiviserat hanteringen.</p> <p>Då inga avvikelser påträffades föranleder detta inga åtgärder. Under hösten 2022 har information och utbildningar avseende delegationsordningen genomförts för chefer i förvaltningen. Det är dock angeläget att fortsätta att kontinuerligt informera och utbilda tjänstepersoner i delegationsordningen samt att se till att rutiner är uppdaterade.</p> <p>Det bör understrykas att endast anmälda beslut ingick i stickprovet. Att granska om beslut fattas utan att anmälas till nämnd skulle vara en möjlig utveckling av</p>

Kontrollmoment	Kommentar
	granskningen. En sådan typ av granskning är dock mer tidskrävande.

4.10 Bisyssla

Kontrollmoment	Kommentar
<p>Granskning av andel månadsavlönade på AB som besvarat frågan om bisyssla i självservice</p>	<p>Bakgrund: Rutinen för bisyssla innebär att varje chef minst en gång per år i samband med medarbetarsamtalet informerar medarbetaren om skyldigheten att anmäla om hen har bisyssla eller ej, och därutöver informera på lämpligt vis, till exempel på arbetsplatsträffar och vid introduktion av nya medarbetare. Denna rutin har skapats för att öka besvarandet samt för att hålla svaret aktuellt.</p> <p>Tillvägagångssätt: Efter att tagit fram rapporten "Bisyssla inventering" från Heroma, har nedanstående uppgifter tagits fram på de medarbetare som besvarat frågan om de har bisyssla eller ej samt på de medarbetare som inte har besvarat frågan. Detta har gjorts för respektive verksamhet samt även totalt för hela förvaltningen.</p> <p>Underlaget baserades på data som är framtagen under perioden 2021-10-01 till 2021-12-02.</p> <p>Resultat: Resultatet visar att 85,75 % av förvaltningens medarbetare har följt rutinen med att anmäla om de har en bisyssla eller ej. Detta är endast en liten ökning från 2021 då det var 85,66% som fyllt i uppgiften om bisyssla.</p> <p>Uppföljning: HR mejlade jan 2023 ut en lista till respektive chef med namn på de personer som ännu inte besvarat frågan om bisyssla. Chefen i sin tur informerar medarbetaren om skyldigheten att svara på frågan om bisyssla. I maj månad sker åter en uppföljning för att stämna av om fler medarbetare har anmält om de har bisyssla eller ej. Fortsättningsvis kommer granskningen utföras i form av egenkontroll.</p>

Ärende UAN 2022/00314

Beslutsinstans: Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden
Ärendets ursprung: Kommunstyrelsen

Remiss: Uppföljning av arbetet med kommunstyrelsens kemikalieplan

Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningens förslag till beslut

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden beslutar att anta *Yttrande över uppföljning av arbetet med kommunstyrelsens kemikalieplan* enligt bilaga 1, daterad 2022-12-28.

Sammanfattning av ärendet

Den av kommunstyrelsen beslutade kemikalieplanen följs nu upp och respektive nämnder och bolag ges möjlighet att beskriva sitt arbete kring kemikaliehantering.

Kemikalieplanen syftar till att kommunen ska arbeta med kemikaliefrågor på ett mer strukturerat sätt som skyddar både människor och miljö. Kemikalieplanen ska vara ett stöd i att ställa relevanta kemikaliekraav vid inköp och byggnation, arbeta för en säker kemikaliehantering samt underlätta samordning och överblick i kommunens arbete med giftfri miljö.

Kemikalier används som allmänt begrepp och inkluderar både grundämnen, kemiska föreningar sammansatta av olika grundämnen och blandningar av olika kemiska föreningar. Exempel på en blandning kan vara en målarfärg eller fogskum, men också en hudkräm eller tvål.

Kemikaliers farliga egenskaper tas fram genom olika tester som sedan ligger till grund för klassificering och märkning. Utifrån den europeiska kemikalielagstiftningen REACH (Registration, Evaluation, Authorisation and restriction of Chemicals) beskrivs särskilt farliga ämnen som ska fasas ut. Kemikalieinspektionen listar risk- och utfasningsämnen.

Kemikalieplanen har kopplingar till exempelvis *Handlingsplan Giftfri vardag för barn och unga*. Ett fortsatt arbete för att nå samtliga åtgärder i kemikalieplanen är viktig för att garantera att alla inom utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens ansvarsområde inte utsätts/exponeras för kemikalier som vi idag vet är skadliga för människan och miljön.

Ärendets beredning

Inom kommunen

Ärendet är berett av planeringsutvecklare i samråd med berörda tjänstepersoner i förvaltningens verksamheter.

Facklig samverkan

Information i HUKSAM den 22 februari 2023.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Den av kommunstyrelsen beslutade kemikalieplanen följs nu upp och respektive nämnder och bolag ges möjlighet att beskriva sitt arbete kring kemikaliehantering.

Kemikalieplanen syftar till att kommunen ska arbeta med kemikaliefrågor på ett mer strukturerat sätt som skyddar både människor och miljö. Kemikalieplanen pekar ut vilka typer av ämnen som ska fasas ut i verksamheterna och inom vilka områden verksamheterna bör lägga särskilt fokus på. Kemikalieplanen ska vara ett stöd i att ställa relevanta kemikaliekraav vid inköp och byggnation, arbeta för en säker kemikaliehantering samt underlätta samordning och överblick i kommunens arbete med giftfri miljö.

Analys

Analys av förslaget

Kemikalier används som allmänt begrepp och inkluderar både grundämnen, kemiska föreningar sammansatta av olika grundämnen och blandningar av olika kemiska föreningar. Exempel på en blandning kan vara en målarfärg eller fogskum, men också en hudkräm eller tvål.

Arbetet kring kemikaliehanteringen i förvaltningen är organiserat utifrån respektive chefs arbetsmiljöansvar. Varje verksamhet har utsett medarbetare med ansvar för det dagliga arbetet med utfasning av kemikalier samt registrering av befintliga kemikalier och då nya kemikalier köps in, vilka registreras i kommunens kemikaliehanteringssystem. Medarbetare från de olika verksamheterna ingår i ett förvaltningsövergripande nätverk tillsammans med utsedd kemikaliesamordnare. Kemikaliesamordnaren ingår i det kommunövergripande kemikalienätverket och medarbetare från utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen deltar vid kravspecifiering vid upphandlingar.

Arbetet med att uppfylla åtgärderna i den av kommunstyrelsen fastställda kemikalieplanen tar tid men förutsättningarna för att lyckas är goda. Utsedda medarbetare genomgår utbildningar för att kunna hantera kemikaliehanteringssystemet och själva hanteringen av kemikalier utifrån ett arbetsmiljöansvar. Utbildningarna ges via upphandlat företag men även kommunintern utbildning genomförs.

Samtliga kemikalier ska registreras i det av kommunen inköpta kemikaliehanteringssystemet. Då allt som vi hanterar i princip innehåller någon form av kemikalier har arbetet börjat från toppen, de farligaste ämnena först. Vid uppföljningar med företaget som levererar kemikaliehanteringssystemet ges rekommendationer på vilka ämnen som först ska fasas ut då även förslag på ersättningsprodukter ges. Dessa rekommendationer kring utfasning utgår från beskrivning nedan av farliga ämnen.

Kemikaliers farliga egenskaper tas fram genom olika tester som sedan ligger till grund för klassificering och märkning. Utifrån den europeiska kemikalielagstiftningen REACH (Registration, Evaluation, Authorisation and restriction of Chemicals) beskrivs särskilt farliga ämnen som ska fasas ut. Kemikalieinspektionen listar även risk- och utfasningsämnen som ett stöd till utfasning.

Utfasningsämnen är särskilt farliga ämnen enligt REACH samt särskilt farliga metaller och ozonstörande ämnen. De har någon av följande egenskaper:

- Cancerframkallande
- Mutagent (kan mutera vårt DNA)
- Reproduktionstoxiskt (förstör generna i könsceller och ger skador på kommande generation och infertilitet)
- Hormonstörande
- Särskilt farliga metaller (kadmium, kvicksilver och bly)
- PBT – Persistenta (svårnedbrytbara), Bioackumulerande (lagras i näringskedjan) och Toxiska
- vPvB - mycket Persistent och mycket Bioackumulerande
- Ozonstörande ämnen

Cancerogena, mutagena eller reproduktionsstörande ämnen kallas CMR-ämnen. Det finns tusentals ämnen som klassificerats som CMR och arbetsmiljölagstiftningen kräver särskilda skyddsåtgärder när de används. Exempel på verksamheter inom utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden där CMR-ämnen kan förekomma är NO-salar och verkstäder. Som en konsekvens har kemilärarna valt att inte genomföra vissa laborationer.

CMR-ämnen kan även ingå i plastprodukter, textil, elektronik, träskyddsbehandlade varor och byggmaterial. Många parfymers innehåller CMR-ämnen och används i sprayflaskor, tvättmedel, tvålar, ljus och hårvårdsprodukter.

Riskminskningsämnen är ämnen med någon av följande egenskaper:

- Mycket hög akut giftighet
- Allergiframkallande
- Hög kronisk giftighet
- Mistänkt mutagent
- Miljöfarlighet och kan ge långtidseffekter
- Potentiella PBT / vPvB

Uppföljningen av kemikalieplanen utgår från följande frågeställningar. Hur åtgärderna hanteras beskrivs i yttrandet.

1. Hur efterlevs kemikalieplanens åtgärder inom nämndens/styrelsens ansvarsområde?
2. Vilka åtgärder har nämnden styrelsen börjat arbeta med? Resterande bedöms vara ej påbörjade.
3. Vad är särskilt svårt och utmanande? Generellt eller specifika åtgärder, exemplifiera gärna
4. Vad krävs för att åtgärderna i kemikalieplanen ska kunna uppnås på sikt?
5. Finns det åtgärder som inte harmoniseras med andra krav i kommunen? Vilka är dessa i så fall?
6. Gör ni uppföljning av nyckeltal enligt kapitel 5 i kemikalieplanen? Motivera.

Hållbarhetsanalys

Kemikalieplanen har kopplingar till exempelvis *Handlingsplan Gifrfri vardag för barn och unga*. Ett fortsatt arbete för att nå samtliga åtgärder i kemikalieplanen är viktig för att garantera att alla inom utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens ansvarsområde inte utsätts/exponeras för kemikalier som vi idag vet är skadliga för människan och miljön.

Ärendets beslutsgång

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden yttrar sig i ärendet och skickar det till kommunstyrelsen för vidare hantering.

Beslutsunderlag

1. Yttrande över uppföljning av arbetet med kommunstyrelsens kemikalieplan, daterat 2022-12-28
2. Kommunstyrelsens kemikalieplan
3. Kommunfullmäktiges riktlinje för hantering av kemikalier

Information om beslutet

Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen

Ewa Kristensson, förvaltningschef
Hanna Glans, kvalitetschef
Jörgen Krantz, handläggare, planeringsutvecklare

Yttrande

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden
2022-12-28
UAN 2022/00314

Yttrande över uppföljning av arbetet med kommunstyrelsens kemikalieplan

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens samlade svar utgår från följande frågeställningar.

1. Hur efterlevs kemikalieplanens åtgärder inom nämndens/styrelsens ansvarsområde?

Inom utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens område sker ett kontinuerligt arbete kring kemikaliehanteringen och det finns utsedda ansvariga i varje verksamhet. Flera processer är påbörjade för att kunna fullfölja de beskrivna åtgärderna i kommunstyrelsens kemikalieplan. Det läggs för närvarande fokus på utbildning, utfasning och registrering av kemikalier.

2. Vilka åtgärder har nämnden/styrelsen börjat arbeta med? Resterande bedöms vara ej påbörjade.

Av de 58 åtgärder som finns beskrivna i kommunstyrelsens kemikalieplan berörs utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden direkt av 48.

	Utfasningsämnen i kemikalier och varor	Kommentar
1	Rensa bort befintliga kemiska produkter som är listade i CMR-listan, utfasningslistan, riskminskningslistan, REACH-kandidatlista och SIN-list.	Arbetet är påbörjat i samtliga verksamheter och sker kontinuerligt
2	Upphandla produkter och varor som inte innehåller CMR-ämnen, utfasnings- eller riskminskningsämnen, ämnen på REACH-kandidatlista eller ämnen på SIN-list	Upphandling sker utifrån upphandlade avtal, vilka görs av kommunens upphandlingsenhet
3	Rensa bort mjukgjorda plaster och PVC och köp in alternativa material.	Miljövänliga produkter köps i den mån de finns tillgängliga via upphandlade avtal
4	Alla chefer och berörd personal ska gå en utbildning i kemiska arbetsmiljörisker. Dokumentera genomgången utbildning i lönehanteringssystemet och följ regelbundet upp utbildningskrav på förvaltningen eller bolaget.	Genomförs kontinuerligt
	Dokumentation och riskbedömning av kemiska produkter	
5	Registrera samtliga kemikalier i Halmstads kommuns gemensamt upphandlade kemikaliehanteringssystem inom alla förvaltningar och bolag.	Merparten registrerat, ej klart
6	Samla in aktuella säkerhetsdatablad i kemikaliehanteringsprogrammet och förvara dem lätt tillgängliga för personalen. De ska vara på svenska	Finns tillgängliga i aktuellt kemikaliehanteringssystem samt förvaringsskåp

Yttrande

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

2022-12-28

UAN 2022/00314

7	Riskbedöm samtliga kemikalier och dokumentera dem i kemikaliehanteringssystemet.	Ej påbörjat, görs när alla särskilt farliga ämnen är utfasade och övriga kemikalier är inlagda i systemet
8	Informationsplikt. Arbetsgivaren ska informera användarna av kemikalier om innehållet i säkerhetsdatabladet och resultaten av riskbedömningen. Både personal och entreprenörer som ska använda kemikalier ska informeras. Det ska inkludera risker för hälsa och miljö samt skyddsåtgärder. Ingen får använda kemikalier i våra verksamheter utan att ha informerats om alla punkter som nämns i lagstiftningen.	Beskrivs i delegerat arbetsmiljöansvar
9	Rensa bort kemikalier som återfinns på restriktionslistorna i kemikaliehanteringssystemet eller byt ut dem mot ett miljövänligare alternativ. Det går också att byta arbetsmetod genom att till exempel ha eldrivna trädgårdsverktyg istället för bensindrivna	Arbetet påbörjat och merparten är utfasat
10	Innan du börjar använda kemikalier, var noga med att kontakta den del av kommunen som har den arbetsuppgiften i sin kärnverksamhet och kontrollera att ni följer deras arbetsmetoder, säkerhetsrutiner och val av kemikalier. Kontakta till exempel Teknik- och fritidsförvaltningen för tips om ogräsbekämpning. Kontakta gärna bygg- och miljöförvaltningen för rådgivning när det behövs. Servicekontoret kan mycket om att städa rent utan att använda kemikalier.	Genomförs
11	Omvärldsbevaka kemikalielagstiftningen då det kommer nya lagar ofta.	Genomförs exempelvis via nätverksträffar
12	Gå igenom säkerhetsdatablad och identifiera kemikalier med exponeringsscenario. Följ sedan myndigheternas instruktioner om vad som krävs för att fortsätta använda kemikalien. Det finns en lagstiftad tidsgräns på när arbetet ska vara klart	Genomförs exempelvis inför laborationer
13	Hantera kemikalie- och läkemedelsrester på korrekt sätt	Görs
14	Använd mekaniska bekämpningsmetoder, värme och ogräsättika och liknande. Använd ej kemiska bekämpningsmedel som är miljö- och hälsofarliga	Görs
15	Nämnder och styrelser ska inkludera föreningar och mindre verksamheter så som kaféer, föreningar och restauranger i kemikaliehanteringsarbetet.	Görs ej
	Kemikalietillsyn och kontroll	
20	Genomföra informationskampanjer om kemikalier gentemot ungdomar	Genomförs ej, ingår till stora delar i undervisningen i exempelvis naturkunskap och yrkesämnen
25	Minska riskerna med farliga kemikalier i kemiska produkter och varor samt rensa ut gamla leksaker, icke-leksaker och	Miljövänliga produkter köps i den mån de finns tillgängliga via

Yttrande

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

2022-12-28

UAN 2022/00314

	möbler i enlighet med det antagna handlingsprogrammet för en giftfri vardag. Använd giftfria varor och material vid nybyggnation och inredning av verksamheten.	upphandlade avtal
	Giftfri vardag för barn och ungdomar	
26	Arbeta enligt åtgärderna i handlingsplanen för en giftfri vardag (2013/00535).	Miljövänliga produkter köps i den mån de finns tillgängliga via upphandlade avtal
27	Arbeta enligt åtgärderna i instruktionen för verksamheter med barn "De första stegen mot en giftfri vardag" (2013/00535).	Miljövänliga produkter köps i den mån de finns tillgängliga via upphandlade avtal
28	Minska plastanvändningen. Undvik PVC.	Görs i möjligaste mån
	Inköp och upphandling av varor och tjänster	
29	Gör en medveten planering av vilka varor som ska upphandlas för att täcka verksamhetens behov	Personal deltar vid kravspecificering vid upphandlingar
30	Upphandla en större del av de varor som behövs i verksamheterna i listan över varor som upphandlas	Följer gällande upphandlingsavtal
32	Följ upp krav med en systematisk uppföljning av avtalen. Vid behov av laboratorieanalyser, säkerställ att kravställningen medger det inom avtal. Analyser utförs bäst i produktionsledet där kostnaden delas på flest produkter och blir kostnadseffektivt.	Görs ej, bör göras av upphandlingsenheten
33	Behåll avtalstroheten vid inköp och avrop! Det är på avtalade varor som kemikaliekraV har ställts.	Följer gällande upphandlingsavtal
34	Planera inköp och avrop i god tid. Tidsbrist medger inte brott mot avtalstroheten	Görs
35	Ställ krav på att farliga kemikalier inte ska ingå i varan.	Personal deltar vid kravspecificering vid upphandlingar
36	Utbilda upphandlare och avtalsgrupp i hur farliga ämnen kan undvikas upphandlingar och direktupphandlingar.	Personal deltar vid kravspecificering vid upphandlingar
39	Genomför leverantörsuppföljning avseende kemikalier på utvalda leverantörer och skapa (revisions)plan. Ställ krav på att leverantörer har fullständig kunskap om varors innehåll av olika kemiska ämnen och kan visa upp dokumentation på det. Möjliggör för testning av slumpvisa produkter genom att begära in en innehållsdeklaration med CAS-nummer på ingående kemikalier	Görs ej, bör göras av upphandlingsenheten
40	Identifiera produkter eller avtalsområden till revisionsplanen (i åtgärd 39) genom att göra en bedömning av produktens inneboende risker. Mycket hög risk: Är det något som stoppas i munnen eller har med mat att göra? Har produkten hudkontakt? Är produkten i	Görs ej, bör göras av upphandlingsenheten

Yttrande

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

2022-12-28

UAN 2022/00314

	<p>kontakt med barn?</p> <p>Hög risk: Avger produkten kemikalier till inomhusmiljön, så kallade emissioner? Ta hänsyn till materialet i produkten där plast avger mer än naturliga material.</p> <p>Låg risk: Naturliga material, material utan emissioner till inomhusmiljön, produkter som används utomhus, produkter som inte kommer i kontakt med huden eller munnen.</p>	
41	<p>Ställ högre kemikaliekraV på material som ska vara i barns och ungdomars miljöer. Följande aspekter ska vara av betydelse:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Materialval. Utgå från säkra, naturliga material och metoder. 2. Finns det miljömärkta produkter? Välj dem. 3. Använd upphandlingsmyndighetens krav. Har andra kommuner använt skarpere krav och fått bra produkter? Kontakta dem och fråga. 4. Använd kemikaliekraVen i kemikalieplanen kap 3. 5. Använd innovativa upphandlingsmetoder, ge poäng, prisavdrag eller på annat sätt främja kemikaliefria, plastfria produkter. 	Personal deltar vid kravspecificering vid upphandlingar
	Inköp och upphandling av kemiska, kosmetiska och hygieniska produkter	
42	Säkerställ att alla kemikalier som det finns behov av finns i upphandlat sortiment.	Görs
43	Säkerställ att de kemikalier som upphandlas är det miljövänligaste alternativet på marknaden genom marknadsanalys innan upphandlingen.	Personal deltar vid kravspecificering vid upphandlingar
44	Säkerställ att ingen av de kemikalier som upphandlas innehåller risk- eller utfasningsämnen	Personal deltar vid kravspecificering vid upphandlingar
45	Köp in parfymfria produkter. Det är särskilt viktigt i offentliga miljöer, på arbetsplatser och i barns och ungdomars miljöer. Alla har rätt till en parfymfri arbetsmiljö/offentlig miljö.	Görs
46	Kemiska produkter som inte är nödvändiga för verksamheten ska inte köpas in eller upphandlas	Görs
47	Riskbedöm kemikalier i kemikaliehanteringssystemet INNAN de köps in/avropas	Görs ej, bör göras av upphandlingsenheten
48	Säkerställ att ställda kemikaliekraV följs upp både under upphandlingen och i leverantörsdialog under avtalstiden. Det kan göras exempelvis genom stickprov på en vara eller produkt. KräV in resultat från laboratorietest (eller annat dokument med en innehållsförteckning över kemikalier) vid misstanke om att kraVen ej följs. Ta med i upphandlingsunderlag att kemiska analyser bekostas av leverantör eller producent	Personal deltar vid kravspecificering vid upphandlingar
49	Ställ högre kemikaliekraV på material som ska vara i barns och	Personal deltar vid

	<p>ungdomars miljöer. Följande aspekter vara av betydelse:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Materialval. Utgå från säkra, naturliga material och metoder. • Finns det miljömärkta produkter? Välj dem. • Använd upphandlingsmyndighetens krav. Har andra kommuner använt skarpare krav och fått bra produkter? Kontakta dem och fråga. • Använd kemikaliekraven i kemikalieplanen kap 3. • Använd innovativa upphandlingsmetoder, ge poäng, prisavdrag eller på annat sätt främja kemikaliefria, plastfria produkter 	kravspecificering vid upphandlingar
	Kemikaliekrav i entreprenader för bygg och anläggning	
50	Undvik byggvaror innehållande ämnen som är cancerogena, mutagena eller reproduktionstoxiska.	Via upphandlade avtal samt att teknik- och fastighetsförvaltningen ansvarar för byggnationer
51	<p>Ställ extra höga kemikaliekrav på materialet i inomhusmiljön så som väggar, tak, golv, färg mm.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Materialval: Utgå från säkra, naturliga material och metoder. • Undersök om det finns miljömärkta produkter. Svanen. • Använd upphandlingsmyndighetens miljökrav. • Använd kemikaliekraven i kapitel 3 i kemikalieplanen. • Läs boken: Rumsrent12 och implementera förslagen. Se om det finns nya böcker med tips för ett giftfritt byggande. • Använd innovativa upphandlingsmetoder. 	Via upphandlade avtal samt att teknik- och fastighetsförvaltningen ansvarar för byggnationer
52	Vid val av produkter, läs igenom miljödatatabladet i Sunda Hus och välj produkter utan utfasnings- och riskminskningsämnen	Via upphandlade avtal samt att teknik- och fastighetsförvaltningen ansvarar för byggnationer
53	Undvik hormonstörande ämnen i produkter, se Sunda Hus.	Via upphandlade avtal samt att teknik- och fastighetsförvaltningen ansvarar för byggnationer
54	Undvik plast och nanopartiklar i byggmaterial och färger.	Via upphandlade avtal samt att teknik- och fastighetsförvaltningen ansvarar för byggnationer
55	<p>Bygg fler giftfria förskolor och andra byggnader enligt pilotprojektet Aleskogens förskola.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Linoleumgolv • Undvik gummigolv • Plastgolv endast i våtutrymmen och då fria från hormonstörande ämnen och PVC. • Eko/miljövänliga takplattor som ljuddämpande innertak utan hormonstörande ämnen. • Naturliga material i utemiljön så som trä från Organowood, sten, sand, träflis, växter med mera. 	Via upphandlade avtal samt att teknik- och fastighetsförvaltningen ansvarar för byggnationer

Yttrande

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden
2022-12-28
UAN 2022/00314

56	Skapa en plastfri utomhusmiljö för barn och unga.	Via upphandlade avtal samt att teknik- och fastighetsförvaltningen ansvarar för byggnationer
57	Skapa bevakningar hos Sunda Hus med kemikalierekommandationer baserade på ny forskning som ställer högre krav än lagstiftningen	Via upphandlade avtal samt att teknik- och fastighetsförvaltningen ansvarar för byggnationer
58	Omvärldsbevaka miljövänliga byggmaterial till inomhus och utomhusbruk och använd dem	Via upphandlade avtal samt att teknik- och fastighetsförvaltningen ansvarar för byggnationer

3. Vad är särskilt svårt och utmanande? Generellt eller specifika åtgärder, exemplifiera gärna

Den största utmaningen blir att hitta kompetens till att genomföra relevanta riskbedömningar. Denna kompetens kommer troligen att behöva köpas in av externa sakkunniga. Detta är möjligt att göra via det företag som levererar kemikaliehanteringssystemet.

4. Vad krävs för att åtgärderna i kemikalieplanen ska kunna uppnås på sikt?

Att ansvariga finns inom respektive verksamhet som har till uppdrag att arbeta med kemikaliehantering och att detta ryms i deras tjänster. Kemikaliehanteringen behöver också ingå i verksamheternas egenkontroll kopplat till det övriga arbetsmiljöarbetet. För att minimera möjligheterna till att det köps in särskilt farliga ämnen bör detta regleras av upphandlingsenheten vid nya upphandlingar samt att verksamheterna bibehåller en hög avtalstrohet.

5. Finns det åtgärder som inte harmoniseras med andra krav i kommunen? Vilka är dessa i så fall?

6. Gör ni uppföljning av nyckeltal enligt kapitel 5 i kemikalieplanen? Motivera.

Det görs ingen uppföljning av antalet registrerade kemikalier. Det sker ett kontinuerligt utfasningsarbete av de ämnen som finns på kandidatlistan och målsättningen är att under 2023 hitta ersättningsprodukter så att återstoden av ämnena på kandidatlistan kan fasas ut.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden
Christofer Lundholm, ordförande
Ewa Kristensson, förvaltningschef

Kommunstyrelsens Kemikalieplan

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	2
2. Kemikalier förr och nu.....	6
3. Farliga kemikalier att undvika.....	7
4. Handlingsplan.....	10
Styrande princip 1: Utfasningsämnen i kemikalier och varor.....	10
Styrande princip 2: Dokumentation och riskbedömning av kemiska produkter.....	11
Styrande princip 3: Kemikalietillsyn och kontroll.....	14
Styrande princip 4: Giftfri vardag för barn och ungdomar.....	15
Styrande princip 5: Inköp och upphandling av varor och tjänster.....	16
Styrande princip 6: Inköp och upphandling av kemiska, kosmetiska och hygieniska produkter	19
Styrande princip 7: KemikaliekraV i entreprenader för bygg och anläggning.....	20
5. Nyckeltal för uppföljning.....	22
6. Lagar för kemikalier och varor.....	24
7. Vägledning.....	27
Bilaga 1: Kemikalier att undvika i olika material.....	33
Bilaga 2: Definition av risk och utfasningsämnen.....	35
Bilaga 3 – Utbildning enligt informationsplikt enligt AFS 2011:19 13 § för anställda och entreprenörer.....	38

1. Inledning

Halmstad kommun har beslutat att ta fram en kemikalieplan för att arbeta med kemikaliefrågor på ett strukturerat sätt som skyddar människor och miljö. Det har resulterat i Kommunfullmäktiges riktlinje för hantering av kemikalier¹ med ett sju styrande principer samt Kommunstyrelsens kemikalieplan som förtydligar och stödjer genomförandet av de styrande principerna i kommunfullmäktiges riktlinje. Kommunfullmäktiges riktlinje för hantering av kemikalier och kommunstyrelsens kemikalieplan är styrande dokument för alla förvaltningar och bolag i Halmstads kommunkoncern. Kommunstyrelsen ansvarar för uppföljning och uppdatering av kemikalieplanen och kommunfullmäktiges riktlinje för hantering av kemikalier.

Kemikalieplanen pekar ut vilka typer av ämnen vi ska fasa ut inom kommunens verksamheter och inom vilka områden vi ska lägga särskilt fokus. Planen ska vara en del av nämnders och bolagsstyrelsers årliga verksamhetsplanering. Kemikalieplanen ger stöd i att ställa relevanta kemikaliekrav vid inköp och byggnation, arbeta för en säker kemikaliehantering och underlättar samordning och överblick i kommunens arbete med giftfri miljö.

1.1. Syfte

Kommunfullmäktiges riktlinje för hantering av kemikalier och kommunstyrelsens kemikalieplan syftar till att säkerställa uppfyllnad av aktuell lagstiftning, minska risker för hälsa och miljö samt ge kommunen förutsättningar för en fungerande kemikaliehantering.

Syftet med kommunstyrelsens kemikalieplan är att lyfta fram åtgärder som bidrar till en giftfri miljö. Planen ska underlätta för kommunens verksamheter att uppfylla gällande lagstiftning. En viktig del av kemikaliearbetet är att de som i sitt arbete utsätts för kemikalier inte ska skadas. Planen tar därför upp åtgärder som syftar till att uppfylla arbetsmiljölagstiftningen om systematiskt arbetsmiljöarbete likväl som kemiska arbetsmiljörisker.

Kemikalieplanen lyfter fram några områden som särskilt kan påverka vår hälsa, så som byggnationer och barns och ungdomars miljöer. Flera av åtgärderna har en högre ambitionsnivå än lagstiftningen för att Halmstads kommun agerar i enlighet med försiktighetsprincipen i miljöbalken om att en vetenskapligt grundad misstanke ska vara tillräckligt för att vidta åtgärder. Planen kan även fungera som en kunskapssammanfattning i verksamheternas kemikaliearbete.

1.2. Avgränsningar

Det finns omfattande lagstiftning som rör kemikalier och planen tar endast upp de som är viktigast för att komma vidare i arbetet. Det är alltid verksamhetsutövarens ansvar att känna till den lagstiftning som berör verksamheten.

Kemikalieplanen omfattar hantering av kemikalier i varor, kemiska produkter samt kosmetiska produkter i kommunens verksamheter. Verksamhetsutövare med annan huvudman än kommunen berörs indirekt av planen genom den kommunala tillsynen. För definition av kemiska begrepp som inte förklaras i texten, se avsnitt 1.4 Begrepp.

¹ Se KFs riktlinje för hantering av kemikalier

Flera av de aspekter som hanteras i miljöbalken tas inte upp i kemikalieplanen. Utöver det som nämns i planen finns även ytterligare lagstiftning som berör kemikalier inom arbetsmiljölagstiftningen. Tillstånd för miljöfarlig verksamhet ligger utanför kemikalieplanen. Planen omfattar inte föroreningar i mark, luft, vatten eller mediciner.

1.3. Kemikalieplanens koppling till lokala, nationella och globala mål

Lokala mål

Halmstad kommuns strategiska plan som är antagen av kommunfullmäktige lyfter fram flera utvecklingsområden som gäller under mandatperioden. Kommunfullmäktige vill i den strategiska planen att kommunen ska verka som föregångare och vara innovativ i arbetet med att minska klimatpåverkan och göra det lätt att göra rätt. Kemikalieanvändningen är en bakomliggande orsak till klimatpåverkan där Halmstads kommun behöver ta en aktiv roll i arbetet. Kommunen ska enligt den strategiska planen sprida kunskap och påverka förhållningssätt och beteenden samt använda smarta lösningar och hushålla med naturresurserna. Kemikalieplanen kommer att bidra med stöd i kommunens verksamheter med att begränsa den ökade exponeringen av farliga och okända kemikalier som är konsekvensen av en ökande förbrukning av produkter och varor och en global tillverkning.

Nationella mål

Vid uppföljning av Sveriges nationella miljö kvalitetsmål 2017 gjordes bedömningen att målet Giftfri miljö inte kommer att nås till måläret 2020. Kemikalier och giftfri vardag är en del av detta nationella mål. Inget av de åtta etappmålen för ”Farliga ämnen” i miljömålssystemet bedöms heller kunna nås i tid. Det finns med andra ord ett stort behov av ett samlat strategiskt arbete för att minska skadliga miljö- och hälsoeffekter orsakade av kemiska ämnen. Kemikalieplanen är ett styrande dokument för hur nämnder och bolag ska minska exponeringen av farliga ämnen i sina verksamheter.

Globala mål

Genom att jobba med kemikalieplanen så bidrar vi också till att uppfylla FN:s globala hållbarhetsmål inom Agenda 2030. Giftfri miljö bidrar till följande globala hållbarhetsmål²:

² <https://www.kemi.se/global/planscher/sa-bidrar-arbetet-for-giftfri-miljo-till-fns-hallbarhetsmal.pdf>

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

Giftfri miljö bidrar till säker mat och hållbart jordbruk genom att motverka spridningen och förekomsten av kemiska ämnen i mat som kan hota människors hälsa, till exempel kvicksilver, dioxiner och PCB i fisk och kadmium och rester av bekämpningsmedel i spannmål och andra grödor.

Giftfri miljö bidrar till hälsosamma liv genom att motverka människors exponering för kemiska ämnen som kan hota människors hälsa och välbefinnande, orsaka dödsfall och sjukdomar.

Giftfri miljö bidrar till säkert dricksvatten och till bättre vattenkvalitet genom att särskilt farliga ämnen fasas ut, exponeringen och spridningen av farliga ämnen till miljön förebyggs och förorenade områden åtgärdas.

Giftfri miljö bidrar till säker arbetsmiljö genom att kunskap och information tas fram om kemikalierisker och att arbetstagare inte exponeras för farliga ämnen som fasas ut från produktionsprocesser.

Giftfri miljö bidrar till hållbart byggande och till att minska städernas miljöpåverkan genom att särskilt farliga ämnen fasas ut, exponeringen och spridningen av farliga ämnen till miljön förebyggs och förorenade områden åtgärdas.

Giftfri miljö bidrar till förebyggande kemikaliekontroll och säker kemikaliehantering, åtgärder och styrmedel för hållbara konsumtions- och produktionsmönster, minskad förekomst av farliga ämnen i avfall och giftfria och resurseffektiva kretslopp.

Giftfri miljö bidrar till att skydda haven, bevara biologisk mångfald och ekosystemtjänster genom att förebyggande kemikaliekontroll minskar spridningen av farliga ämnen.

Giftfri miljö bidrar till att skydda ekosystemen, bevara biologisk mångfald och ekosystemtjänster genom att förebyggande kemikaliekontroll minskar spridningen av farliga ämnen och förorenade områden åtgärdas.

1.4. Definitioner

Kemikalie: Används som allmänt begrepp och inkluderar både grundämnen, kemiska föreningar sammansatta av olika grundämnen och blandningar av olika kemiska föreningar. Exempel på en blandning kan vara en målarfärg eller fogsium, men också en hudkräm eller tvål.

Ämne: Är definierat i den europeiska kemikalielagstiftningen REACH och kan vara både ett grundämne och en kemisk förening av olika grundämnen.

Kemisk produkt: Är definierat i den svenska miljöbalken på liknande sätt som kemikalie ovan.

Kemikaliehanteringssystemet: Är ett system för att registrera kemikalier och riskbedöma dem. Det går också att se vilka farliga ämnen som finns i kemikaliska produkter. Det finns tillgängligt på intranätet under arbetsmiljö och kemikaliehantering.

Kosmetisk produkt: Är definierat i den europeiska kosmetikaförordningen som något som appliceras på hud, tänder eller slemhinnor i munhålan. Syftet skall vara att rengöra eller parfyma, förändra utseende, korrigera kroppslukt, skydda hud, slemhinnor och tänder eller att bibehålla dem i gott skick. Det kan vara ett ämne, men är vanligen en blandning av ämnen.

Vara: Är definierat i den europeiska lagstiftningen REACH. En vara kan exemplifieras med en flaska med diskmedel där själva flaskan är en vara och diskmedlet en kemisk produkt (enligt miljöbalken) eller en blandning (enligt REACH).

Utfasningsämnen: Särskilt farliga ämnen enligt REACH samt särskilt farliga metaller och ozonstörande ämnen.

Riskminskningsämnen: Ämnen som är akut eller kroniskt giftiga, allergiframkallande, misstänks skada generna eller är miljöfarliga med långtidseffekter.

2. Kemikalier förr och nu

Vi har kemikalier runt omkring oss varje dag. I tvålen vi tvättar oss med, i kläderna vi har på oss, i maten i form av tillsatser och rester av bekämpningsmedel, i luften vi andas i form av emissioner från byggmaterial och i alla varor vi använder i vårt arbete och på fritiden. Listan kan göras lång.

Konsumtionen av kemikalier ökar för varje år. Mellan 1990 och 2030 kommer användningen av kemikalier ha ökat med nästan 400% medan befolkningstillväxten i världen uppskattas till 60%.³ Vi ökar alltså vår kemikalieanvändning per person kraftigt varje år. Europa har tidigare varit den dominerande kemikalietillverkaren men det ändras snabbt och Asien kan vara den största producenten av kemikalier inom kort. Asien beräknas stå för 70% av all tillverkning av kemikalier 2030.⁴ Det kan leda till en sämre insyn i produktionen och att det kommer att bli vanligare att produkter och varor sålda i Sverige innehåller kemikalier tillverkade i Asien.

Även mycket varutillverkning sker i Asien. Det betyder i många fall att produktion flyttats från Sverige, vilket lett till mindre utsläpp till luft och vatten här. Många industrier påverkade tidigare Nissan och Halmstad. Pappersmassfabrikerna i Oskarström, Rydöbruk och Hyltebruk märktes mest. Syrefritt illaluktande Nissanvatten kommer många ihåg. Från 1920-talet och framåt ledde föroreningarna till att laxen slogs ut. I takt med att industrier installerat rening eller lagts ner har vattenkvaliteten blivit bättre och lax planteras idag ut i Nissan med gott resultat. Industrierna påverkade också hälsan, framför allt hos dem som arbetade där. Det var vanligt med allt ifrån skador från frätande ämnen till effekter av användning av klorerade lösningsmedel som visade sig först efter lång tid som cancer.

De lokala miljöproblemen från kemikalier i Halmstad idag är mest kopplade till vår användning av olika produkter och till avfallsledet. Det innebär att utsläpp sker från en mängd olika källor, vilket brukar kallas diffusa utsläpp. När utsläpp sker från en fabrik brukar man prata om punktkällor. Då utsläpp sker på en plats är det möjligt att rena utsläppen med olika tekniker innan det släpps ut i mark och luft. Tillverkningens punktkällor finns i produktionsländerna och påverkar miljön och människorna där. Många länder har inte lika högt ställda krav på utsläpp och arbetsmiljö som i Europa. Det innebär att vår konsumtion sätter spår i hela världen både ekonomiskt, miljömässigt och arbetsmiljömässigt.

2.1 Cirkularitet

Att tillverkningen sker långt bort innebär ofta många mellanled innan en vara når en kund i Sverige. Det gör det svårt att få information om allt som en produkt innehåller eftersom det inte finns innehållsförteckningar på allt som köps. Då kan miljömärkningar, standarder och certifieringar vara till stor hjälp när det gäller att ställa krav på inköpen.

För att minska omsättningen av kemikalier och material och material är det klokt att återanvända och reparera de produkter som redan används. Går inte det är materialåtervinning nästa steg. Det

³ Global Chemicals Outlook II From Legacies to Innovative Solutions: Implementing the 2030 Agenda for Sustainable Development – Synthesis Report. United Nations Environment Programme, 2019

⁴ Global Chemicals Outlook II From Legacies to Innovative Solutions: Implementing the 2030 Agenda for Sustainable Development – Synthesis Report. United Nations Environment Programme, 2019

är samtidigt viktigt att kretsloppen är både giftfria och resurseffektiva. För att åstadkomma det är det viktigt att identifiera material som inte ska återvinnas på grund av innehåll av särskilt farliga ämnen eller ämnen som är förbjudna eller begränsade. De materialen ska istället avfallshanteras på rätt sätt.

2.2 Farligt avfall

I samhället hanteras idag stora mängder kemikalier, elektronik, batterier, lampor, impregnerat trä, läkemedel mm som kan göra stor skada på miljön. Allt farligt avfall ska omhändertas på ett miljöriktigt sätt och inte hamna i soppåsen, avloppet eller naturen. Hushållen i Halmstad lämnar årligen drygt 2 500 ton farligt avfall på återvinningscentralerna, men det finns mer elektronik, batterier och kemikalier som står oanvända eller ligger gömda i byrålådan eller i garaget. Stickprov har också visat att det finns elektronik och annat farligt avfall i den vanliga soppåsen som går till förbränning. Kemikalier och produkter med farligt avfall förekommer även i kommunal verksamhet och personalen måste därför ha kunskap för att hantera farligt avfall på rätt sätt.

3. Farliga kemikalier att undvika

En vanlig uppfattning är att farliga kemikalier är något som finns i provrör eller flaskor med en döds-kalle på. Att målarfärg, rengöringsmedel eller bilvårdsprodukter kan innehålla farliga kemikalier är kanske inte lika uppenbart. För att inte tala om elektronik, textil eller byggmaterial.

Allt det är exempel på produkter där de kemikalier som ingår i produkten har ett syfte. I målarfärgen är allergiframkallande konserveringsmedel vanligt, rengöringsmedel kan innehålla tvättaktiva ämnen som är giftiga för fisk och bilvårdsprodukter kan innehålla perfluorerade ämnen som är bland de mest svårnedbrytbara ämnen som finns och som har en smuts- och vattenavstötande funktion.

Många andra saker vi omger oss med är tillverkade av eller behandlade med kemiska ämnen eller så har kemikalier använts som hjälpkemikalier i tillverkningsprocessen men finns inte kvar i produkterna.

3.1 Farliga egenskaper

Det finns många egenskaper som gör en kemikalie farlig. De som sedan länge varit uppmärksammade är ofta det som kallas fysikaliska egenskaper eller hälsofaror. Några exempel på farliga fysikaliska egenskaper är brandfara, explosivitet och självantändning. Hälssofarliga egenskaper är ämnen som är giftiga vid förtäring, hudexponering eller inandning. De egenskaperna märks ofta omedelbart eller ganska snart efter exponering, medan andra hälsoeffekter som allergi, cancer, genetiska skador, påverkan på fortplantningen kan ta många år innan de visar sig.

Miljöeffekter började uppmärksammas på femtio- och sextiotalen genom att fåglar inte förökade sig, missbildade fiskar hittades utanför fabriker och fågelsång tystnade eftersom fåglar dog efter att ha ätit kvicksilverbetat utsäde. Det skulle sedan ta flera decennier innan man kunde klarlägga varför djuren drabbades.

De effekter som påverkar på lång sikt kan ofta vara en kombination av persistens, bioackumulerbarhet och toxicitet. Persistens innebär att ett ämne inte bryts ner i naturen eller att det bryts ner mycket sakta. Persistens kan också kallas svårnedbrytbarhet. Bioackumulerbarhet är att ämnes förmåga att ansamlas i fettvävnad. Det finns också andra liknande egenskaper där ämnen till exempel fastnar i njurar.

Toxicitet är ett annat ord för giftighet. I miljösammanhang menar man ofta inte bara giftighet för däggdjur och människor, utan även fiskar, bin, maskar och andra djur. De biologiska sammanhangen är komplexa och om ett ämne är giftigt för alger kan det påverka hela näringskedjan alg-fisk-fågel-däggdjur till exempel.

En kategori ämnen som kräver speciell hantering är de hormonstörande. Hormonstörande ämnen har varit kända sedan sextiotalets neurosedynskador, då barn föddes med missbildningar på grund av att deras mammor ätit medicin under graviditeten. Under nittiotalet uppmärksammades hormonstörande ämnen i miljön som gav missbildade krokodiler, fiskar och musslor. Det var kemikalier som användes i bekämpningsmedel, p-piller och båtbottnfärg som orsakade detta.

Alla produkter tillverkas med hjälp av kemikalier. Det kan till exempel vara kemikalier i plast, färg, blekning, elektriska metaller eller bekämpningsmedel. När vi köper allt mer varor så ökar mängden farliga kemikalier i vår omgivning som en konsekvens av den ökade konsumtionen. En grupp kemikalier som ökar i samhället är de hormonstörande kemikalierna. När halterna i våra hem, kontor och förskolor ökar i samhället så kan styrningen av våra fysiska utvecklingssteg påverkas. Barn och ungdomar är känsligast för effekter av hormonstörande ämnen eftersom de har flest utvecklingssteg som styrs av hormoner. Även små nivåer av hormonstörande ämnen är skadligt då det lurar kroppen att det är riktiga hormoner som startar och avslutar processer i kroppen. Det finns ökade risker för cancer, infertilitet, förtidig pubertet, inlärningssvårigheter, demens med mera.

Kemikaliers farliga egenskaper tas fram genom olika tester som sedan ligger till grund för klassificering och märkning. Vilka tester som måste genomföras beror på i vilka mängder kemikalierna tillverkas. I den europeiska kemikalielagstiftningen REACH framgår vilka tester som måste göras. Läs mer i kapitel 7 om lagar för kemikalier och varor.

I kemikalieplanen används begreppen risk- och utfasningsämnen som Kemikalieinspektionen använder i sin prioriteringsdatabas. Se Bilaga 2: Definition av risk och utfasningsämnen för detaljerad beskrivning.

Utfasningsämnen är särskilt farliga ämnen enligt REACH samt särskilt farliga metaller och ozonstörande ämnen. De har någon av följande egenskaper:

- Cancerframkallande
- Mutagent (kan mutera vårt DNA)
- Reproduktionstoxiskt (förstör generna i könsceller och ger skador på kommande generation och infertilitet)

- Hormonstörande
- Särskilt farliga metaller (kadmium, kvicksilver och bly)
- PBT – Persistenta (svårnedbrytbara), Bioackumulerande (lagras i näringskedjan) och Toxiska
- vPvB - mycket Persistent och mycket Bioackumulerande
- Ozonstörande ämnen

Cancerogena, mutagena eller reproduktionstörande ämnen kallas CMR-ämnen. Det finns tusentals ämnen som klassificerats som CMR och arbetsmiljölagstiftningen kräver särskilda skyddsåtgärder när de används. Exempel på verksamheter där CMR-ämnen används kan vara metallindustri, gummiindustri, kemtvätt, NO-salar och verkstäder. Olika produkter där CMR-ämnen kan ingå är plastprodukter, textil, elektronik, träskyddsbehandlade varor och byggmaterial. Många parfymer är CMR ämnen och används i sprayflaskor, tvättmedel, tvålar, ljus och hårvårdsprodukter.

Riskminskningsämnen är ämnen med någon av följande egenskaper:

- Mycket hög akut giftighet
- Allergiframkallande
- Hög kronisk giftighet
- Misstänkt mutagent
- Miljöfarlighet och kan ge långtidseffekter
- Potentiella PBT / vPvB

Ämnen som uppfyller sådana egenskaper som Halmstads kommunkoncern vill fokusera särskilt för att få bort är:

Ämne eller ämnesgrupp:	Exempel på användning:
Alkylfenoletoxylater	Läkemedelsindustri.
Antibakteriella ämnen	Sportkläder, sjukvårdsartiklar, fallskyddsplattor, kemikaliska produkter, städmaterial.
Halogenerade flamskyddsmedel	Elektronik, tyg, plast, gamla madrasser och stoppade möbler.
Bisfenoler	Livsmedelsförpackningar, kvitton, byggprodukter med epoxi, polykarbonatplast.
Ftalater	Produkter av mjukgjord PVC, parfymer, skumgummi, kläder med plasttryck.
Klorparaffiner	Produkter av mjukgjord PVC, gamla leksaker och madrasser av plast, stavmixer.

Högfluorerade ämnen	Brandskum, produkter med vatten- och smutsavstötande yta, skidvalla, teflon, bakpapper, Gore Tex, impregnering.
Kadmium, bly, koppar och zink	Kadmium i konstnärsfärg, NiCd-batterier. Bly i mässing, smycken, balanseringsvikter för bildäck och elektronik, blandare. Koppar i vattenrör, takmaterial och elledningar. Zink i galvaniserade metallytor, t ex blanka silverliknande metallben och i mineralsmink.
Parfym	Hygien- och städprodukter, leksaker, doftljus.
Tributyltenn	I gammal båtbottnfärg, kan förekomma i hamnar och båtuppläggningsplatser.

4. Handlingsplan

Här nedan presenteras de styrande principerna i kommunfullmäktiges riktlinje för hantering av kemikalier med förutsättningar och åtgärder för att konkretisera och förtydliga kommunens policy för kemikalier. **De styrande principerna** handlar till största delen om att uppfylla lagstiftningen men innehåller också en begränsad höjning av ambitionsnivån över lagstiftningen. **Förutsättningarna** är delar som behövs för att uppnå ambitionen och gäller alla nämnder och styrelser. Med ”vi” menas alla förvaltningar och bolag. **Åtgärderna** är konkreta handlingar som kan gälla samtliga nämnder och styrelser eller vara riktade till några ansvariga nämnder/styrelser. I tidsplanen kan ordet kontinuerligt användas vilket betyder att åtgärden skal vara uppfylld varje dag på året eller att ett ständigt förbättringsarbete ska finns för att utveckla punkten årligen.

Styrande princip 1: Utfasningsämnen i kemikalier och varor

I Halmstads kommun ska varken medarbetare eller allmänhet (som kommer i kontakt med kommunens verksamheter eller liknande) utsättas för skadliga kemikalier. Därför ska kemiska produkter med utfasningsämnen eller riskminskningsämnen (se kapitel 3) inte användas.

Ansvariga

Alla nämnder och styrelser.

Förutsättningar

- Vi vet vilka kemiska produkter vi använder genom att registrera dem i kemikaliehanteringssystemet.

- Vi har kunskap om produkternas innehåll genom säkerhetsdatablad och leverantörskontakter.
- Vi har kunskap om alternativ som fyller våra behov.
- Vi har kunskap att välja bättre produkter för hälsa och miljö.

	Åtgärder:	Ansvariga:	Tidsplan:
1.	Rensa bort befintliga kemiska produkter som är listade i CMR-listan, utfasningslistan, riskminskningslistan, REACH-kandidatlista och SIN-list. ⁵	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt.
2.	Upphandla produkter och varor som inte innehåller CMR-ämnen, utfasnings- eller riskminskningsämnen, ämnen på REACH-kandidatlista eller ämnen på SIN-list.	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt.
3.	Rensa bort mjukgjorda plaster och PVC och köp in alternativa material.	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt.
4.	Alla chefer och berörd personal ska gå en utbildning i kemiska arbetsmiljörisker ⁶ . Dokumentera genomgången utbildning i lönehanteringssystemet och följ regelbundet upp utbildningskrav på förvaltningen eller bolaget.	Samtliga nämnder och styrelser.	2020-2025 Sedan kontinuerligt.

Styrande princip 2: Dokumentation och riskbedömning av kemiska produkter

Halmstads kommun ska undvika kemikalier som är farliga eller där det finns starka indikationer på att de i framtiden kommer klassificeras som farliga. Nämnder och styrelser ska vara välinformerade om och leva upp till kemikalielagstiftningen. De ska arbeta aktivt med att registrera, riskbedöma och substituera kemikalier.

Ansvariga

Samtliga nämnder och styrelser.

Förutsättningar

⁵ Mata in kemikalierna i iChemistry för att enklare se vilka produkter som är listade. Undantag för bränsle.

⁶ Det finns en utbildning tillgänglig i kurskatalogen. Kontakta HR för bokning av större grupper.

- Vi har kunskap om produkternas innehåll genom säkerhetsdatablad och leverantörskontakter.
- Vi har kunskap om alternativ som fyller våra behov.
- Vi har kunskap att välja bättre produkter för hälsa och miljö.
- Vi har kunskap i förvaltningen/bolaget om hur vi minskar de kemiska arbetsmiljöriskerna och hur man förvarar kemikalier rätt.
- Vi har kunskap och rutiner för att hantera farligt avfall korrekt.
- Vi har rutiner för att regelbundet genomföra egenkontroll och riskbedömningar.
- Vi har rensat ut alla kemikalier vi inte använder och där vi inte har kunskap om riskerna (t ex gamla kemikalier).
- Vi köper inte in olika kemiska produkter med samma användningsområde.

	Åtgärder:	Ansvariga:	Tidsplan:
5.	Registrera samtliga kemikalier i Halmstads kommuns gemensamt upphandlade kemikaliehanteringssystem inom alla förvaltningar och bolag.	Samtliga nämnder och styrelser.	Omedelbart för befintliga kemikalier. Sedan kontinuerligt.
6.	Samla in aktuella säkerhetsdatablad i kemikaliehanteringsprogrammet och förvara dem lätt tillgängliga för personalen. De ska vara på svenska.	Samtliga nämnder och styrelser.	Omedelbart.
7.	Riskbedöm samtliga kemikalier och dokumentera dem i kemikaliehanteringssystemet.	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt. För befintliga kemikalier gäller 2021.
8.	Informationsplikt. ⁷ Arbetsgivaren ska informera användarna av kemikalier om innehållet i säkerhetsdatabladet och resultaten av riskbedömningen. Både personal och entreprenörer som ska använda kemikalier ska informeras. Det ska inkludera risker för hälsa och miljö samt skyddsåtgärder. Ingen får använda kemikalier i våra verksamheter utan att ha informerats om alla punkter som nämns i lagstiftningen. Se mall i Bilaga 3.	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt från 2020.

⁷ AFS 2011:19 med uppdateringar, avsnitt

9.	Rensa bort kemikalier som återfinns på restriktionslistorna i kemikaliehanteringssystemet eller byt ut dem mot ett miljövänligare alternativ. Det går också att byta arbetsmetod genom att till exempel ha eldrivna trädgårdsverktyg istället för bensindrivna.	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt.
10.	Innan du börjar använda kemikalier, var noga med att kontakta den del av kommunen som har den arbetsuppgiften i sin kärnverksamhet och kontrollera att ni följer deras arbetsmetoder, säkerhetsrutiner och val av kemikalier. Kontakta till exempel Teknik- och fritidsförvaltningen för tips om ogräsbekämpning. Kontakta gärna bygg- och miljöförvaltningen för rådgivning när det behövs. Servicekontoret kan mycket om att städa rent utan att använda kemikalier.	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt.
11.	Omvärldsbevaka kemikalielagstiftningen då det kommer nya lagar ofta.	Samtliga nämnder och styrelser samt kemikalienätverket.	Kontinuerligt.
12.	Gå igenom säkerhetsdatablad och identifiera kemikalier med exponeringsscenario ⁸ . Följ sedan myndigheternas instruktioner om vad som krävs för att fortsätta använda kemikalien. Det finns en lagstiftad tidsgräns på när arbetet ska vara klart.	Samtliga nämnder och styrelser.	12 månader efter exponeringsscenario har mottagits.
13.	Hantera kemikalie- och läkemedelsrester på korrekt sätt.	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt.
14.	Använd mekaniska bekämpningsmetoder, värme och ogräsättika och liknande. Använd ej kemiska bekämpningsmedel som är miljö- och hälsofarliga.	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt.
15.	Nämnder och styrelser ska inkludera föreningar och mindre verksamheter så som kaféer, föreningar och restauranger i kemikaliehanteringsarbetet ⁹ .	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt.

⁸ Vägledning om exponeringsscenarioer, Naturvårdsverkets hemsida, 2018-10-11.

⁹ Se samordningsansvar i Arbetsmiljölagen Kapitel 3 7§

Styrande princip 3: Kemikalietillsyn och kontroll

Miljönämnden ska genom sitt arbete verka för att verksamhetsutövare jobbar aktivt med säker kemikaliehantering, substitution av farliga kemikalier och har kunskap om kemikalier i varor samt att verksamhetsutövare och innevånarna har tillräckliga kunskaper om lagstiftningen och hur farliga kemikalier kan undvikas.

Ansvariga

Miljönämnden i samarbete med styrelsen för Laholmsbukts VA, styrelsen för Halmstads Energi och Miljö, Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, Barn- och ungdomsnämnden, Socialnämnden och Hemvårdsnämnden.

Förutsättningar

- Vi har miljö- och hälsoskyddsinspektörer med god kunskap inom kemikalietillsyn.
- Vi har kunskap om vilka verksamhetsutövare som använder kemikalier.
- Vi har kunskap om systematiska arbetsätt som kan rekommenderas verksamhetsutövare.
- Vi har kunskap om kemikalier i varor och lagstiftningen om dessa.

	Åtgärder:	Ansvariga:	Tidsplan:
16.	Kontrollera/säkerställa genom tillsyn eller informationskampanjer att företag (detalj- och partihandel) som säljer varor med innehåll av särskilt farliga ämnen (SVHC) följer de krav som finns på att lämna lagstadgad information till kunder.	MN.	Kontinuerligt.
17.	Kontrollera/säkerställ/informera företag och interna verksamheter om lagstiftningskraven i REACH så som: *Exponeringsscenario *Registrering av kemikalier i varor (2020) *RoHS	MN.	Kontinuerligt.
18.	Kontrollera att företag och interna verksamheter har kunskap om lagstiftningskraven i svensk lagstiftning (miljöbalken mm.) i syfte att öka registrering, riskbedömning och substitutionen av farliga kemikalier.	MN.	Kontinuerligt.
19.	Genomföra informationskampanjer om kemikalier gentemot innevånarna.	MN, KS, LBVAs styrelse, HEMs styrelse.	Kontinuerligt.

20.	Genomföra informationskampanjer om kemikalier gentemot ungdomar.	MN, BUN, UAN.	Kontinuerligt
21.	Genomföra informationskampanjer om kemikalier mot delar av kommunen som inte har en hög kemikaliekännedom så som äldreomsorg och kontor.	MN, HN, SOC-nämnd, nämnder och styrelser med kontor.	2020-2025
22.	Öka kunskapen inom tillsyn av kemikalier i varor och utveckla varutillsynen.	MN.	2020-2025
23.	Vid tillsyn av kemikalier bör företag och organisationer kunna redovisa för hur de ska substituera kemikalier på REACH-listor inom en rimlig tidsgräns. I ett första skede med fokus på att det totala antalet ska minimeras så gott det går. I ett senare skede på att en utredning om alternativa kemikalier eller metoder görs regelbundet.	MN.	Kontinuerligt.
24.	I tillsynen av förskolor, öppna förskolor, skolor och fritids: informera om källor som kan medföra en oönskad kemikaliepåverkan samt ge råd om vilka material och produkter som kan väljas för att minska riskerna.	MN.	Kontinuerligt.
25.	Minska riskerna med farliga kemikalier i kemiska produkter och varor samt rensa ut gamla leksaker, icke-leksaker och möbler i enlighet med det antagna handlingsprogrammet för en giftfri vardag. Använd giftfria varor och material vid nybyggnation och inredning av verksamheten.	BUN och nämnder/styrelser med verksamheter för barn och ungdomar.	Kontinuerligt.

Styrande princip 4: Giftfri vardag för barn och ungdomar

Halmstads kommun ska arbeta aktivt och kontinuerligt för att minska giftiga kemikalier i barns och ungdomars vardag. Exponeringen av hormonstörande ämnen och CMR-ämnen ska särskilt begränsas.

Ansvariga

Samtliga nämnder och styrelser.

Förutsättningar

- Vi har miljökompetens i förvaltningar och bolag.
- Vi har personer ansvariga för att arbeta med giftfri vardag i förvaltningar och bolag.
- Vi har kunskap om vad produkter kan innehålla genom samarbete och omvärldsbevakning.
- Vi har möjlighet att gå på relevanta utbildningar och erfarenhetsutbyte.

	Åtgärder:	Ansvariga:	Tidsplan:
26.	Arbeta enligt åtgärderna i handlingsplanen för en giftfri vardag (2013/00535).	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt .
27.	Arbeta enligt åtgärderna i instruktionen för verksamheter med barn ”De första stegen mot en giftfri vardag” (2013/00535).	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt .
28.	Minska plastanvändningen. Undvik PVC.	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt .

Styrande princip 5: Inköp och upphandling av varor och tjänster

Halmstads kommun ska använda offentlig upphandling, inköp, avrop och uppföljning som ett verktyg för att minska farliga kemikalier i varor och produkter. Kommunen ska inte upphandla varor som innehåller särskilt farliga ämnen. Högre kemikaliekrav ska ställas för varor som riktar sig till barn och andra känsliga grupper.

Ansvariga

Alla nämnder och styrelser.

Förutsättningar

- Vi har miljökompetens i våra marknadsanalyser, när vi skriver upphandlingsunderlag och när vi följer upp kraven vi ställt.
- Vi har kunskap om vad varor kan innehålla genom samarbete och omvärldsbevakning.
- Vi har återkommande leverantörsdialoger.
- Vi har kunskap om vilket sortiment som avropas i kommunens olika delar.
- Vi har kunskap om vilka varor som behövs för att driva vår verksamhet och upphandlar dem.
- Våra anställda är avtalstroga.

	Åtgärder:	Ansvariga:	Tidsplan:
29.	Gör en medveten planering av vilka varor som ska upphandlas för att täcka verksamhetens behov.	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt.
30.	Upphandla en större del av de varor som behövs i verksamheterna i listan över varor som upphandlas.	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt.
31.	Ta fram metoder för att genomföra hållbara upphandlingar.	Kommunstyrelsen.	2020-2025
32.	Följ upp krav med en systematisk uppföljning av avtalen. Vid behov av laboratorieanalyser, säkerställ att kravställningen medger det inom avtal. Analyser utförs bäst i produktionsledet där kostnaden delas på flest produkter och blir kostnadseffektivt.	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt.
33.	Behåll avtalstroheten vid inköp och avrop! Det är på avtalade varor som kemikaliekrav har ställts.	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt.
34.	Planera inköp och avrop i god tid. Tidsbrist medger inte brott mot avtalstroheten.	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt.
35.	Ställ krav på att farliga kemikalier ¹⁰ inte ska ingå i varan.	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt.
36.	Utbilda upphandlare och avtalsgrupp i hur farliga ämnen kan undvikas upphandlingar och direktupphandlingar.	Samtliga nämnder och styrelser samt inköpsnätverket.	2020-2025 sedan kontinuerligt.

¹⁰ Se kapitel 3 om farliga kemikalier.

37.	Inkludera hur man köper från det miljögranskade sortimentet i utbildningen för inköpare och avropare.	Kommunstyrelsen.	Kontinuerligt.
38.	Ta fram en checklista för att undvika utfasningsämnen och riskminskningsämnen i upphandlingar.	Kommunstyrelsen.	2020-2025.
39.	Genomför leverantörsuppföljning avseende kemikalier på utvalda leverantörer och skapa (revisions)plan. Ställ krav på att leverantörer har fullständig kunskap om varors innehåll av olika kemiska ämnen och kan visa upp dokumentation på det. Möjliggör för testning av slumpvisa produkter genom att begära in en innehållsdeklaration med CAS-nummer på ingående kemikalier.	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt.
40.	<p>Identifiera produkter eller avtalsområden till revisionsplanen (i åtgärd 39) genom att göra en bedömning av produktens inneboende risker.</p> <p>Mycket hög risk: Är det något som stoppas i munnen eller har med mat att göra? Har produkten hudkontakt? Är produkten i kontakt med barn?</p> <p>Hög risk: Avger produkten kemikalier till inomhusmiljön, så kallade emissioner? Ta hänsyn till materialet i produkten där plast avger mer än naturliga material.</p> <p>Låg risk: Naturliga material, material utan emissioner till inomhusmiljön, produkter som används utomhus, produkter som inte kommer i kontakt med huden eller munnen.</p>	Samtliga nämnder och styrelser.	<p>2020-2025</p> <p>Kontrollera sedan årligen och uppdatera vid förändringar.</p>
41.	<p>Ställ högre kemikaliekrav på material som ska vara i barns och ungdomars miljöer. Följande aspekter ska vara av betydelse:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Materialval. Utgå från säkra, naturliga material och metoder. 2. Finns det miljömärkta produkter? Välj dem. 3. Använd upphandlingsmyndighetens krav. Har andra kommuner använt skarpare krav och fått bra produkter? Kontakta dem och fråga. 	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt.

	<p>4. Använd kemikaliekraven i kemikalieplanen kap 3.</p> <p>5. Använd innovativa upphandlingsmetoder, ge poäng, prisavdrag eller på annat sätt främja kemikaliefria, plastfria produkter.</p>		
--	--	--	--

Styrande princip 6: Inköp och upphandling av kemiska, kosmetiska och hygieniska produkter

Halmstads kommun ska upphandla miljömärkta kemiska, hygieniska och kosmetiska produkter när det finns. För produkter där miljömärkning inte finns används upphandlingsmyndighetens miljökrav eller egna tas fram. Högre kemikaliekraav ska ställas för varor som riktar sig till barn och andra känsliga grupper.

Ansvariga

Samtliga nämnder och styrelser.

Förutsättningar

- Vi har miljökompetens i våra marknadsanalyser, när vi skriver upphandlingsunderlag och när vi följer upp kraven vi ställt.
- Vi har kunskap om vad varor kan innehålla genom samarbete och omvärldsbevakning.
- Vi har återkommande leverantörsdialoger.
- Vi har kunskap om vilket sortiment som avropas i kommunens olika delar.
- Våra anställda är avtalstroga.

	Åtgärder:	Ansvariga:	Tidsplan:
42.	Säkerställ att alla kemikalier som det finns behov av finns i upphandlat sortiment.	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt.
43.	Säkerställ att de kemikalier som upphandlas är det miljövänligaste alternativet på marknaden genom marknadsanalys innan upphandlingen.	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt.
44.	Säkerställ att ingen av de kemikalier som upphandlas innehåller risk- eller utfasningsämnen.	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt.
45.	Köp in parfymfria produkter. Det är särskilt viktigt i offentliga miljöer, på arbetsplatser och i barns och ungdomars miljöer. Alla har rätt till en parfymfri arbetsmiljö/offentlig miljö.	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt.

46.	Kemiska produkter som inte är nödvändiga för verksamheten ska inte köpas in eller upphandlas.	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt.
47.	Riskbedöm kemikalier i kemikaliehanteringsystemet INNAN de köps in/avropas.	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt.
48.	Säkerställ att ställda kemikaliekrav följs upp både under upphandlingen och i leverantörsdialog under avtalstiden. Det kan göras exempelvis genom stickprov på en vara eller produkt. Kräv in resultat från laborietest (eller annat dokument med en innehållsförteckning över kemikalier) vid misstanke om att kraven ej följs. Ta med i upphandlingsunderlag att kemiska analyser bekostas av leverantör eller producent ¹¹ .	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt.
49.	Ställ högre kemikaliekrav på material som ska vara i barns och ungdomars miljöer. Följande aspekter vara av betydelse: <ul style="list-style-type: none"> • Materialval. Utgå från säkra, naturliga material och metoder. • Finns det miljömärkta produkter? Välj dem. • Använd upphandlingsmyndighetens krav. Har andra kommuner använt skarpare krav och fått bra produkter? Kontakta dem och fråga. • Använd kemikaliekraven i kemikalieplanen kap 3. • Använd innovativa upphandlingsmetoder, ge poäng, prisavdrag eller på annat sätt främja kemikaliefria, plastfria produkter. 	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt.

Styrande princip 7: Kemikaliekrav i entreprenader för bygg och anläggning

Halmstads kommun ska använda bygg- och anläggningsmaterial som inte utgör en risk för människa eller miljö. Detta ska göras genom att ha ett system med miljöbedömda byggvaror

¹¹ Det är brukligt att producenten gör kemiska analyser och redovisar det skriftligt till kund och slutkund i många branscher. Då blir det lägst kostnad per produkt.

och föra loggbok som dokumenterar materialvalen. Krav ska ställas i alla entreprenadupphandlingar på detta och följas upp under entreprenadtiden.

Ansvariga

Nämnder och styrelser.

Förutsättningar

- Vi har miljökompetens i våra entreprenadupphandlingar och när vi följer upp kraven vi ställt.
- Vi har kunskap om vad byggmaterial kan innehålla genom samarbete och omvärldsbevakning.
- Vi har återkommande leverantörsdialoger.
- Vi har system för dokumentation av vad vi byggt in i byggnader och anläggningar.
- Vi har system för att godkänna och dokumentera avvikelser från ställda krav.

	Åtgärder:	Ansvariga:	Tidsplan:
50.	Undvik byggvaror innehållande ämnen som är cancerogena, mutagena eller reproduktionstoxiska. (H340, H341, H350, H351, H360, H361)	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt.
51.	Ställ extra höga kemikaliekrav på materialet i inomhusmiljön så som väggar, tak, golv, färg mm. <ul style="list-style-type: none">• Materialval: Utgå från säkra, naturliga material och metoder.• Undersök om det finns miljömärkta produkter. Svanen.• Använd upphandlingsmyndighetens miljökrav.• Använd kemikaliekraven i kapitel 3 i kemikalieplanen.• Läs boken: Rumsrent¹² och implementera förslagen. Se om det finns nya böcker med tips för ett giftfritt byggande.• Använd innovativa upphandlingsmetoder.	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt.
52.	Vid val av produkter, läs igenom miljödatabladet i Sunda Hus och välj produkter utan utfasnings- och riskminskningsämnen.	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt.

¹² Rumsrent av Katarina Johansson ISBN: 9789170378423.

53.	Undvik hormonstörande ämnen i produkter, se Sunda Hus.	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt.
54.	Undvik plast och nanopartiklar i byggmaterial och färger.	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt.
55.	Bygg fler giftfria förskolor och andra byggnader enligt pilotprojektet Aleskogens förskola. <ul style="list-style-type: none"> • Linoleumgolv • Undvik gummigolv • Plastgolv endast i våtutrymmen och då fria från hormonstörande ämnen och PVC. • Eko/miljövänliga takplattor som ljuddämpande innertak utan hormonstörande ämnen. • Naturliga material i utemiljön så som trä från Organowood, sten, sand, träflis, växter med mera. 	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt.
56.	Skapa en plastfri utomhusmiljö för barn och unga.	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt.
57.	Skapa bevakningar hos Sunda Hus med kemikalierrekommendationer baserade på ny forskning som ställer högre krav än lagstiftningen.	Samtliga nämnder och styrelser.	2022
58.	Omvärldsbevaka miljövänliga byggmaterial till inomhus och utomhusbruk och använd dem.	Samtliga nämnder och styrelser.	Kontinuerligt.

5. Nyckeltal för uppföljning

Kemikalieplanen ska följas upp i samband med nämnders och styrelser årsbokslut och i kommunfullmäktiges årsuppföljning av bokslutet. Nyckeltal för uppföljning:

Nyckeltal:	Mätvärde:
Antal upphandlingar med kemikaliekrav i varu- och tjänsteupphandlingar samt nivå:	Antal varu- och tjänsteupphandlingar med kemikaliekrav dividerat med totalt antal varuupphandlingar (årlig andel i procent).

<ul style="list-style-type: none"> • Bas • Avancerad • Spjutspets • Enligt anvisningarna i kemikalieplanen kap 3. 	<p>Antal upphandlingar med baskrav dividerat med totalt antal upphandlingar (årlig andel i procent).</p> <p>Antal upphandlingar med avancerade krav dividerat med totalt antal upphandlingar (årlig andel i procent).</p> <p>Antal upphandlingar med spjutspetskrav dividerat med totalt antal upphandlingar (årlig andel i procent).</p> <p>Antal upphandlingar med kemikaliekrav enligt kemikalieplanen dividerat med totalt antal upphandlingar (årlig andel i procent).</p>
<p>Totalt antal kemikalier¹³ per förvaltning eller bolag.</p>	<p>Antal per förvaltning eller bolag.</p>
<p>Antal kemiska produkter med utfasningsämnen.</p>	<p>Antal per förvaltning eller bolag.</p>
<p>Bygg o fastighet</p>	<p>Antal färdigbyggda giftfria byggnader (antal/år).</p> <p>Antal byggprojekt registrerade i Sunda Hus dividerat med totalt antal byggprojekt (årlig andel i procent).</p> <p>Antal A-klassade (i Sunda Hus) produkter dividerat med totalt antal produkter per projekt eller år (årlig andel i procent).</p>
<p>Kemikalietylösning</p>	<p>Antal produkter som kontrollerats (antal/år).</p> <p>Antal besök i detaljhandel och hos grossister/partihandel som genomförts (antal/år).</p> <p>Antal informationstillfällen med näringsliv eller privatpersoner (antal/år).</p>

¹³ Det totala antalet kemikalier per förvaltning eller bolag. Alla ska vara registrerade i kemikaliehanteringssystemet.

6. Lagar för kemikalier och varor

6.1 Miljöbalken

I Sverige är miljölagstiftningen samlad i miljöbalken. I inledningen presenteras viktiga utgångspunkter i form av hänsynsregler. De som är särskilt viktiga när det gäller kemikalier är kunskapskravet, försiktighetsprincipen och produktvalsprincipen.

Kunskapskravet innebär att den som driver en verksamhet eller utför en åtgärd ska ha tillräcklig kunskap så att människors hälsa och miljön skyddas. Detta gäller också Halmstads kommun.

Försiktighetsprincipen innebär att åtgärder ska vidtas när det finns en vetenskapligt grundad misstanke om att något är skadligt för människa eller miljö. Det innebär att man inte ska köpa in något med okänt innehåll av farliga kemikalier.

Produktvalsprincipen innebär att alla ska undvika att använda eller sälja produkter som kan vara skadliga för människors hälsa eller miljön, om produkterna kan ersättas med andra mindre farliga produkter.

6.2 CLP

Farliga kemikalier ska märkas med piktogram och skyddsfraser. Lagstiftningen som reglerar detta heter CLP¹⁴. CLP står för engelskans "Classification, Labelling and Packaging" (klassificering, märkning och förpackning). En del av CLP reglerar också vilken information som ska ges i säkerhetsdatablad. Säkerhetsdatablad finns för att den som använder kemikalier ska känna till dess egenskaper och kunna skydda både användare och miljön genom att hantera kemikalien på rätt sätt. I CLP definieras nivåer för vad som räknas som bland annat brandfarligt, cancerframkallande och miljöfarligt. De nivåerna ligger till grund för vad som måste märkas ut på en förpackning.

6.3 REACH

Kemikalielagstiftningen är gemensam inom EU. Den kallas REACH¹⁵ och trädde i kraft 2006. REACH anses vara en av världens starkaste lagstiftningar på kemikalieområdet. REACH innehåller bland annat regler om registrering av ämnen, förbud eller andra restriktioner för ämnen, krav på tillstånd för särskilt farliga ämnen och regler om att informera kunder. Den som tillverkar, importerar eller säljer varor och kemiska produkter i EU/EES behöver följa de regler som gäller för verksamheten. REACH innehåller även regler som användare av kemiska produkter måste förhålla sig till.

6.3.1 Särskilt farliga ämnen

I REACH finns mekanismer för att peka ut det som kallas särskilt farliga ämnen, eller SVHC (Substances of Very High Concern). Det är ämnen som är cancerframkallande, skadar

¹⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar.

¹⁵ Förkortning för (Registration, Evaluation, Authorisation and restriction of Chemicals), formellt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier.

arvsmassan, stör fortplantningsförmågan, är långlivade, bioackumulerande och toxiska (så kallade PBT-ämnen), är mycket långlivade och mycket bioackumulerande (så kallade vPvB-ämnen) eller har andra särskilt farliga egenskaper som anses vara lika allvarliga som de ovan, till exempel hormonstörande egenskaper.

Dessa ämnen sätts upp på kandidatförteckningen och kommer att gå igenom en bedömning för att avgöra om det ska krävas tillstånd för att få använda dem eller om användningen ska begränsas (t ex genom förbud). När ett ämne sätts upp på kandidatförteckningen inträder också särskilda krav på den som tillverkar, importerar eller säljer kemiska produkter eller varor där ämnena ingår. För varor gäller att om de innehåller mer än 0,1% av ett särskilt farligt ämne ska kunder informeras. För professionella kunder ska informationen ges omedelbart, men för privatkonsumenter gäller att de har rätt att få svar inom 45 dagar. Även om det är ett lagkrav sedan mer än ett decennium så har undersökningar visat att många leverantörer har svårt att leva upp till det.

6.3.2 Exponeringsscenario

För vissa kemikalier finns det krav på exponeringsscenario. De görs av tillverkaren och återfinns i säkerhetsdatabladet. Det beskriver hur ett ämne får tillverkas och användas så att riskerna är under kontroll genom hela livscykeln. Informationen kommer från den kemikaliesäkerhetsbedömning som tillverkare och importörer gör som en del i registreringsprocessen av ämnen. Om ett ämne uppfyller kriterierna för att klassificeras som farligt ska en exponeringsbedömning göras.

Som användare ska man kontrollera att det egna användningsområdet finns upptaget i säkerhetsdatablad eller exponeringsscenario, i annat fall kan användaren behöva göra en egen kemikaliesäkerhetsbedömning. Användaren har ett år på sig att anpassa sin verksamhet till exponeringsscenariot och att inarbeta informationen i egna säkerhetsdatablad om de säljer vidare ämnena i nya blandningar.

6.4 Systematiskt arbetsmiljöarbete

Regler som styr kemikalieområdet är systematiskt arbetsmiljöarbete som anger de grundläggande kraven på arbetsmiljöarbetet, och hur man systematiskt ska undersöka, riskbedöma, åtgärda riskerna och följa upp/kontrollera åtgärdernas utfall. Kemiska arbetsmiljörisker, AFS 2011:19, talar om hur arbetsmiljöarbetet ska göras för att hålla de kemiska riskerna under kontroll. En undersökning och riskbedömning ska avgöra vilka åtgärder som behövs för att arbete och hantering av kemikalier ska kunna ske säkert. Åtgärder ska väljas enligt en prioritetsordning, enligt en så kallad åtgärdstrappa. Hanterings- och skyddsinstruktioner och andra rutiner ska fastställas för att arbetet ska kunna utföras säkert. Krav finns på dokumentation och information till berörda avseende risker och hantering av dessa. Särskilt sårbara grupper är minderåriga, gravida eller ammande och ensamarbetandes. Det ska göras scenariobaserade bedömningar och nödlägesberedskap ska tas fram plan för, om olycka skulle inträffa.

Figur 1 Systematiskt arbetsmiljöarbete¹⁶

6.5 KemikaliekraV på särskilda produkter

Utöver REACH finns produktspecifik lagstiftning som ställer kemikaliekraV på vissa områden. Några exempel är leksaker, elektronik, kosmetika och material i kontakt med livsmedel. KemikaliekraV i produktspecifik lagstiftning har funnits längre tid, men under det senaste decenniet har det skett en anpassning och kraVen hänvisar numera ofta till klassificering enligt CLP och kraV i REACH.

Många leksaker kan innehålla farliga kemikalier. EU:s leksaksdirektiv ställer kraV på leksakers säkerhet, men fokus ligger på fysiska och mekaniska egenskaper. Sedan 2013 får inte ämnen som är cancerframkallande, mutagena och reproduktionstoxiska finnas i leksaksdelar som är tillgängliga för barnen. Därtill är 55 allergiframkallande ämnen förbjudna och gränsvärden finns för läckage av 19 farliga metaller. I förhållande till andra produkt direktiv är detta ett långtgående kraV, men direktivet ger möjlighet till undantag via standardiseringsprocesser.

I RoHS¹⁷-direktivet finns gränsvärden för vissa farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning, dessa gäller i så kallade homogena material. Ett homogent material kan inte delas upp i olika material på mekanisk väg till exempel genom slipning, skärning eller krossning. Sådana material kan vara olika plaster, metaller, legeringar, glas och ytbeläggningar. Det är vissa tungmetaller, flamskyddsmedel och mjukgörare som begränsas genom RoHS.

Kosmetika innehåller många kemiska ämnen med olika syften och egenskaper. Även om kosmetika består av kemiska ämnen så gäller inte alltid samma regler som för kemiska produkter, utan kosmetika regleras genom EUs kosmetikaförordning¹⁸. Kosmetika är undantaget från de märkningsregler som normalt gäller för kemikalier. Det innebär att användaren inte varnas för om produkten t ex innehåller miljöfarliga ämnen eller är irriterande för huden. När det gäller konserveringsmedel, färgämnen och UV-filter innehåller förordningen listor med tillåtna ämnen. Vissa ingredienser får bara användas i utpekade produkter och andra ämnen (t.ex. de som är cancerframkallande, mutagena och reproduktionstoxiska) är förbjudna utifrån ett hälsoperspektiv. Däremot ställs inga kraV på att kosmetika inte får innehålla miljöskadliga ämnen.

¹⁶ Arbetsmiljöverkets hemsida, Systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM)

¹⁷ RoHS står för Restriction of the use of certain Hazardous Substances in electrical and electronic equipment. Europaparlamentet och rådets direktiv 2011/65/EU om begränsning av användning av vissa farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning

¹⁸ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1223/2009 av den 30 november 2009 om kosmetiska produkter

För material och produkter av plast, keramik eller regenererad cellulosa som används i kontakt med livsmedel finns särskild lagstiftning som bland annat ställer krav på hur mycket kemikalier som får läcka från materialet, hur det ska testas och dokumenteras så att användare vet att materialet är säkert. Varje led i leveranskedjan, från råvaruproducent till tillverkare av färdig produkt, ska intyga att reglerna följs med hjälp av dokumentationen från tidigare led i leverantörskedjan. I detaljhandeln, där försäljning sker direkt till konsumenten, ska materialen och produkterna vara märkta med symbolen glas/gaffel eller så ska det framgå att de är ämnade för att komma i kontakt med livsmedel.

6.1 Farligt avfall

Farligt avfall avser sådant avfall som har egenskaper som gör att det måste hanteras särskilt för att inte skada levande organismer eller miljö. Det gäller exempelvis ämnen som kan vara hälsoskadliga, smittförande, brandfarliga eller explosiva. Egenskaperna anges i avfallsförordning (2011:927) som bygger på EU-gemensam lagstiftning för avfall. De största mängderna farliga avfall består av jordmassor, kemiskt avfall, uttjänta fordon, träavfall, mineralavfall från avfallsbehandling, kasserad utrustning, oljeavfall och blandat bygg- och rivningsavfall. Den som ger upphov till avfallet har ansvar för att klassa sitt avfall och måste därför känna till vilka ämnen som kan ingå i avfallet och hur uppkomsten av farligt avfall kan förebyggas genom olika åtgärder. Den som producerar ett avfall genom att till exempel för andras räkning tömma slambrunnar, riva industrifastigheter eller utföra schaktning av förorenad mark eller väganläggningar, kan behöva ta reda på avfallets ursprung. Detta för att kunna klassa avfallet eller bedöma vilka eventuella undersökningar som behövs för att klassa det rätt. Det ställs också krav på den som transporterar och tar emot avfallet för behandling.

7. Vägledning

Det finns omfattande lagstiftningar som gäller hanteringen av kemikalier. Beskrivningarna i det här kapitlet är inte fullständiga och citerar inte lagstiftningen. Den här översikten är enbart tänkt som en kort introduktion för de som just börjat med kemikaliearbetet. För att kunna följa lagstiftningen behöver lagstiftningen vara känd. Det finns många vägledningsdokument på Kemikalieinspektionens, ECHAs och Arbetsmiljöverkets hemsidor som är bra att läsa.

Grundläggande är att få information om de kemiska produkter som används i verksamheten. Den som säljer kemikalier ska därför förse professionella användare, däribland Halmstads kommun, med säkerhetsdatablad. Informationen ska läggas in i kemikaliehanteringssystemet. Mer information om hur det ska göras finns i kemikalierutinen på intranätet under arbetsmiljö och kemikaliehantering samt i manualerna på leverantören av kemikaliehanteringssystemets kundportal.

7.1 Ämnen med exponeringsscenario

För vissa ämnen måste tillverkaren göra en kemikaliesäkerhetsbedömning och exponeringsscenario. I det utökade säkerhetsdatabladet ska tillåtna användningar uppges. Om verksamheten får ett utökat säkerhetsdatablad behöver kemikalien bytas ut och lämnas som farligt avfall. Detta eftersom kommunen vill begränsa användningen av ämnen som har

exponeringsscenarion både på grund av ökade risker samt att det innebär en ökad arbetsbelastning jämfört med en kemikalie som inte har ett exponeringsscenario. Kommunkoncernen ska rensa bort eller byta ut ämnen med exponeringsscenarion. Går inte det (efter en grundlig undersökning) behöver lagstiftningen följas för att kunna använda ämnet. I ett sådant fall ska lagstiftningen och dess uppdateringar läsas i sin helhet. Här är en kort sammanfattning av lagstiftningen:

Kontrollera att verksamhetens användningar tas upp i avsnitt 1.2 i säkerhetsdatablad och exponeringsscenario. Om verksamhetens användningar finns med behöver användningen följa exponeringsscenariot för säker användning, om det är oklart om användningen följer exponeringsscenariot; fråga leverantören.

Om användningen inte finns med kan verksamheten göra något av följande:

- Anpassa verksamheten till användningsvillkoren i exponeringsscenariot.
- Be leverantören ta med användningen i sitt säkerhetsdatablad och exponeringsscenario.
- Byt till en leverantör som kan lämna ett exponeringsscenario som täcker in användningen.
- Sök en alternativ teknisk lösning och sluta använda ämnet.
- Gör en nedströmsanvändares kemikaliesäkerhetsbedömning enligt artikel 37 i REACH.

Var uppmärksam på förändringar i lagstiftningen och gå in på Naturskyddsverkets hemsida för eventuella uppdateringar.¹⁹

7.2 Tillståndspliktiga ämnen i REACH

För att få använda eller släppa ut vissa särskilt farliga ämnen på marknaden behövs tillstånd. Det gäller oavsett i vilken mängd ämnena hanteras. De ämnen det gäller finns listade i bilaga XIV till REACH-förordningen. För att ta reda på om ett ämne kräver tillstånd, lyder under begränsningar eller finns med på kandidatförteckningen så kan man till exempel söka i tillståndsförteckningen på ECHAs hemsida. Det går också att se i kemikaliehanteringssystemet. Om verksamheten använder ett ämne som är upptaget i bilaga XIV ska det bytas ut eller tas bort eftersom vi inte ska använda sådana ämnen inom kommunen. Går inte det behöver man kontrollera att den egna hanteringen finns med i leverantörens tillstånd för att slippa ansöka om eget tillstånd. Leverantörens tillstandsnummer ska framgå av säkerhetsdatabladet. De villkor som finns uppsatta för ämnet ska följas. Skulle den egna användningen inte finnas med i leverantörens tillstånd måste en egen anmälan till den europeiska kemikaliemyndigheten ECHA göras för att få hantera ämnet. Mer information finns på kemi.se och echa.europa.eu.

7.3 Den svenska miljöbalken

Hänsynsreglerna

Tre av hänsynsreglerna lyfts fram i kemikaliearbetet.

Kunskapskravet § 2 innebär att den som driver en verksamhet eller utför en åtgärd ska ha tillräcklig kunskap (om kemikalier) så att människors hälsa och miljön skyddas.

¹⁹ Naturskyddsverkets hemsida – Vägledning om exponeringsscenarier.

Försiktighetsprincipen § 3 minska risken för negativ påverkan på människors hälsa och miljön genom att inte köpa in material med okänt innehåll. Verksamhetsutövaren har en skyldighet att utföra åtgärder för att minska risker och miljöstörningar. Bästa möjliga teknik ska användas för att förebygga skador och olägenheter.

Produktvalsprincipen § 4 innebär att alla ska undvika att använda produkter som kan vara skadliga för människors hälsa eller miljön när produkterna kan ersättas med andra mindre farliga produkter eller andra arbetsmetoder finns.

7.4 Kemiska arbetsmiljörisker (AFS 2011:19 med uppdateringar)

Förutom det som tas upp här så finns regler för organiska lösningsmedel, arbete i små utrymmen, radioaktiva ämnen, märkning, förvaring och skyltning, avfall, åtgärdstrappa, med mera i lagtexten.

Registrering – alla kemikalier ska registreras i ett kemikaliehanteringssystem.

Riskbedömning – alla risker med användandet ska gås igenom och regler för personligt skydd, avfallshantering och olycksberedskap sätts upp. Här styr arbetsgivaren den tillåtna användningen av kemikalien. Arbetstagaren får enbart använda kemikalien så som det står i riskbedömningen och efter en dokumenterad utbildning är arbetstagaren skyldig att följa anvisningarna. Här det viktigt att uppmärksamma samtliga lagstiftningar som berör området.

Det finns möjligheter att ta livsmedelssäkerhet och giftfri vardag i beaktning i riskbedömningen. Ställ er själva frågan om kemikalien är lämplig för kontakt med livsmedel och om den innehåller ämnen som är skadliga för barn och besvara det i riskbedömningen.

Riskbedömningen ska utföras ut två perspektiv: risker med normal användning och risker då en olycka sker. Gör riskbedömningen i kemikaliehanteringssystemet.

Substitution – finns det ett mer hälso- och miljövänligt alternativ på marknaden så ska vi använda det. Sluta använd eller byt ut kemikalier som är upptagna på restriktionslistorna. Att välja ut något att ersätta farliga kemikalier med gör vi själva eftersom det är vi som kan testa funktionen av de nya alternativen.

Allergiframkallande ämnen – lagstiftningen gäller kemikalier som är klassificerade med H317 och H334, akrylater och arbete som frisätter isocyanater eller formaldehyd. De här ämnena bör inte användas utan rensas bort. Kraven på dem är bland annat: Riskbedömningen ska uppdateras med ytterligare säkerhetsåtgärder och skyddsutrustning mm. Skyltning krävs. Information och kunskapskrav för anställda. Utbildning med certifikat krävs. Läkareundersökningar ska göras. För arbetstagare som arbetar med diisocyanater eller organiska syraanhydrider, akrylater så ska periodiska läkarundersökningar göras.

Särskilt farliga ämnen – CMR-ämnen är cancerogena, mutagena och reproduktionstoxiska ämnen har höga krav för att få användas. CMR-ämnen bör inte finnas i en kommunal verksamhet och ska därför bytas ut. Finns det andra alternativ eller ny teknik så ska det, enligt lag, användas istället för CMR-ämnet.

Om ett CMR-ämne inte kan rensas bort krävs det alltid att en lagenlig utredning görs.²⁰ Ansvarig nämnd/styrelse bör besluta (eller informeras) då en utredning ska göras då det kan krävas kompetens och resurser. Nämnden/styrelsen (eller ansvarig tjänsteperson) bör bland annat bedöma

- om användningsområdet är tillräckligt väsentligt för verksamheten för att en utredning ska göras
- om nya maskiner eller andra alternativa metoder kan ersätta kemikalien
- om arbetsuppgiften kan ändras så att ämnet inte behöver användas
- bistå med de ekonomiska resurser som krävs för utredningen och ett lagligt användande av ett CMR-ämne.
- Hämta mer information i AFS 2011:19 med uppdateringar om hur en utredning ska göras om/när det blir aktuellt.

En utredning ska göras som utreder om det är tekniskt möjligt att ersätta produkten eller sluta använda den. (Undantag är kemikalier för motordrift och uppvärmning). Riskbedömningen behöver uppdateras med extra uppgifter om användning. Exponeringen för samtliga anställda och barn som kommer i kontakt med ämnet ska registreras i ett register som ska finnas tillgängligt om någon får en sjukdom i framtiden. Det behöver vara tillgängligt för arbetstagare även sedan de slutat anställningen eller barn slutat skolan. Därefter ska exponeringen minskas så att människor inte behöver komma i kontakt med ämnet görs enligt punkterna i 42§-43§. Periodiska mätningar ska göras (§50) och skickas in till Arbetsmiljöverket. Vissa CMR-ämnena är också föremål för förbud och tillstånd (45§-49§) samt sanktionsavgifter.

Informationsplikt 13§ – arbetsgivaren är skyldiga att informera alla som använder en kemikalie eller kemikalieblandning om de ingående ämnenas hälso- och miljöfarlighet, riskbedömning, skyddsåtgärder, skyddsutrustning, olycksförebyggande åtgärder, agerande vid olyckor mm. Det ska göras innan första användningen och dokumenteras med underskrifter. På så sätt blir användaren ansvarig att följa instruktionerna givna av arbetsgivaren. Mall finns i Bilaga 3.

I lagstiftningen framgår att arbetsgivaren ska informera all personal som arbetar med kemikalier innan de får arbeta med kemikalierna. Så här står det i lagstiftningen:

Skyldighet att informera om risker och hålla dokumentation tillgänglig 13§

Berörda arbetstagare ska informeras om vilka hälso- och olycksfallsrisker som är förbundna med de kemiska riskkällor som hanteras eller på annat sätt förekommer i verksamheten och om hur dessa risker ska förebyggas. Av informationen ska framgå vilka skyldigheter detta innebär för arbetstagarna, särskilt skyldigheten att underrätta arbetsgivaren vid misstanke om att en kemisk riskkälla orsakat ohälsa, olycksfall eller tillbud. Det ska säkerställas att arbetstagarna har förstått informationen.

Information enligt första stycket avser huvudsakligen uppgifter ur följande dokument.

²⁰ Särskilt farliga ämnen i AFS Kemiska arbetsmiljörisker 2011:19 med uppdateringar.

1. De förtecknade kemiska riskkällorna enligt 6 §.
 2. Säkerhetsdatablad, risk- och skyddsinformation om farliga kemiska produkter och andra dokument som kan krävas enligt 7 §.
 3. Bedömningen av exponeringen vid inandning och mätrapporter som upprättats enligt 9 och 50 §§.
 4. Dokumentationen av undersökningens och riskbedömningens resultat samt beslutade åtgärder enligt 10 och 40 §§.
 5. Hanterings- och skyddsinstruktioner samt andra rutiner när de ska vara skriftliga enligt 11, 36 eller 44 §§.
 6. Beredskapsplan för olyckor och nödsituationer enligt 12 §.
 7. Föreskrifter om hygieniska gränsvärden samt andra föreskrifter som gäller för arbetet.
 8. Villkorsdelen i tillstånd från Arbetsmiljöverket enligt 46 och 47 §§.
- Dokumentationen ska vara tillgänglig för berörda arbetstagare och skriven på svenska eller på ett annat språk som hela personalen använder. Den dokumentation som upprättats i verksamheten ska vara överskådlig, lättläst och tydlig.

Det innebär att arbetsgivaren ska redovisa de registrerade kemikalier som arbetstagaren ska arbeta med och gå igenom säkerhetsdatabladet (eller skyddsbladet om det finns), resultatet av riskbedömningen och mätningar eller beräkningar av exempelvis hygieniskt gränsvärde eller arbetstillstånd samt hanterings och skyddsinstruktioner vid normal användning och vid olycksfall. Genom att arbetstagaren signerar att de mottagit informationen är denne skyldig att följa instruktionerna och om personen frångår det som informerats så är det arbetstagarens ansvar. En månad efter utbildningen ska arbetsgivaren undersöka om informationen förstås av den anställda genom att ställa kontrollfrågor. Detta skall också dokumenteras. På så sätt har arbetsgivaren delat ansvaret för den kemiska arbetsmiljön med arbetstagarna. Dokumentera i HR-lönesystemet.

7.5 Hygieniska gränsvärden (AFS 2015:7)

I arbetslivet exponeras personal för olika kemikalier som de hanterar, alternativt som frigörs eller bildas under vissa arbetsmoment eller processer. Ett gränsvärde innebär en nivå av exponering som inte får överskridas av kemikalier eller blandningar av dessa. Upptagning av ämnen till blodet sker genom lungorna, via huden, slemhinnor eller mag-tarmkanalen. De olika systemen i kroppen är olika känsliga för olika ämnen. Den huvudsakliga exponeringen av kemikalier sker genom luftvägarna och huden. Det krävs att arbetsgivaren är insatt i gränsvärden, och genomför ett systematiskt arbetsmiljöarbete för att ha kontroll över nivågränsvärdena. I lagtexten beskrivs hur mätvärden ska hanteras och vad man ska göra när/om gränsvärdena överskrids. Det finns utbildningar i hur man gör beräkningar av hygieniska gränsvärden. Finns det ett hygieniskt gränsvärde på kemikalier som används så måste en uträkning (eller mätning) göras och registreras i riskbedömningen. Det kontrolleras vid inspektioner av arbetsmiljöverket.

7.6 Giffri Vardag

Giffri vardag initierades av regeringen för att kemikalielagstiftningen går för långsamt och att det finns många kemikalier som är känt farliga men som inte hunnit förbjudas än. Det finns därför

mycket man kan göra för att minska exponeringen av farliga kemikalier. Giftfri vardag riktar sig mot kemikalier i varor och är ett av regeringens initiativ för att uppnå miljö kvalitetsmålet Giftfri Miljö. Regeringen har sedan dess gett Kemikalieinspektionen i uppdrag att ta fram flera nationella handlingsplaner för giftfri vardag. I dem framgår att kommuner ska köpa in leksaker, inredning och andra produkter och varor utan farliga kemikalier och vi ska använda offentlig upphandling för att gynna de leverantörer som är villiga att ändra kemikalieinnehållet. På så sätt skapas en tillgång på kemikaliesäkra varor som är tillgängliga också för allmänheten. Det framgår också att barn och ungdomar är särskilt utsatta för exponering av farliga kemikalier i sin vardag och därför ska de prioriteras i arbetet. I Halmstads kommun initierades projekt giftfri vardag av kommunfullmäktige redan 2014. Arbetet resulterade i handlingsplanen för en giftfri vardag (2013/00535) och instruktionen för verksamheter med barn ”De första stegen mot en giftfri vardag”. Här finns konkreta åtgärder att göra för de som ska påbörja eller fortsätta arbetet mot en giftfri vardag. Sedan dess har flera förvaltningar inventerat sina byggnader, möbler, inredning, lekplatser, kök mm och rensat bort. Det har visat sig att det går lätt att ändra kemikalieinnehållet (eller materialvalet) i de flesta produkter och att detta inte har påverkat priset. På flera områden finns det nu bättre produkter att köpa ur kemikalieperspektiv, bland annat: leksaker, mattallrikar och skålar, flaskor, byggvaror, madrasser, möbler, utelekplatsställningar och färger. Andra varugrupper behöver fortfarande bearbetas. Se handlingsplanen och instruktionen för att påbörja eller fortsätta arbetet med giftfri vardag.

7.7 Cirkulära kretslopp – skapa giftfria och resurseffektiva kretslopp

Att återvinna rena avfall är resurseffektivt och minskar klimatpåverkan i de fall återvinningen ersätter nya råvaror. Flera avfallsströmmar, som t.ex. papper, plastförpackningar, metallskrot och glas, bedöms med dagens kunskap vara tillräckligt fria från farliga ämnen för att de ska kunna återvinnas i hög grad. För dessa avfallsströmmar finns redan väl fungerande återvinningssystem och potential för att öka materialåtervinningen ytterligare.

Farliga ämnen kan förekomma i flera avfallstyper som sorteras ut för materialåtervinning och det är viktigt att minska denna förekomst. Bättre kunskap och hantering av kemikalier i hela materialcykeln behövs. Med start redan i designfasen, och med utvecklade tekniker för sortering och separering skulle fler avfallsströmmar kunna bedömas vara tillräckligt fria från farliga ämnen och därför lämpa sig väl för materialåtervinning. Identifiering av särskilt farliga ämnen i avfallsströmmar är dock en stor utmaning både vad gäller kemisk analys och dokumentation om vad som en gång användes när materialet tillverkades.²¹

²¹ Naturvårdsverket, 2017. Giftfria och Resurseffektiva Kretslopp - Vägledning för ökad och säker materialåtervinning

Bilaga 1: Kemikalier att undvika i olika material

Kemikalieplanen fokuserar på att få bort skadliga egenskaper ur de produkter som används i Halmstad. Det kan emellertid vara svårt att få reda på vilka egenskaper som byggts in i en produkt. Därför är det bra med exempel på vilka kemikalier som kan vara relevanta att välja bort i olika material.

I samband med inköp och upphandling är det bra att som en del i marknadsanalysen gå igenom vilka farliga kemikalier som kan förekomma. En bra källa till information om vilka ämnen som kan förekomma i olika produkter är miljömärkningskriterier eller certifieringssystem. Dessa kan också användas både för att ställa krav i upphandling och som verifierkat på att ställda krav uppfylls.

Exempel på olika ämnen som kan förekomma i olika material och som man ska undvika vid kravställning på olika material. Exempelen innehåller dels kemikalier som bidrar med en viss funktion i materialet, t ex konserveringsmedel, där funktionen i sig innebär egenskaper som är skadliga för människa eller miljö. Dels innehåller tabellen utpekade ämnen, t ex nervskadliga blyföreningar där den skadliga egenskapen inte bidrar till den funktion kemikalien har i materialet.

Material	Exempel på kemikalier som kan ingå	Exempel på varor det kan finnas i
Plast och gummi	Blyföreningar Kromater Tennföreningar Klorparaffiner Ftalater	Leksaker Byggmaterial Förbrukningsartiklar Elektronisk utrustning
Textil	Formaldehyd Antimögelmedel Flamskyddsmedel Azofärgämnen Högfluorerade ämnen Bekämpningsmedel	Arbetskläder Möbler Gardiner
Läder	Krom Antimögelmedel	Skor Arbetshandskar

Metaller	Koppar Bly Kadmium Zink Silver Krom	Byggmaterial Elektrisk och elektronisk utrustning
Glas	Bly Arsenik Antimon	Fönster Köksutrustning Elektronisk utrustning
Trä (tryckimpregnerat)	Koppar Krom Arsenik	Byggmaterial
Papper	Klorerade ämnen Färgämnen	Mjukpapper Kontorspapper Kaffefilter Böcker

Bilaga 2: Definition av risk och utfasningsämnen

Utfasningsämnen	
Egenskap	Klassificering enligt CLP-förordningen för att fastställa egenskapen
Cancerframkallande	(Cancerogenitet, kategori 1A och 1B) H350: Kan orsaka cancer...*
Mutagent	(Mutagenitet i könsceller, kategori 1A och 1B) H340: Kan orsaka genetiska defekter...*
Reproduktionstoxiskt	(Reproduktionstoxicitet, kategori 1A och 1B) H360: Kan skada fertiliteten eller det ofödda barnet...*
Hormonstörande	Vedertagna kriterier för klassificering av hormonstörande ämnen saknas. De ämnen som Halmstad fasar ut återfinns på SIN-list.
Särskilt farliga metaller (Cd, Hg, Pb)	Särskilda kriterier finns inte eftersom förekomst av metallerna räcker för att utfasning ska ske.
PBT – Persistenta, Bioackumulerande och Toxiska	Ämnets halveringstid för nedbrytning är: > 60 dygn i havsvatten eller > 40 dygn i söt- eller brackvatten eller >180 dygn i havssediment eller >120 dygn söt- eller bräckvattensediment eller >120 dygn i jord <u>och</u> Biokonzentrationsfaktorn i vattenlevande arter BCF > 2000 L/kg (våtvikt) <u>och</u> Vid långvarig exponering för marina organismer eller sötvattensorganismer är nolleffekt-koncentrationen eller

	<p>effektkoncentrationen: NOEC eller EC10 < 0,01 mg/L</p> <p><u>eller</u></p> <p>Ämnet uppfyller kriterierna för att klassificeras som cancerframkallande (kategori 1A eller 1B), könscellsmutagent (kategori 1A eller 1B) eller reproduktionstoxiskt (kategori 1A, 1B eller 2),</p> <p><u>eller</u></p> <p>Det finns andra belägg för kronisk toxicitet: ämnet uppfyller kriterierna för att klassificeras som ämne med specifik organtoxicitet – upprepad exponering (STOT RE kategori 1 eller 2)</p>
vPvB - mycket Persistent och mycket Bioackumulerande)	<p>Ämnets halveringstid för nedbrytning är: > 60 dygn i havs-, söt- eller brackvatten eller >180 dygn i havs-, söt- eller brackvattensediment eller >180 dygn i jord</p> <p><u>samt</u></p> <p>Biokoncentrationsfaktorn i vattenlevande arter BCF> 5000 L/kg (våtvikt)</p>
Ozonstörande ämnen	<p>Farligt för ozonskiktet</p> <p>EUH059: Farligt för ozonskiktet</p> <p>H420: Skadar folkhälsan och miljön genom att förstöra ozonet i övre delen av atmosfären</p>
Prioriterade riskminskningsämnen	
Mycket hög akut giftighet	<p>Akut toxicitet kategori 1 och 2</p> <p>H330: Dödlig vid inandning</p> <p>H310: Dödlig vid hudkontakt</p> <p>H300: Dödlig vid förtäring</p> <p>(Specifik organtoxicitet - enstaka exponering)</p>

	H370: Orsakar organskador.
Allergiframkallande	Luftvägs- eller hudsensibilisering, kategori 1, 1A och 1B H334: kan orsaka allergi- eller astmasymtom eller andningssvårigheter vid inandning. H317: Kan orsaka allergisk hudreaktion
Hög kronisk giftighet	Specifik organtoxicitet - upprepad exponering) H372: Orsakar organskador genom lång eller upprepad exponering.* och**
Mutagent	Mutagenitet i könsceller, kategori 2 H341: Misstänks kunna orsaka genetiska defekter...*
Miljöfarligt, långtidseffekter	Farlig för vattenmiljön, kategori kronisk 1 och kronisk 4 H410: Mycket giftig för vattenlevande organismer med långtidseffekter H413: Kan ge skadliga långtidseffekter på vattenlevande organismer
Potentiella PBT / vPvB	Då data på halveringstider från simuleringstest saknas kan annan information om nedbrytbarhet användas och log Kow > 4.5 Hög bioackumulation i andra organismer än akvatiska. För potentiell PBT även L(E)C50 < 0.1 mg/L LD50 < 200 mg/kg kroppsvikt/d samt giftigheten förväntas vara systemisk (H301 resp. H300

Bilaga 3 – Utbildning enligt informationsplikt enligt AFS 2011:19 13 § för anställda och entreprenörer

Utbildning ska genomföras enligt gällande lagstiftning: Skyldighet att informera om risker och hålla dokumentation tillgänglig (13 § i AFS 2011:19).

Berörda arbetstagare ska informeras om vilka hälso- och olycksfallsrisker som är förbundna med de kemiska riskkällor som hanteras eller på annat sätt förekommer i verksamheten och om hur dessa risker ska förebyggas. Av informationen ska framgå vilka skyldigheter detta innebär för arbetstagarna, särskilt skyldigheten att underrätta arbetsgivaren vid misstanke om att en kemisk riskkälla orsakat ohälsa, olycksfall eller tillbud. Det ska säkerställas att arbetstagarna har förstått informationen. Information enligt första stycket avser huvudsakligen uppgifter ur följande dokument.

1. De förtecknade kemiska riskkällorna enligt 6 §.
2. Säkerhetsdatablad, risk- och skyddsinformation om farliga kemiska produkter och andra dokument som kan krävas enligt 7 §.
3. Bedömningen av exponeringen vid inandning och mätrapporter som upprättats enligt 9 och 50 §§.
4. Dokumentationen av undersökningens och riskbedömningens resultat samt beslutade åtgärder enligt 10 och 40 §§.
5. Hanterings- och skyddsinstruktioner samt andra rutiner när de ska vara skriftliga enligt 11, 36 eller 44 §§.
6. Beredskapsplan för olyckor och nödsituationer enligt 12 §.
7. Föreskrifter om hygieniska gränsvärden samt andra föreskrifter som gäller för arbetet.
8. Villkorsdelen i tillstånd från Arbetsmiljöverket enligt 46 och 47 §§.

Dokumentationen ska vara tillgänglig för berörda arbetstagare och skriven på svenska eller på ett annat språk som hela personalen använder. Den dokumentation som upprättats i verksamheten ska vara överskådlig, lättläst och tydlig.

Underlag som ska gås igenom under utbildningen:

1. Lagstiftningen AFS 2011:19
2. Säkerhetsdatablad eller säkerhetsblad/kortversion
3. Riskbedömning utförd på avdelningen/förvaltningen/bolaget

Kemikalier som ingår i utbildningen:

Namn och signatur av deltagarna på att informationen har emottagits och förståtts:

Namnförtydligande och signatur av deltagare:

Datum:

Signatur av ansvarig chef att en kontroll av att kunskaperna är utfört en månad efter utbildningen.

Signatur av ansvarig chef:

Datum:

När deltagarna har signerat att informationen är mottagen och förstådd har arbetsmiljöansvaret att följa uppsatta regler i riskbedömningen (om personligt skydd, arbetsuppgifter och procedurer vid spill) fördelats till kursdeltagarna som därmed är skyldiga att följa dem. Det är inte tillåtet att använda kemikalier till annat än som beskrivs i riskbedömningen och alla skyddsinstruktioner skall följas. Om ett annat behov uppstår skall, enligt lag, en ny riskbedömning göras och utbildas innan arbetsuppgiften utförs. Arbetsgivaren slutför sitt arbetsgivaransvar genom att en månad efter utbildning kontrollera att informationen har förståtts och signera detta med datum.

Dokumentet med signaturer sparas i lönesystemet under kompetens.

Version 1 2020-04-15

Riktlinje för hantering av kemikalier

☐ Plan	☒ Riktlinje			☐ Rutin
Diarienummer KS 2020/00090	Dokumentnamn Kommunfullmäktiges riktlinje för hantering av kemikalier			
Framtagen av: Kommunledningsförvaltningen	Gäller from:	Dokumentansvarig: Kommunstyrelsen	Gäller nämnder: ☒ Ja ☐ Nej	Processhänvisning
Beslutad av: Kommunfullmäktige	Gäller tom:		Gäller bolagsstyrelser: ☒ Ja ☐ Nej	

Inledning

Kommunfullmäktiges riktlinje innehåller ett antal styrande principer för hantering av kemikalier för att kommunen ska arbeta med kemikaliefrågor på ett strukturerat sätt som skyddar människor och miljö. Kommunfullmäktiges riktlinje reglerar kemikaliekrav vid inköp och byggnation, en säker kemikaliehantering samt kommunens arbete med giftfri vardag.

Kommunfullmäktiges riktlinje är ett styrande dokument för alla nämnder och bolagsstyrelser. Som stöd i att tillämpa kommunstyrelsens riktlinje finns kommunstyrelsens kemikalieplan. Den stödjer genomförandet av kommunfullmäktiges riktlinjes styrande principer och pekar ut vilka typer av ämnen som ska fasas ut inom kommunens verksamheter.

Syfte

Kommunfullmäktiges riktlinje syftar till att säkerställa uppfyllnad av aktuell lagstiftning, minska risker för hälsa och miljö samt ge kommunen förutsättningar för en välfungerande kemikaliehantering.

Syftet med kemikaliearbetet är att kommunkoncernen ska leva upp till gällande lagstiftning och använda försiktighetsprincipen för att undvika att köpa in produkter och varor med okänt innehåll av farliga kemikalier.

Omfattning och avgränsning

Det finns omfattande lagstiftning som rör kemikalier. Policyn och kemikalieplanen tar endast upp de som är viktigast för att komma vidare i arbetet. Det är nämnders och styrelserns ansvar att känna till all lagstiftning som berör verksamheten.

Styrande principer

1. I Halmstads kommun ska varken medarbetare eller allmänhet (som kommer i kontakt med kommunens verksamheter eller liknande) utsättas för skadliga kemikalier. Därför ska kemiska produkter med utfasningsämnen eller riskminskningsämnen inte användas.
2. Halmstads kommun ska undvika kemikalier som är farliga eller där det finns starka indikationer på att de i framtiden kommer klassificeras som farliga. Nämnder och styrelser ska vara välinformerade om och leva upp till kemikalielagstiftningen. De ska arbeta aktivt med att registrera, riskbedöma och substituera kemikalier.
3. Miljönämnden ska genom sitt arbete verka för att verksamhetsutövare jobbar aktivt med säker kemikaliehantering, substitution av farliga kemikalier och ha kunskap om kemikalier i varor samt att verksamhetsutövare och innevånarna har tillräckliga kunskaper om lagstiftningen och hur farliga kemikalier kan undvikas.
4. Halmstads kommun ska arbeta aktivt och kontinuerligt för att minska giftiga kemikalier i barn och ungdomars vardag. Exponeringen av hormonstörande ämnen och CMR-ämnen ska särskilt begränsas.
5. Halmstads kommun ska använda offentlig upphandling, inköp, avrop och uppföljning som ett verktyg för att minska farliga kemikalier i varor och produkter. Kommunen ska inte upphandla varor som innehåller särskilt farliga ämnen. Högre kemikaliekrav ska ställas för varor som riktar sig till barn och andra känsliga grupper.
6. Halmstads kommun ska upphandla miljömärkta kemiska, hygieniska och kosmetiska produkter när det finns. För produkter där miljömärkning inte finns används upphandlingsmyndighetens miljökrav eller tas egna fram. Högre kemikaliekrav ska ställas för varor som riktar sig till barn och andra känsliga grupper.
7. Halmstads kommun ska använda bygg- och anläggningsmaterial som inte utgör en risk för människa eller miljö. Detta ska göras genom att ha ett system med miljöbedömda byggvaror och föra loggbok som dokumenterar materialvalen. Krav ska ställas i alla entreprenadupphandlingar på detta och följas upp under entreprenadtiden.

Definitioner

Kemikalie: Används som allmänt begrepp och inkluderar både grundämnen, kemiska föreningar sammansatta av olika grundämnen och blandningar av olika kemiska föreningar. Exempel på en blandning kan vara en målarfärg eller fogsium, men också en hudkräm eller tvål.

Ämne: Är definierat i den europeiska lagstiftningen REACH och kan vara både ett grundämne och en kemisk förening av olika grundämnen.

Kemisk produkt: Är definierat i den svenska miljöbalken på liknande sätt som kemikalie ovan.

Kommunfullmäktiges riktlinje för hantering av kemikalier

Kemikaliehanteringssystemet är ett system för att registrera kemikalier och riskbedöma dem. Det går också att se vilka farliga ämnen som finns i kemikaliska produkter. Det finns tillgängligt på intranätet under arbetsmiljö och kemikaliehantering.

Kosmetisk produkt: är definierat i den europeiska kosmetikaförordningen som något som appliceras på hud, tänder eller slemhinnor i munhålan. Syftet skall vara att rengöra eller parfymera, förändra utseende, korrigera kroppslukt, skydda hud, slemhinnor och tänder eller att bibehålla dem i gott skick. Kan vara ett ämne, men är vanligen en blandning av ämnen.

Vara: är definierat i den europeiska lagstiftningen REACH. En vara kan exemplifieras med en flaska med diskmedel där själva flaskan är en vara och diskmedlet en kemisk produkt (enligt miljöbalken) eller en blandning (enligt REACH).

Utfasningsämnen: särskilt farliga ämnen enligt REACH samt särskilt farliga metaller och ozonstörande ämnen.

Riskminskningsämnen: ämnen som är akut eller kroniskt giftiga, allergiframkallande, misstänks skada generna eller miljöfarliga med långtidseffekter.

CMR-ämnen: Cancerogena, mutagena eller reproduktionstörande ämnen.

Ansvar

Nämnder och bolagsstyrelser är ytterst ansvariga för kemikaliehanteringen och att lagar följs inom dess förvaltning och bolag.

Ärende UAN 2023/00001

Beslutsinstans: Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden
Ärendets ursprung: Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen

Delegationsbeslut

Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningens förslag till beslut

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden lägger redovisningen av delegationsbeslut mellan perioden 2023-01-06 och 2023-02-03, i enlighet med bilaga 1, till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Beslut fattade enligt utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens delegationsbestämmelser under perioden 2023-01-06 och 2023-02-03 med följande löpnummer anmäls:

Del A: Ärenden till enskilda förtroendevalda

UAN-A-2023-1

Del F: Personalärenden

UAN-F-2023-34, UAN-F-2023-35, UAN-F-2023-36, UAN-F-2023-37, UAN-F-2023-38,
UAN-F-2023-39, UAN-F-2023-40, UAN-F-2023-41, UAN-F-2023-42, UAN-F-2023-43,
UAN-F-2023-44, UAN-F-2023-45

Del G: Övriga ärenden för de olika verksamhetsområdena

Gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och gymnasieingenjörsutbildningen

UAN-G-2023-1, UAN-G-2023-2, UAN-G-2023-3, UAN-G-2023-4, UAN-G-2023-5,
UAN-G-2023-6, UAN-G-2023-7

Lex Sarah

UAN-G-2023- 8

Del H: Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens individutskott

UAN-H-2023-1

Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen

Sara Ebeling

Kvalitetsutvecklare/nämndsekreterare

Ärende UAN 2023/00007

Beslutsinstans: Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden
Ärendets ursprung: Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen

Anmälningssärenden

Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningens förslag till beslut

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden lägger redovisade anmälningssärenden till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Handlingar som inkommer till kommunen, såsom information, skrivelser och beslut, vilka förvaltningen bedömer vara av vikt att redovisa för nämnden, utgör anmälningssärenden.

Följande anmäls till utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden:

1. Samverkansprotokoll HUKSAM 2023-02-22

Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen

Sara Ebeling

Kvalitetsutvecklare/nämndsekreterare